

Eesti Konjunkturiinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Tubakatoodete turg ja tarbimine Eestis

Aastaraamat 2021

Tobacco market and consumption in Estonia

Yearbook 2021

Tallinn 2022

Koostajad: Elmar Orro, Marje Josing, Albert Hansa, Mati Reiman, Lia Lepane
Eesti Konjunkturiinstituut

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale

Eessõna

Suitsetamine on üks olulisemaid tervist kahjustav halb harjumus. Suitsetajate arv on Eestis viimaste aastakümnetega oluliselt vähenenud, kuid tarbimise langustrend on viimastel aastatel kahjuks peatunud. EKI uuringute andmetel suitsetas 2020. a 22% täiskasvanutest. Neist igapäevaselt 18% meestest (2018. a 18%) ja 12% naistest (2018. a 13%). See on oluliselt väiksem suitsetajate osakaal kui paljudes Lõuna-Euroopa riikides, kuid suurem kui meie põhjanaabritel.

EL ja Eesti tubakapoliitika on tunduvalt jõulisem kui alkoholipoliitika, sest põllumajandustootjate ja tööstuste ärihuvid on siin nõrgemad ning lobitegevus tagasihoidlikum. Nii on Euroopas viimasel aastakümnel järk-järgult läbi aktsiisi tõstetud tubakatoodete jaehindu, piiratud oluliselt reklaami, sisse viidud nii müügi- kui tarbimispiiranguid. Ka elanike hoiakud suitsetajate ja passiivse suitsetamise suhtes on muutunud aina kriitilisemaks.

Suitsetamine on otsene tervisekahjude põhjustaja. Inimeste teadlikkuse tõus ja haritus aitavad kaasa sellele, et suitsetama ei hakata või suudetakse sellest kergemini loobuda. Nii oli Eestis 2020. aastal I ja II taseme haridusega inimeste hulgas igapäevaseid suitsetajaid 22% ja kõrgharidusega inimeste hulgas 11%. Noored (18–29) suitsetavad enam kui eakamad, kuid samas on noorte hulgas palju neid, kes suitsetavad vaid vahel harva ja igapäevaseid suitsetajaid on kõige enam keskealiste inimeste hulgas.

Suitsetajad ei kahjusta mitte ainult enda tervist, vaid läbi passiivse suitsetamise ka kaaskodanike tervist. Nii on paljude riikide valitsused aktiivselt piiranud suitsetajate “vabadusi”. Piiratakse kohti, kus tohib suitsetada ja kus tubakatooteid müüa. Kui aastakümneid tagasi oli tavapärane, et suitsetati lennukites ja rongides, söögikohtades ja töökohtades, siis nüüd on see keelatud ja see on saanud sotsiaalseks normiks. Uuringud näitavad, et viimastel aastatel on Eestis kodudes suitsetamine vähenenud, selle positiivse sammuga kaitseme pereliikmete ja laste tervist.

Kuna tavapärasest suitsetamisest on oluliselt piiratud, siis püüavad turul positsiooni võita tubakatoodete analoogid. Kiiresti on ettevõtjad arendanud e-sigarettide äri, müüakse nikotiinitooteid, turule on tulnud kuumutatavad tubakatooted. Nende toodete kahjulikke mõjusid on uuritud vähe ja riskidest teatakse vähem. Ühelt poolt on e-sigaretid võimalus suitsetamisest loobuda soovijatel liikuda suitsuvabade alternatiivide poole. Teisalt võivad noored alustada tarbimist just vähem kahjulikena reklaamitud e-sigaretist ja liikude hiljem tavasigaretide juurde.

Eesti Konjunktuuriinstituut on tubakatoodete turgu analüüsinud aastaid (salasuutsu turg, aktsiisimaksude laekumine, tubakatoodete müük ja hind jne). Käesolev väljaanne on valminud Sotsiaalministeeriumi tellimusel ja on Eesti Konjunktuuriinstituudi viies terviklik antud valdkonna ülevaade. Loodame, et väljaanne on avalikule sektorile abiks riigi tubakapoliitika kujundamisel ja rahva tervise kaitsel. Arenenud riigid on suutnud targa tubakapoliitikaga vähendada suitsetajate arvu ja suitsetamise mahtu oluliselt ning parandanud nii elanike tervist ja säästnud inimesid.

Marje Josing

Eesti Konjunktuuriinstituudi direktor

Sisukord

Tubakatoodete turg ja tarbimine Eestis	14
1. Tubakatoodete turg	28
1.1. Väliskaubandus	28
1.2. Müük siseturul	32
1.3. Jaehinnad	34
2. Riiklik tubakaturu korraldus	36
3. Tarbimine	44
3.1. Suitsetamise üldnäitajad	44
3.2. Sigarettide ostmine välismaalt	57
3.3. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine	58
4. Tubakatoodete tarbimisega seonduvad tervisekahjud	62
5. Tubakatooted ja nende tarbimine Euroopa riikides	67

Contents

Tobacco market and consumption in Estonia	21
1. Tobacco market	28
1.1. Foreign trade	28
1.2. Sales in the domestic market.....	32
1.3. Retail prices	34
2. National tobacco market organisation	36
3. Consumption	44
3.1. General indicators of smoking	44
3.2. Buying cigarettes from abroad	57
3.3. Consumption of legal and illegal cigarettes	58
4. Health hazard associated with tobacco consumption	62
5. Tobacco products and consumption in European countries	67

Tabelid - Tables

1. Tubakatoodete turg

Tobacco market

1.1. Väliskaubandus

Foreign trade

Tabel 1.	Tubaka ja tööstuslike tubakaasendajate ning tubakatoodete impordikäive 2009–2020	28
	<i>Imports turnover of tobacco and manufactured tobacco substitutes and tobacco products 2009–2020</i>	
Tabel 2.	Tubakatoodete mahuline import 2009–2020	28
	<i>Imports of tobacco products in volume terms 2009–2020</i>	
Tabel 3.	Sigarite, sigarillode ja sigarettide import saatjariikide järgi 2020	29
	<i>Imports of cigars, cigarillos and cigarettes by country of consignment in 2020</i>	
Tabel 4.	Tubaka ja tööstuslike tubakaasendajate ning tubakatoodete ekspordikäive 2009–2020	29
	<i>Exports turnover of tobacco and manufactured tobacco substitutes and tobacco products 2009–2020</i>	
Tabel 5.	Tubakatoodete koguseline eksport 2009–2020	30
	<i>Export of tobacco products in volume terms 2009–2020</i>	
Tabel 6.	Sigarettide impordi ja ekspordikogused 2009–2020	30
	<i>Export and import of cigarettes 2009–2020, in quantities</i>	
Tabel 7.	Sigarite ja sigarillode impordi- ja ekspordikogused 2009–2020	30
	<i>Export and import of cigars and cigarillos in 2009–2020, in quantities</i>	
Tabel 8.	Suitsetamistubaka impordi- ja ekspordikogused 2009–2020	31
	<i>Export and import of smoking tobacco in 2009–2020, in quantities</i>	
Tabel 9.	Tubakatoodete turumaht elaniku kohta 2009–2020	31
	<i>Market volume of tobacco products per inhabitants 2009–2020, in quantities</i>	
Tabel 10.	Sigarite, manilla sigarite, sigarillode ja sigarettide eksport saajariikide järgi 2020	31
	<i>Export of cigars, cheroots, cigarillos and cigarettes by country of destination in 2020</i>	

1.2. Müük siseturul

Sales in the domestic market

Tabel 11.	Arvestuslik sigarettide siseriiklik kogumüük 2009–2020	32
	<i>Estimated domestic cigarette sales 2009–2020</i>	

1.3. Jaehinnad

Retail prices

Tabel 12. Sigaretipaki keskmine jaehind 2009–2020	34
<i>Average retail price of cigarette pack 2009–2020</i>	

2. Riiklik tubakaturu korraldus

National tobacco market organisation

Tabel 13. Tubakatoodete aktsiisimäärad Eestis ja EL aktsiisi alammäärad	36
<i>Excise duty rates of tobacco products in Estonia and minimum EU excise levels</i>	
Tabel 14. Riigieelarvesse laekunud tubakaaktsiis 2009–2020	37
<i>Tobacco excise revenues received by the state budget 2009–2020</i>	
Tabel 15. Tubakaaktsiisi laekumine tootegruppide järgi 2020	37
<i>Tobacco excise revenues by the product group 2020</i>	
Tabel 16. Tubakatoodete müügikohtade arv kohalikes omavalitsustes	39
<i>Number of tobacco sales points by local municipalities</i>	
Tabel 17. Tubakatoodete müügikohtade arv 1000 elaniku kohta	40
<i>Number of tobacco sales points per 1000 inhabitants</i>	
Tabel 18. Tubakatoodete müügikohtade arv 10 km ² kohta	41
<i>Number of tobacco sales points per 10 km²</i>	

3. Tarbimine

Consumption

3.1. Suitsetamise üldnäitajad

General indicators of smoking

Tabel 19. Suitsetavate meeste ja naiste osakaal 1979–2020 (küsitluste tulemused)	44
<i>Share of smoking men and women 1979–2020 (survey results)</i>	
Tabel 20. Hinnangud enda tubakatoodete tarbimisele erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes 2020 (küsitluse tulemused)	45
<i>Assessments of consumption of tobacco products by different sociodemographic groups 2020 (survey results)</i>	
Tabel 21. Suitsetavate meeste ja naiste jaotus suitsetatud tooteliigi järgi 2010–2020 (küsitluste tulemused)	48
<i>Distribution of smoking men and women by smoked product type 2010–2020 (survey results)</i>	
Tabel 22. Suitsetamise sagedus poiste ja tüdrukute hulgas 2011–2019 (küsitluste tulemused) ...	56
<i>Frequency of smoking among boys and girls 2011–2019 (survey results)</i>	

3.2. Sigarettide ostmine välismaalt *Consumption of legal and illegal cigarettes*

Tabel 23. Sigarettide ostmine välismaalt 2010–2020	57
<i>Buying cigarettes from abroad 2010–2020</i>	

3.3. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine *Consumption of legal and illegal cigarettes*

Tabel 24. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine 2009–2020	58
<i>Consumption of legal and illegal cigarettes 2009–2020</i>	
sigaretti elaniku kohta - <i>cigarettes per capita</i>	
Tabel 25. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine 2009–2020	59
<i>Consumption of legal and illegal cigarettes 2009–2020</i>	
sigaretti täiskasvanud (15+) elaniku kohta - <i>cigarettes per capita aged 15 and over</i>	
Tabel 26. Illegaalsete sigarettide ostupõhjused 2009–2020	60
<i>Reasons to purchase illegal cigarettes 2009–2020</i>	
Tabel 27. Illegaalsete sigarettide ostmise sagedus 2009–2020 (küsitluste tulemused)	61
<i>Frequency of buying illegal cigarettes 2009–2020 (survey results)</i>	
Tabel 28. Illegaalsete sigarettide kaubanduse maht ja arvestuslik maksukaotus 2009–2020	61
<i>Volume of illegal cigarettes trade and calculated loss of tax revenues 2009–2020</i>	
Tabel 29. Tolli poolt kinni peetud illegaalsed sigaretid 2009–2020	61
<i>Illegal cigarettes seized by customs 2009–2020</i>	

4. Tubakatoodete tarbimisega seonduvad tervisekahjud *Health hazards Associated with tobacco consumption*

Tabel 30. Esmashaigestumine pahaloomulistesse kasvajatesse, mille riskifaktoriteks on ka tubakatarvitamine paikmete kaupa 2011–2019	62
<i>New cases of malignant neoplasms, which risk factors include tobacco consumption 2011–2019</i>	
Tabel 31. Haiglast väljakirjutatute arv tubakatarvitaminega seotud ravipõhjuste järgi 2011–2020	63
<i>Number of hospital discharges for treatment reasons related by tobacco consumption in 2011–2020</i>	
Tabel 32. Tubakatarvitamisega seotud ennetatavad surmad surma põhjuse ja soo järgi 2016–2020	64
<i>Tobacco use related preventable deaths by cause and gender 2016–2020</i>	
Tabel 33. Tubakatarvitamise hinnanguline osakaal surmade põhjustajana Eestis 2011–2019	65
<i>The estimated role of tobacco use as a cause of death diagnoses in Estonia 2011–2019</i>	

Tabel 34. Tubakatarvitamisega seotud surmajuhtumite hinnanguline osakaal olulisemate diagnooside lõikes Eestis 2011 ja 2019	66
<i>The estimated percentage of deaths related to tobacco use across most important diagnoses in 2011 and 2019 in Estonia</i>	

5. Tubakatooted ja nende tarbimine Euroopa riikides

Tobacco products and consumption in European countries

Tabel 35. Sigaretide aktsiisi- ja käibemaks Euroopa Liidu riikides	68
<i>Excise duties and value added tax (VAT) in the EU countries</i>	

Joonised - Figures

1. Tubakatoodete turg

Tobacco market

1.2. Müük siseturul

Sales in the domestic market

Joonis 1. Tubakatoodete jaekäive 2009–2020	32
<i>Retail sales of tobacco products 2009–2020</i>	
Joonis 2. Arvestuslik sigarettide müük Eesti elaniku kohta 2009–2020	33
<i>Estimated retail sales of cigarettes per capita of Estonia 2009–2020</i>	
Joonis 3. Arvestuslik sigarettide müük Eesti täiskasvanud (15+) elaniku kohta 2009–2020	33
<i>Estimated retail sales of cigarettes per capita of Estonia aged 15 and over 2009–2020</i>	

1.3. Jaehinnad

Retail prices

Joonis 4. Tubakatoodete tarbijahinnaindeks ja aktsiisitõusud 1998–2020 (1997 = 1)	34
<i>Consumer price index and excise increases of tobacco products 1998–2020 (1997 = 1)</i>	
Joonis 5. Tubakatoodete tarbijahinnaindeksi aastakasv 2009–2020	35
<i>Annual growth of consumer price index of tobacco products 2009–2020</i>	
Joonis 6. Sigaretipakkide kogused, mida saaks tinglikult osta keskmise netokuupalga eest	35
2009–2020 <i>Quantities of cigarette packs one can possibly buy for average net monthly wage 2009–2020</i>	

2. Riiklik tubakaturu korraldus

National tobacco market organisation

Joonis 7. Tubakaaktsiisi laekumine kuude lõikes 2019–2020	38
<i>Tobacco excise revenues by month in 2019–2020</i>	
Joonis 8. Tubakatoodete jaemüügikohtade arv maakondades 1000 elaniku kohta	42
<i>Number of tobacco products retail sales points in counties per 1000 inhabitants</i>	
Joonis 9. Tubakatooteid müüvate toitlustusasutuste arv maakondades 1000 elaniku kohta	42
<i>Number of restaurants, pubs, cafés etc that sell tobacco products in counties per 1000 inhabitants</i>	
Joonis 10. Tubakatoodete müügikohtade arv maakondades 10 km² kohta	43
<i>Number of tobacco products sales points in counties per 10 km²</i>	

3. Tarbimine

Consumption

3.1. Suitsetamise üldnäitajad

General indicators of smoking

Joonis 11. Suitsetamise levik Eesti elanike hulgas 2010–2020 (küsitluste tulemused)	44
<i>Smoking prevalence among Estonian inhabitants 2010–2020 (survey results)</i>	
Joonis 12. Meeste ja naiste jaotus suitsetamise sageduse järgi 2010–2020 (küsitluste tulemused)	46
<i>Distribution of men and women by smoking frequency 2010–2020 (survey results)</i>	
Joonis 13. Igapäevasuitsetajate jaotus päevas suitsetatud sigarettide/piibutäite arvu järgi 2012–2020 (küsitluste tulemused)	47
<i>Distribution of daily smokers by number of smoked cigarettes/pipefuls 2012–2020 (survey results)</i>	
Joonis 14. Viimase 12 kuu jooksul alternatiivseid tubakatooteid ja e-sigarette suitsetanute osakaal 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)	49
<i>Share of respondents smoking/consuming other tobacco products and e-cigarettes in the last 12 months 2018 and 2020 (survey results)</i>	
Joonis 15. Viimase 12 kuu jooksul alternatiivseid tubakatooteid ja e-sigarette tarbinud meeste ja naiste osakaal 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)	50
<i>Share of men and women consuming other tobacco products and e-cigarettes in the last 12 months 2018 and 2020 (survey results)</i>	
Joonis 16. Alternatiivsete tubakatoodete, e-sigaretide ja vesipiibu tarbimise sagedused 2020 (küsitluste tulemused)	51
<i>Frequency of consumption of other tobacco products, e-cigarettes and waterpipe 2020 (survey results)</i>	

Joonis 17. Vähemalt mõni kord kuus e-sigarette tarbinud meeste ja naiste osakaal vanuse järgi 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)	52
<i>Share of men and woman by age consuming e-cigarettes at least once a month in 2018 and 2020 (survey results)</i>	
Joonis 18. Suitsetamisest loobunute osakaal meeste ja naiste hulgas 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)	53
<i>Share of men and woman who quit smoking in 2018 and 2020 (survey results)</i>	
Joonis 19. Suitsetamisest loobuda tahtnud igapäevasuitsetajate osakaal 2010–2020 (küsitluste tulemused)	53
<i>Share of daily smokers who wanted to quit smoking in 2010–2020 (survey results)</i>	
Joonis 20. Jaauaris tõusnud tubakaaktsiisi mõju suitsetamisharjumustele 2020 (küsitluse tulemused)	54
<i>Impact of increased tobacco excise duty in January on smoking habits 2020 (survey results)</i>	
Joonis 21. Vähemalt tund aega päevas suitsustes avalikes ruumides viibinute osakaal ja kodustes ruumides suitsetamine (ise või pereliige) 2010–2020 (küsitluste tulemused)	54
<i>Share of respondents staying in smoky public places for at least one hour a day and smoking at home (by yourself or a family member) 2010–2020 (survey results)</i>	
Joonis 22. Poiste ja tüdrukute osakaal vanuse järgi esmakordse sigareti suitsetamise ajal 2019 (küsitluste tulemused)	55
<i>Share of boys and girls smoking their first cigarette by age 2019 (survey results)</i>	
Joonis 23. Poiste ja tüdrukute osakaal vanuse järgi igapäevaselt suitsetamise alustamisel 2019 (küsitluste tulemused)	55
<i>Share of boys and girls starting smoking every day by age 2019 (survey results)</i>	
Joonis 24. Vähemalt korra elus suitsetanud poiste ja tüdrukute osakaal 2011–2019 (küsitluste tulemused)	56
<i>Share of boys and girls who smoked at least once in their lifetime 2011–2019 (survey results)</i>	

3.2. Sigarettide ostmine välismaalt

Buying cigarettes from abroad

Joonis 25. Sigarettide ostmine välismaalt ja aastased ostukogused 2020 (küsitluse tulemused)	57
<i>Buying cigarettes from abroad and sales volumes per year 2020 (survey results)</i>	
Joonis 26. Suitsetajate poolt ise või teiste kaudu ühes kuus välismaalt ostetud sigaretipakkide keskmine kogus ja hind 2016–2020 (küsitluste tulemused)	58
<i>Average amount and price of cigarette packages bought from abroad by smokers himself or by others during a month 2016–2020 (survey results)</i>	

3.3. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine

Consumption of legal and illegal cigarettes

Joonis 27. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide ostmise 2009–2020 (küsitluste tulemused)	59
<i>Purchases of legal and illegal cigarettes 2009–2020 (survey results)</i>	
Joonis 28. Legaalse ja illegaalse sigarettide paki keskmine hind 2009–2020 (küsitluste tulemused)	60
<i>Average price of legal and illegal cigarette pack 2009–2020 (survey results)</i>	

4. Tubakatoodete tarbimisega seonduvad tervisekahjud

Health hazards associated with tobacco consumption

Joonis 29. Tubakatarvitamisest tulenevatest haigustest põhjustatud surmajuhtumite arv 100 000 elaniku kohta aastas 2011–2019	65
<i>Annual number of deaths from tobacco related diseases per 100 000 inhabitants in the period 2011–2019</i>	

5. Tubakatooted ja nende tarbimine Euroopa riikides

Tobacco products and consumption in European countries

Joonis 30. Tubakatoodete hinnatase Euroopa riikides 2020 (EL27 = 100)	67
<i>Price level of tobacco products in European countries in 2020 (EU27 = 100)</i>	
Joonis 31. Odavaimate ja premium sigarettide paki hinnad Euroopa Liidu riikides 2020	69
<i>Retail price of cheapest and premium cigarette pack the EU countries in 2020</i>	
Joonis 32. Suitsetajate osakaal Euroopa Liidu riikides 2020	70
<i>Share of smokers in the EU countries 2020</i>	
Joonis 33. Erinevate tubakatoodete tarvitamine regulaarsete suitsetajate hulgas Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)	71
<i>Average usage of various tobacco products by regular smokers in Estonia, neighboring countries and in EU 2020 (survey results)</i>	
Joonis 34. Keskmine suitsetatud sigarettide arv päevas suitsetaja kohta Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	72
<i>Average number of daily smoked cigarettes per smokers in EU countries 2020 (survey results)</i>	
Joonis 35. Huule-, närimis- ja nuusktubakat kunagi proovinute osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	73
<i>Share of people who have ever tried oral (snus)-, chewing- and nasal tobacco (snuff) in EU countries 2020 (survey results)</i>	
Joonis 36. Huule-, närimis- ja nuusktubaka tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)	74
<i>Consumption frequency of oral (snus), chewing- and nasal tobacco (snuff) in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)</i>	
Joonis 37. E-sigarette üldse kunagi tarvitanute osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	75

	<i>Share of people in EU countries who have ever used e-cigarettes 2020 (survey results)</i>	
Joonis 38.	E-sigarettide tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)	76
	<i>Consumption frequency of e-cigarettes in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)</i>	
Joonis 39.	Elektroonilisi sigarette nende kasutajate tervisele ohtlikuks pidavate elanike osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	77
	<i>Share of people in EU countries who considered electronic cigarettes harmful to the health of those who use them 2020 (survey results)</i>	
Joonis 40.	Vesipiipu üldse kunagi proovinute osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	78
	<i>Share of people in EU countries who have ever tried water pipe 2020 (survey results)</i>	
Joonis 41.	Vesipiibu tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)	79
	<i>Consumption frequency of water pipe in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)</i>	
Joonis 42.	Keskmine vanus regulaarse suitsetamise alustamisel Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)	80
	<i>Average age of starting smoking on regular basis in EU countries 2020 (survey results)</i>	
Joonis 43.	Suitsetajate osakaal Euroopa Liidu riikides, kes on proovinud kunagi suitsetamisest loobuda 2020 (küsitluse tulemused)	81
	<i>Share of smokers in EU countries who have ever tried to quit smoking 2020 (survey results)</i>	

Tubakatoodete turg ja tarbimine Eestis

Väliskaubandus

Statistikameti andmetel imporditi Eestisse 2020. aastal tubakat ning tööstuslikke tubakaasendajaid 38,6 miljoni euro eest ja kahel viimasel aastal on import olnud tõusuteel (2020. aastal +3%). Seejuures vähenes sigarettide, sigarite ja sigarillode impordikäive 2020. aastal 7% 29,3 miljonile eurole, kuid muude töödeldud tubakatoodete ja tööstuslike tubakaasendajate impordikäive kasvas seevastu eelnenud aastaga võrreldes rohkem kui kolm korda 8,1 miljoni euroni.

Tubakatoodete impordi suurimateks partnerriikideks olid Poola ja Läti, kust osteti Eestisse sigarette, sigareid ja sigarillosid vastavalt 14,8 ja 8,8 miljoni euro eest. Teised suuremad impordipartnerid olid Saksamaa (2,5 miljonit eurot) ja Soome (2,1 miljonit eurot). Mahuliselt imporditi sigarette, sigareid ja sigarillosid kõige enam aga Lätist (828,4 tonni), järgnesid Poola (507 tonni), Saksamaa (139,5 tonni), Soome (34 tonni) ja Rumeenia (16,7 tonni). Ühtekokku imporditi 2020. aastal Eestisse tubakatooteid 16 välisriigist. Kuna Eestis tubakatooteid ei valmistata, toimub tubakatoodete väljavedu teistesse riikidesse läbi reeksporti. Tubakat ja tööstuslikke tubakaasendajaid eksporditi Eestist 2020. aastal 9,8 miljoni euro eest (2019. aastaga võrreldes –2%), sellest sigarettide, sigarite ja sigarillode ekspordikäive moodustas 3,3 miljonit eurot (2019. aastaga võrreldes –13%). Ekspordi peamine sihtriik oli Soome, kuhu müüdi sigarette, sigareid ja sigarillosid 2020. aastal ühtekokku 2,2 miljoni euro eest. Teistesse riikidesse müüdi tubakatooteid oluliselt vähem.

Kui vaadata enamlevinud tubakatoodete – sigarettide väliskaubandust, siis nende imporditud kogused on alates 2017. aastast kahanenud. Nii toodi Eestisse aasta varem (2016. aastal) 1913 miljonit sigaretti, 2020. aastal aga 1516 miljonit sigaretti (langus oli nelja aastaga 21%).

Jaehinnad

Tubakatoodete jaehinnad on kasvanud järjepidevalt, tulenevalt tubaka aktsiisimäärade iga-aastasest suurenemisest. Sigaretipakk maksis 2020. aastal keskmiselt 4,27 eurot ja selle hind tõusis eelnenud aastaga võrreldes ligi 5% (2019. aastal maksis sigaretipakk keskmiselt 4,08 eurot). Tubakatoodete tarbijahinnaindeks on aktsiisipoliitikast lähtuvalt kasvanud alati kiiremini võrreldes üldise kaupade ja teenuste tarbijahinnaindeksiga, sellega püütakse saavutada nende tarbimise piiramist. Ja kuigi tubakatoodete hinnakasv ei olnud 2020. aastal nii kõrge kui varasemal aastal, siis arvestades sellega, et tarbijahinnaindeks tervikuna langes, osutus tubakatoodete ja teiste kaupade tarbijahinnaindeksi aastakasvu vahe varasemast suuremaks. Seeläbi on tubakatooted hinna poolest muutunud tarbijatele raskemini kättesaadavaks, kuna nende hinnatõus on ületanud ka keskmist tarbijate netosissetuleku kasvu. Nii oleks keskmise netokuupalga eest 2020. aastal olnud võimalik hüpoteetiliselt osta 278 sigaretipakki, samas kui 2019. aastal 285 sigaretipakki ja 2018. aastal 290 sigaretipakki.

Tubakaaktsiis ja selle osakaal riigieelarves

Tubakaaktsiis on meede, mille abil suurendatakse tubakatoodete müügihindu, piiramaks nende, kui tervist kahjustavate toodete tarbimist. Lisaks tarbimise piiramisele on aktsiiside rolliks ka riigieelarve tulude suurendamine. Sigarettidel, sigaritel ja sigarillodel on tubakaaktsiis kahe komponendiga,

koosnedes fikseeritud maksumäärast ning proportsionaalsest maksumäärast. Fikseeritud aktsiisimäär arvestatakse 1000 sigareti, sigari ja sigarillo kohta ja 2022. aastast on selle suurus sigarettidel 91,30 eurot ning sigaritel ja sigarillodel 151 eurot. Sigarettide osas on fikseeritud aktsiisimäär suurendatud igal aastal, näiteks 2021. aastal oli see 86,50 eurot ja 2020. aastal 81,95 eurot 1000 sigareti kohta. Sigarettide fikseeritud aktsiisimäär on alates 2020. aastast kasvanud ligikaudu 5,5% võrra aastas, varem on tõusud olnud suuremad. Sigarite ja sigarillode fikseeritud maksumäär on püsinud muutumatuna 2018. aastast (enne seda 211 eurot). Aktsiisimaksu teine komponent – proportsionaalne maksumäär on sigarettidel alates 2016. aastast püsinud samal tasemel ja moodustab 30% sigarettide maksimaalsest jaehinnast. Sigaritele ja sigarillodele hakati proportsionaalset maksumäär rakendama 2018. aastast ja selleks on 10% nende maksimaalsest jaehinnast. Sigarettidele kehtib ka igal aastal suurendatav miinimumaktsiis, mis 2022. aastal on 152,85 eurot 1000 sigareti kohta (2021. aastal oli see 145,60 eurot, 2020. aastal 138,65 eurot). Suitsetamistubakale ja närismistubakale, samuti tubakavedelikele ja muudele alternatiivsetele tubakatoodetele rakendatakse kaalu- või mahupõhist aktsiisi.

Kuigi sigarettide ja suitsetamistubaka aktsiisimäärad kasvasid, jäi tubakaaktsiisi riigieelarvesse laekumise maht 2020. aastal samaks. Tubakaaktsiisi laekus 2020. aastal 230,55 miljonit eurot, ehk täpselt sama palju kui 2019. aastal. Samas on tubakaaktsiisi osakaal kogu riigi aktsiisituludest viimasel paaril aastal jõudsalt kasvanud, olles ajalooliselt rekordilisel tasemel ja moodustas 2020. aastal 25,7% kõigist riigieelarvesse laekunud aktsiisidest (2019. aastal moodustas tubakaaktsiis 20,4% kõigist aktsiisilaekumistest). See oli tingitud teiste aktsiisiliikide olulisest vähenemisest (2020. aastal kasvas aktsiisidest vaid pakendiaktsiis). Kogu riigi maksulaekumistest moodustas tubakaaktsiis 2,5%. Tubakaaktsiisi laekumise põhiosa koosneb sigarettide pealt laekunud aktsiisist (93,6%).

Tubakatoodete kättesaadavus

Tubakatooted on laialdaselt müügil nii kaubandusvõrgus kui toitlustusasutustes. Kehtib keeld tubakatoote või tubakatootega seonduva toote nähtava väljapaneku ja selle kaubamärgi esitlemise osas, v.a spetsialiseerunud müügikohas.¹ Nimetatud keelu eesmärk on piirata tubakatoodete propageerimist müügikohtades ja seeläbi mõjutada tarbimist. Kui hinnata tubakatoodete müügi võrgu muutumist, siis 2021. aastal võrreldes 2019. aastaga see toitlustusasutustes mõnevõrra kasvas, samas kui kaupluste arv on jäänud endiseks. Majandustegevuse registri järgi oli Eestis 2021. aasta detsembris registreeritud kokku 5457 tubakatoodete müügiluba omavat müügikohta, neist 2534 olid jaemüügi ettevõtted, 265 hulgimüüjad ja 2658 toitlustusasutused. Võrreldes 2019. aastaga kasvas tubakatoodete müügiõigusega registreeritud toitlustusasutuste arv 39 võrra ja hulgimüügi ettevõtete arv 30 võrra, kuid jaemüüjate arv vähenes 5 võrra. Kõige tihedamalt paiknevad tubakatooteid müüvad kauplused ja toitlustusasutused linnades – nii on Pärnus iga 10 km² kohta keskmiselt 40 kauplust, Tallinnas 34 kauplust, Tartus 33 kauplust, Viljandis 28 kauplust jne. Ka tubakatooteid müüvaid toitlustusasutusi on kõige enam registreeritud linnades – iga 10 km² kohta on neid Tallinnas 65, Pärnus 56, Tartus 42, Viljandis 30 jne. Maakondade lõikes ei ole tubakatoodetega kauplejate tihedus nii suur ja pea kõikides maakondades on neid iga 10 km² kohta vähem kui üks (va. Harjumaal, Ida-Virumaal ja Tartumaal). Ühe elaniku kohta on registreeritud tubakatoodete jaemüüjaid kõige enam Saaremaal (3,3 kauplust 1000 elaniku kohta), tubakatoodete müügilubasid omavaid toitlustusasutusi on elanike suhtes kõige enam Hiiumaal (4,9 toitlustusettevõtet 1000 elaniku kohta).

¹ Alates 1. juulist 2019. Tubakaseaduse muutmise seadus RT 09.01.2018, 1

Müük ja tarbimine

Konjunktuuriinstituudi arvestuste kohaselt müüdi Eestis 2020. aastal ligikaudu 1,49 miljardit legaalset sigaretti, millest Eesti elanikud ostsid 1,39 miljardit. Sellest tulenevalt moodustas müük iga täiskasvanud Eesti elaniku kohta aastas keskmiselt 1048 sigaretti.

Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt täiskasvanud elanike hulgas tehtud küsitluse järgi suitsetas 2020. aastal meestest 27% ja naistest 17%.² Kõigist täisealisest elanikest moodustasid suitsetajad keskmiselt 22%. Kuigi suitsetajaid on võrreldes paarikümne aasta taguse ajaga märgatavalt vähemaks jäänud (näiteks 1999. aastal suitsetas elanikest 29%), on suitsetajate langustendents jäänud nüüdseks pidama (2019. aastal suitsetas keskmiselt 22% ja 2018. aastal 21% täiskasvanud elanikest). Samas on suitsetamishäirete muutumist kõige rohkem mõjutanud just meeste suitsetamine – kui 1999. aastal oli meeste hulgas suitsetajaid 38%, siis 2020. aastal 27% (naistest suitsetajate osakaal vähenes samal ajal vaid 20%-lt 17%-le). Ka 2018. aasta võrdluses pisut suurenenud suitsetajate osakaal on tingitud taas meeste suitsetamisaktiivsuse tõusust – see kasvas 23%-lt 2018. aastal 27%-ni 2020. aastal (naistel seevastu vähenes 18%-lt 17%-ni). Igapäevasuitsetajaid oli 2020. aastal 15% ja vahetevahel suitsetanud 7% vastanutest. Igapäevasuitsetajad on sagedamini mehed (2020. aastal 18% meestest, 13% naistest), madalama haridustasemega inimesed (22% esimese haridustasemega vastajatest) ja väiksema sissetulekuga elanikud (kuni 300 eurose netosissetulekuga kuus pereliikme kohta teenivatest inimestest 20%). Tervise Arengu Instituudi uuringust selgus, et iga päev suitsetavatest meestest 76% ja naistest 67% tarbis keskmiselt 10–20 sigaretti päevas³. Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise ka näitas uuring, et igapäevaselt suitsetanud meestest 61% ja naistest 55% oli 2020. aastal soovinud suitsetamisest loobuda. Samas riigi poolt suitsetamise piiramiseks tõstetud tubaka aktsiisimäär ei motiveerinud just ülearu palju suitsetamisest loobuma, sest küsitluse järgi jätkas ligi 80% suitsetajatest suitsetamist endisel viisil vaatamata tubakatoodete hinnatõusule ning ainult 13% oli hakanud selle tõttu vähem suitsetama.

Tubakatoodetest on kõige levinumad filtriga sigarettid, neid oli 2020. aastal tarbinud iga päev suitsetanud meestest 96% ja naistest 98%. Filtriga sigarettide kõrval on meeste hulgas mõnevõrra levinud ka käsitsi keeratud sigarettid, mida oli tarbinud 8% iga päev suitsetanud meestest (naistest vaid 2%). Piibu tõmbajaid oli igapäevasuitsetajatest meeste hulgas 4% ja sigarite suitsetajaid 3%. Alternatiivsetest tubakatoodetest olid populaarsemad vesipiibud ja e-sigarettid, mida 2020. aastal oli suitsetanud vastavalt 14,5% ja 11,0% elanikest. Nii vesipiibu kui e-sigarettide tarbijate osakaal on võrreldes eelmise küsitlusega 2018. aastal natuke kasvanud (vastavalt +0,7%-punkti ja +0,5%-punkti). Samas on vesipiibu tarbimiskasvu taga naiste varasemast suurem tarbimine, samal ajal kui vesipiipu tarbinud meeste osakaal langes (vesipiipu tarbis 2018. aastal 11,3% naistest ja 17,6% meestest; 2020. aastal 12,8% naistest ja 16,9% meestest). E-sigarettide tarbijate osakaal kasvas nii naiste kui meeste hulgas (e-sigarette tarbis 2018. aastal 7,4% naistest ja 14,9% meestest, 2020. aastal 7,6% naistest ja 15,8% meestest). E-sigarettide tarbijaid on kõige enam nooremate tarbijate hulgas ja eriti on neid 16–24-aastaste meeste seas, kellest 2020. aastal tarbis e-sigarette ligikaudu viiendik (19,2%).

² EKI küsitlus viidi läbi 2021. aasta jaanuaris ja küsitlute vanusevahemik oli 18-74 eluaastat.

³ Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2020. TAI 2021. (küsitlute vanusevahemik oli 16-64 eluaastat).

Kuigi noorte suitsetamine on aastatega vähenenud, probleem siiski eksisteerib ja arvestatav osa lapsi puutub suitsetamisega kokku juba varases eas. Tervise Arengu Instituudi 2019 aasta kohta tehtud uuring näitas, et kuni 11 aastatest lastest oli oma esimese suitsu teinud 17% poistest ja 9% tüdrukutest.⁴ Õnneks piirdubki esimene sigarett sageli vaid proovimisega ja laps regulaarset suitsetama ei hakka, kuid eelmainitud uuring tõi siiski välja, et väga varases eas, kuni 11-aastastest poistest oli 2% teinud juba algust igapäevase suitsetamisega. Iga päev suitsetavate noorte osakaal suureneb vanuse kasvades ja nii oli näiteks 14. aastaselt igapäevasuitsetamisega alustanud juba 5% poistest ja sama palju tüdrukutest. Sellegipoolest on suitsetamine koolinoorte hulgas vähenenud ja kui 2011. aastal oli elu jooksul sigarette jõudnud suitsetada 76% 15–16 aastastest poistest ja 70% tüdrukutest, siis 2019. aastaks oli see näitaja langenud poistel 50%-ni ja tüdrukutel 46%-ni. Samas on mõnevõrra kasvanud e-sigarettide tarvitamine, seda just poiste hulgas (55%-lt 2015. aastal 61%-le 2019. aastal), tüdrukud on hakanud rohkem tarvitama mokatubakat (kasv 13%-lt 2015. aastal 17%-le 2019. aastal).

Sigarettide ostmine välismaalt

Varasemate aastate uuringud on näidanud sigarettide välismaalt ostmise märgatavat suurenemist alates 2016. aastast, mis oli seotud samal ajal tärganud alkoholi piirikaubandusega Läti piiril. Näiteks suurenes välismaalt ise sigarette ostnud suitsetajate osakaal 17%-lt 2015. aastal kuni 43%-ni 2017. aastal, mis jäi ka tipuks. Kui veel 2019. aastal oli ise välismaalt sigarette kaasa ostnud 37% suitsetajatest, siis 2020. aasta tõi pandeemiast tingitud reisimispiirangutega kaasa drastilise languse, mille tulemusel vähenes välismaalt sigarette ostnud suitsetajate osakaal koguni 10%-le. Samamoodi langes ka nende suitsetajate osakaal, kes ostsid teiste poolt välismaalt toodud sigarette (2019. aastal 22%, 2020. aastal 4%). Keskmiselt ostsid suitsetajad aastas endale välismaalt kaasa 56 pakki sigarette, suitsu välismaalt tuua palunud suitsetajad ostsid teiste käest keskmiselt 41 pakki sigarette ja suitsetajad, kellele pakuti müüa välismaalt toodud sigarette, ostsid neid aasta jooksul keskmiselt 10 pakki. Võrreldes eelnenud aastatega oli 2020. aastal ise või teiste kaudu välismaalt hangitud sigarettide igakuine keskmine ostukogus märgatavalt suurem (2020. aastal 35 pakki, 2019. aastal 20 pakki), mis on seletatav sellega, et välisreisidele sai minna harvem ja seetõttu osteti korrakaasa suuremad kogused.

Illegaalsete sigarettide tarbimine

Kuigi suitsetamine ise pole langenud, vähenes 2020. aastal oluliselt illegaalseid sigarettide suitsetanute osakaal. Kui 2019. aastal oli illegaalseid sigarette tarbinud 14% suitsetajatest, siis 2020. aastal vaid 7%. Nii madal näitaja on erakordne, sest ühelgi eelneval aastal pole uuringud nii väikest salasigaretide suitsetajate osakaalu näidanud. Illegaalseid sigarette ostis 2020. aastal pidevalt 1%, vahetevahel 1% ja väga harva 5% suitsetajatest. Peamine illegaalsete sigarettide ostmise motivaator on nende madalam hind – 2020. aastal maksis salasigaretide pakk keskmiselt 2,79 eurot ja kaupluses müüdav legaalne sigaretipakk keskmiselt 4,27 eurot, seega oli nende hinnavahe 1,48 eurot. Kuigi illegaalsed sigaretid kallinevad aja jooksul sarnaselt legaalsete sigarettidega, jäävad nendevahelised hinnaerinevused siiski piisavalt suureks (viimasel kolmel aastal on need jäänud vahemikku 1,11–1,76 eurot).

Kokkuvõttes illegaalse sigaretikaubanduse osakaal kogu sigaretituru koguselisest mahust (legaalset ja illegaalset sigaretid kokku ilma turistide tarbimiseta) 2020. aastal langes, moodustades hinnanguliselt 8–10% (2019. aastal 12–15%). Osakaalu vähenemise taga on salasigaretide ostjate arvu üldine

⁴ Küsitleti 15-16 aastaseid noorukeid. Uimastite tarvitamine koolinoorte seas. TAI 2020

vähenedmine, suitsetatud salasigaretide arvu langus, kuid samuti takistused piiriüleises illegaalseks kaubanduses, mis tulenesid liikumispiirangutest. Väheoluline pole ka Maksu- ja Tolliameti tõhus töö illegaalse kaubanduse ohjamisel, mida näitab viimastel aastatel kiiresti kasvanud avastatud salasigaretide arv (2020. aastal peeti piiril kinni 25,2 miljonit salasigaretit, ehk 55% enam kui aasta varem). Illegaalset sigaretikaubandust tõttu jäi 2020. aastal riigieelarvesse laekumata aktsiisi ja käibemaksu kokku 37 mln eurot.

Tubakatoodete tarbimisega seonduvad tervisekahjud

Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) andmetel on tubakatarvitamine seotud vähemalt 25 haiguse tekkega ning tubakatarvitamist peetakse maailmas suurimaks surmade põhjustajaks. Tubaka kantserogeenne toime põhjustab vähki vähemalt 12 erinevas kehapiirkonnas nagu kopsudes, suuõõnes, ninaõõnes, paranasalsiinustes, neelus, kõris, söögitorus, pankreases, maos, maksas, neeruvaagnas, põies. Tubaka tarvitamine põhjustab 40% südame-veresoonkonnahaigustest (infarkt, insult), 80% kroonilisest obstruktiivsest kopsuhaigusest ja 90% kopsuvähist.⁵ Tubaka tarbimisega kaasnevad pahaloomulised kasvaja avalduvad kõige sagedamini suitsetajate seedeelundites (2019. aastal ligi 2052 esmahaigestumist) ning hingetorus, bronhides ja kopsudes (ligi 774 esmahaigestumist). Tubakatarvitamisega seotud ennetavad surmad on kõige sagedamini tingitud südame isheemiatõvedest ja rohkelt on surmasid ka hingetoru, bronhi ja kopsu pahaloomulistes kasvajas. Enim sureb tubakatarvitamise tagajärjel mehi, kelle surmade arv aastas ületab naiste surmasid ligi neli korda. Samas kui võrrelda tubakatarvitamisest tulenevate haigustega seotud surmajuhtumite arvu 100 000 elaniku kohta, siis on näha, et naiste suremuskordaja on olnud viimastel aastatel kasvutrendis, kuid meestel langenud – kui 2011. aastal suri tubakast tingitud haigustesse ligi 80 naist 100 000 naise kohta, siis 2019. aastal ligi 93 naist (meestest suri vastavalt 286 ja 251)⁶. *Institute for Metrics and Evaluation* andmete kohaselt on kõrivähi, kopsuvähi, muu neeluvähi ja kroonilise obstruktiivse kopsuhaiguse diagnoosiga saabunud surmadest üle poole tingitud tubakatarvitamisest (Eestis moodustasid 2019. aastal tubakatarvitamisest tulenenud kõrivähi surmajuhtumid 73,7% kõigist kõrivähiga seotud surmadest, kopsuvähi surmad vastavalt 72,8%).⁷ Tubakast põhjustatud surmad moodustasid *Institute for Metrics and Evaluation* hinnangul Eestis 2019. aastal kõigist surmajuhtumitest 14,6%, kuid on pikemaajalises võrdluses olnud siiski langevas trendis (2011. aastal moodustasid tubakast tingitud surmad 16,2%).

Tubakatoodete tarbimise statistika Euroopa riikides ja võrdlus Eestiga

Tubakatoodete hinnatase on Euroopa riikides väga erinev ja hinnaerinevused ulatuvad kordadesse (nt lirimaal olid 2020. aastal tubakatooted ligi 8 korda kallimad kui Põhja Makedoonias). Euroopa riikide võrdluses jääb Eesti tubakatoodete hinnatase keskmiste hulka – on riike, kus see on 2–3 korda kõrgem (nt lirimaa, Ühendkuningriik, Norra, Prantsusmaa, Island) ja on riike, kus hinnatase on Eestiga võrreldes kaks korda madalam (nt Põhja Makedoonia ja Türgi). Eurostati andmetel moodustas Eesti tubakatoodete hinnatase 2020. aastal 77% Euroopa Liidu keskmisest. Sigarettide hinnataseme näitena Euroopa Liidu riikides võib tuua, et WHO andmetel maksis pakk odavaimad sigarette 2020. aastal

⁵ <https://www.tubakainfo.ee/>

⁶ Institute for Metrics and Evaluation

⁷ <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

lirimaal 11,53 eurot, Eestis 3,89 eurot ja Bulgaarias 2,60 eurot; *premium* sigarettidel olid hinnad vastavalt 14,13 eurot lirimaal, 5,40 eurot Eestis ja 3,02 eurot Bulgaarias. Seega olid Eestis müügil olevad odavaimad sigaretid Bulgaariaga võrreldes 50% kallimad ja *premium* sigaretid koguni 79% kallimad. Samas olid Eestis müüdavad odavaimad sigaretid lirimaaga võrreldes 66% soodsamad ja *premium* sigaretid 61% odavamad.

Eurobaromeetri (Euroopa Komisjon) andmetel suitsetasid Euroopa Liidu elanikest 2020. keskmiselt 23% ja Eestis 18%.⁸ Võrreldes 2017. aastaga on suitsetamine Eestis langenud kiiremini kui Euroopa Liidus keskmiselt (2017. aastal suitsetas EL elanikest 26%, Eesti elanikest 23%). Kui vaadata Eesti lähinaabreid, siis oli suitsetajate osakaal madalam Soomes ja Rootsis (vastavalt 15% ja 7%), kuid Leedus ja Lätis kõrgem (vastavalt 28% ja 32%). Euroopa Liidu riikidest oli suitsetajate osakaal elanikest kõige suurem Kreekas (42%) ja väikseim Rootsis (7%). Tubakatoodetest tarbitakse kõige sagedamini sigarette, mida Euroopa Liidu riikides suitsetas 2020. aasta küsitluse järgi 78% suitsetajatest. Lähiriikide võrdluses on Eestis sigarettide suitsetajate osakaal madalam kui Lätis ja Leedus (seal vastavalt 92% ja 88%) ja umbes samal tasemel kui Soomes (Eestis 85%, Soomes 84%). Paljudes Euroopa riikides on pakisigaretide kõrval levinud ka käsitsi keeratavad sigaretid ja nii on suitsetajatest sedasorti tubakatoodete tarbijaid Belgias 42%, Küprosel 40%, lirimaal 39% jne. Sigarite tarbijaid oli kõige enam Hollandis (7% suitsetajatest) ja Euroopa suurimad piibutarbijad elavad Taanis, Austrias ja Luksemburgis (5% suitsetajatest). Euroopa Komisjoni andmetel tarbiti Euroopa Liidu riikides ühe suitsetaja kohta keskmiselt 14,2 sigaretti päevas (2017. aastal 13,7), Eestis 12,5 sigaretti päevas (2017. aastal sama).

Alternatiivseid tubakatooteid nagu huule-, närimis- ja nuuskubakat tarbitakse kõige enam Rootsis, kus Eurobaromeetri 2020. aasta küsitluse andmetel oli neid üldse kunagi proovinud 46% vastanutest (samal ajal on Rootsis suitsetajate osakaal kõige madalam Euroopas). Eesti oli sama küsitluse järgi Euroopa Liidu riikide hulgas alternatiivsete tubakatoodete tarbimisel kolmandal kohal 19%-ga 15-aastaste ja vanemate elanike kohta (Euroopa Liidu riikide keskmine oli 7%). Enamasti on kokkupuuted huule-, närimis- ja nuuskubaka osas piirdunud vaid proovimisega või on neid tarbitud väga juhuslikult, erandiks jälle vaid Rootsi, kus regulaarselt tarbis suitsuvabasid tubakatooteid 18% elanikest (Eestis 2%). Tervise Arengu Instituudi tehtud Eesti täiskasvanud elanike tervisekäitumise uuringu põhjal tarbis 2020. aastal põsk- ja huuletubakat 9,9% meestest ning 2,9% naistest, tubakaekstraktiga geele 2,4% meestest ja 0,4% naistest, nuuskubakat 2,4% meestest ja 0,4% naistest, närimistubakat 0,7% meestest (seda naised ei tarbinud)⁹.

Elektronilisi sigarette (e-sigarette) oli 2020. aasta Eurobaromeetri andmetel elu jooksul proovinud keskmiselt 13% Euroopa Liidu riikide vähemalt 15 aastastest elanikest. Võrreldes 2017. aastaga on e-sigarette proovinud inimeste osakaal langenud 3%-punkti võrra. Eestis oli Eurobaromeetri hinnangul e-sigarette 2020. aasta seisuga üldse kunagi proovinud 25% elanikest (2017. aastal 22%). Selle näitajaga oldi Euroopa Liidu riikidest lirimaa järel teisel kohal (lirimaal oli e-sigaretidega kokku puutunud 29% elanikest, Euroopa Liidu riikides keskmiselt 13%). Nendest enamus on elu jooksul piirdunud vaid paari e-sigareti tarvitamise korraga (EL riikides 8% ja Eestis 18%). Küsitluse ajal oli e-sigarette suitsetavaid inimesi vähemalt 15-aastaste Euroopa Liidu elanike hulgas 2%. Tervise Arengu Instituudi koostatud Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring näitab e-sigaretide

⁸ Siin ja edaspidi kasutatud Eurobaromeeter vaatlleb elanikegruppe alates 15. eluaastast.

⁹ Eesti täiskasvanud elanike tervisekäitumise uuring hõlmab elanikke vanuses 16–64 eluaastast.

tarbimise kasvu – nii oli 2020. aasta küsitluse järgi viimase 12 kuu jooksul e-sigarettide tarvitajad 15,8% meestest ja 7,6% naistest, 2018. aastal oli tarbinud 14,9% meestest ja 7,4% naistest.

Vesipiipu üldse kunagi proovinud inimeste osakaal on Euroopa Liidu riikides 2017. aastaga võrreldes suurenenud ning 2020. aasta Eurobaromeetri andmetel oli sellega elu jooksul kokku puutunud 18% inimestest (2017. aastal 13%). Eesti oli selles pingereas 2020. aastal esikohal 46%-ga. Sarnaselt e-sigarettidega on ka vesipiipu enamik inimestest proovitud vaid üks-kaks korda (12% Euroopa Liidu elanikest ja 33% Eesti elanikest), regulaarseid vesipiibu tarbijaid oli Eestis vaid 1% ja Euroopa Liidu riikides keskmiselt 2%. Tervise Arengu Instituudi avaldatud Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu kohaselt oli 2020. aastal viimase 12 kuu jooksul vesipiipu suitsetanud 16,9% meestest ja 12,8% naistest (2018. aastal 17,6% meestest ja 11,3% naistest).

Eurobaromeetri andmetel alustasid Euroopa Liidu riikide suitsetajad regulaarset suitsetamist keskmiselt 17,8 aasta vanuses, Eestis oli keskmine vanus suitsetama hakkamisel 18,8 eluaastat.

Tobacco market and consumption in Estonia

Foreign trade

According to Statistics Estonia, tobacco and manufactured tobacco substitutes were imported to Estonia for 38.6 million euros in 2020. Import turnover has been on the rise for the last two years and in 2020 it increased by 3% compared to the previous year. Cigarettes, cigars and cigarillos accounted for 29.3 million euros (–7% compared to the previous year) of the import turnover for tobacco products and 8.1 million euros (more than tripled compared to the previous year) for other processed tobacco products and manufactured tobacco substitutes.

Estonia's largest import partners were Poland and Latvia, from which tobacco products (cigarettes, cigars, cigarillos) were imported for 14.8 and 8.8 million euros, respectively. Considerable amounts of tobacco products were also imported from Germany (2.5 million euros) and Finland (2.1 million euros). However, the largest imports of cigarettes, cigars and cigarillos came from Latvia (828,4 tons), followed by Poland (507 tons), Germany (139,5 tons), Finland (34 tons) and Romania (16,7 tons). In total, tobacco products were imported to Estonia from 16 foreign countries in 2020. As tobacco products are not manufactured in Estonia, exports of tobacco products to other countries are considered as re-exports. Tobacco and manufactured tobacco substitutes were exported from Estonia for 9.8 million euros in 2020 (–2% compared to 2019), of which cigarettes, cigars and cigarillos export turnover amounted to 3,3 million euros (–13% compared to 2019). The main destination for exports was Finland, where tobacco exports amounted to 2.2 million euros in 2020. Sales of tobacco products to other countries were significantly lower.

If to consider the foreign trade of the most common tobacco products – cigarettes, the quantities of their imports have decreased since 2017. Thus, 1.913 million cigarettes were imported to Estonia the year before (in 2016), and only 1.516 million cigarettes in 2020 (21% decrease in four years).

Retail prices

Retail prices for tobacco products have been increasing year on year, due to rising excise rates on tobacco, which have also risen every year. The average selling price of one pack of cigarettes in 2020 was 4,27 euros, an increase of 5% compared to the previous year (in 2019, the price of a cigarette pack was 4,08 euros). The consumer price index of tobacco products has grown faster each year than the general consumer price index for goods and services thus seeking to limit their consumption. Although the growth of tobacco prices in 2020 was not as high as in the previous year and given the fact that the consumer price index as a whole fell, the difference between the annual growth rates of the consumer price index for tobacco products and other goods turned out to be even higher than before. As a result, tobacco products have become less affordable for consumers in terms of price, as their price increase has also exceeded the average increase in consumers' net income. Thus, it would have been possible to buy just 278 packs of cigarettes for the average net monthly salary in 2020, compared to 285 packs of cigarettes in 2019 and 290 packs of cigarettes in 2018.

Excise duty on tobacco and its share in the state budget

The excise duty on tobacco is applied in order to increase the prices of tobacco products and thus limit consumption of products harmful to health. In addition to limiting consumption, excise duty is also a source of revenue for the state budget. Tobacco excise duty is a two-component excise duty consisting of a fixed rate and a proportional rate. The fixed excise duty per 1000 cigarettes for tobacco products was 91.3 euro in 2022 and 151 euros for cigars and cigarillos. For cigarettes, the fixed rate of excise duty has been increased every year, for example to € 86.50 in 2021 and € 81.95 per 1,000 cigarettes in 2020. The fixed rate of excise duty on cigarettes has been increased by around 5.5% per year since 2020, with higher increases in the past. The fixed tax rate for cigars and cigarillos has remained unchanged since 2018 (before that it was at 211 euros).

The proportional rate of excise duty on tobacco has remained unchanged since 2016 and stays at 30% of the retail price of cigarettes. Cigars and cigarillos also would have been subject to a proportional tax rate from 2018 at 10% of their maximum retail price. Cigarettes are also subject to a minimum annual increase in excise duty, which is € 152.85 per 1,000 cigarettes in 2022 (€ 145.60 in 2021 and € 138.65 in 2020). Smoking tobacco and chewing tobacco, as well as tobacco liquids and other alternative tobacco products are subject to an excise duty on a weight or volume basis.

Although excise duty rates on tobacco increased, its revenue to the state budget remained at the same level in 2020. In 2020, tobacco excise duty amounted to 230.55 million euros, which is exactly the same as in 2019. At the same time, the share of tobacco excise duty in total excise revenue has grown strongly in the last few years, reaching a historically record level, accounting for 25.7% of all excise duties received in the state budget in 2020 (in 2019, tobacco excise duty accounted for 20.4% of total excise revenue). This was due to a significant decrease of other excise duties rates (in 2020, only the excise duty on packaging increased). Tobacco excise duty accounted for 2.5% of the total state tax revenue. Cigarettes excise duty accounted for most (93.6%) of total tobacco excise duty revenue.

Availability of tobacco products

Although the tobacco sales network is wide, tobacco products are not allowed to be displayed publicly at the point of sale¹⁰. The ban on display is intended to limit the promotion of tobacco products and thereby reduce consumption.

At the same time, the sales network for tobacco products has not decreased but has increased in recent years, mainly due to the increase in the number of catering outlets selling tobacco products. On the other hand, the number of stores selling tobacco products has remained the same in 2020 compared to 2019. Thus, according to the Register of Economic Activities, there were a total of 5457 tobacco sales units registered in Estonia in December 2021, of which 2534 retail outlets, 265 wholesalers and 2658 catering establishments. Compared to 2019, the number of registered retail outlets with tobacco products sales licence decreased by 5, while the number of wholesalers increased by 30 and the number of catering establishments increased by 39. The highest density of the retail shops and catering establishments selling tobacco products is in cities – there are an average of 40 stores per 10 km² in Pärnu, 34 stores in Tallinn, 33 stores in Tartu, 28 stores in Viljandi, etc. Catering

¹⁰ A tobacco display ban officially entered into force on July 1, 2019

establishments selling tobacco products are also most registered in cities – 65 per 10 km² in Tallinn, 56 in Pärnu, 42 in Tartu, 30 in Viljandi, etc. The density of traders in tobacco products is not so high by counties, and in almost all counties there is less than one for every 10 km² (except in Harju County, Ida-Viru County and Tartu County).

The highest average density of the tobacco products selling retail outlets is in Saare County (3.3 sellers per 1000 inhabitants). Hiiu County has the largest number of the catering establishments selling tobacco products registered per capita (total 4,9 sellers per 1000 inhabitants).

Sales and consumption

The Institute of Economic Research estimates that approximately 1.49 billion legal cigarettes were sold in Estonia in 2020, of which 1.39 billion were bought by Estonian residents. According to these estimates, an average of 1048 cigarettes per year were sold per adult in Estonia.

According to a survey conducted by the Estonian Institute of Economic Research among adult residents in 2020, 27% of men and 17% of women were smokers¹¹. On average, smokers accounted for 22% of the adult population. Compared to the survey conducted 20 years ago, the share of smokers fell significantly (in 1999, 29% of the population smoked). At the same time the downward trend in smoking has almost stopped by now (for an average of 22% of adults smoking in 2019 and 21% in 2018).

The decline in smokers' proportion was mainly due to a decline in men smoking (38% of men smoked in 1999, 27% of men in 2020), while the proportion of female smokers has not changed so much (20% in 1999, 17% in 2020). The share of smokers, which has slightly increased compared to 2018, is again due to the increase in smoking activity of men – it increased from 23% in 2018 to 27% in 2020 (the share of female smokers, on the other hand, decreased slightly from 18% to 17%).

Every day smoked 15% and occasionally 7% of all respondents in 2020. Daily smokers are more common among men (18% of male and 13% of female respondents), people with a low level of education (22% of respondents with 1st level of education) and low income (20% of net earners up to 300 euro per month per family member). A study by the National Institute for Health Development shows that on average 76% of men and 67% of women who smoke daily consumed 10–20 cigarettes a day¹². However, the survey revealed that 61% of men and 55% of women who smoked daily had wanted to quit in 2020. At the same time, the rate of tobacco excise duty raised by the state to restrict smoking did not motivate too many people to quit smoking, as according to the survey, almost 80% of smokers continued smoking in the same way despite the increase in tobacco prices, and only 13% had started smoking less.

Although the situation with cigarettes smoking has improved over the years, smoking initiation starts fairly early. According to the study by the National Institute for Health Development conducted in 2019¹³, 17% of boys and 9% of girls had tried their first cigarette by age 11. Although the first cigarette is tried early, it does not usually lead to regular smoking. However, the abovementioned study found also that 2% of boys up to 11 years of age had started daily smoking. The study found that 5% of boys

¹¹ The EKI survey was conducted in January 2021 and the age range of respondents was 18-74 years

¹² Health Behavior Survey of the Estonian Adult Population 2020, NIHD 2021
(age range of the respondents was 16-64 years)

¹³ Adolescents aged 15-16 were interviewed. Drug use among school children. NIHD 2020

and girl aged 11–15 years were daily smokers. Nevertheless, smoking among schoolchildren has been in steady decline, and while in 2011 76% of boys aged 15–16 and 70% of girls had already smoked their first cigarettes, by 2019 the figure had fallen to 50% for boys and 46% for girls. At the same time, the use of e-cigarettes has increased somewhat, especially among boys (from 55% in 2015 to 61% in 2019), girls have started using snus tobacco more (from 13% in 2015 to 17% in 2019). Filter cigarettes are the most consumed tobacco product, with 96% of male and 98% of female smokers consumed them in 2020. In addition to filter cigarettes, men also like to smoke the hand-rolled cigarettes, which were consumed by 8% of men who smoked daily (only 2% of women). Pipe smokers share of daily smokers stood at 3%, the same as for cigar smokers (3%). Among alternative tobacco products, the most consumed were hookah tobacco (waterpipe) and e-cigarettes, which in 2020 smoked 14,5% and 11% of the population, respectively. The share of consumers of both hookah tobacco and e-cigarettes has slightly increased in 2018 compared to the previous survey (+0.7% points and +0.5% points, respectively). At the same time, the increase in hookah tobacco smoking is due to higher share of hookah smoking women than before, while the share of men who used hookah for smoking decreased (11.3% of women and 17.6% of men used hookah in 2018; 12.8% of women and 16.9% of men in 2020). The share of e-cigarette consumers increased among both women and men (7.4% of women and 14.9% of men used e-cigarettes in 2018, 7.6% of women and 15.8% of men in 2020). E-cigarette users are most likely to be younger, most of them among men aged 16–24, of whom about a fifth (19.2%) used e-cigarettes in 2020.

Purchase of cigarettes abroad

Studies show that cigarette purchases abroad have increased significantly since 2016, which can be associated with emerged at the same time cross-border trade in alcohol. Thus, the proportion of smokers who bought cigarettes abroad increased from 17% in 2015 to 43% in 2017, which also remained the highest. In 2019, 37% of adult smokers responding to a survey by the Institute of Economic Research having bought cigarettes abroad. However, year 2020 led to a drastic drop in travel restrictions due to the pandemic, reducing the proportion of smokers who bought cigarettes abroad to as low as 10%. The same way, the proportion of smokers who bought cigarettes brought by others from abroad dropped from 22% in 2019 to 4% in 2020. On average, smokers themselves bought 56 packs of cigarettes abroad per year, while smokers who asked to bring cigarettes from abroad bought an average of 41 packs of cigarettes per year. The largest quantities of cigarettes purchased from abroad were obtained by smokers to whom the cigarettes were offered for sale (10 packs per year on average). Compared to the previous years, in 2020 the average amount of cigarettes procured from abroad by smokers themselves or through others has grown significantly (35 packs per month in 2020, 20 packs per month in 2019). This trend can be explained by the fact that it was possible to go abroad less often and therefore larger quantities were bought at the time of purchase.

Consumption of illegal cigarettes

Although smoking itself has not decreased, the proportion of people who have smoked illegal cigarettes has dropped sharply in 2020. Thus, only 7% of smokers smoked illegal cigarettes in 2020, compared to 14% a year earlier. Such a low figure is extraordinary, as no previous year has shown such a low proportion of illegal cigarettes smokers. In 2020, 1% of smokers bought illegal cigarettes consistently, 1% occasionally and 5% very rarely. The main reason for buying illegal cigarettes is the

lower price – for instance in 2020, the average price difference between a pack of legal and illegal cigarettes was 1.48 euro (2.79 euro for a pack of legal cigarettes and 4.27 euro for a pack of illegal cigarettes). Similar to a trend with legal cigarettes, prices for illegal cigarettes are also on the rise, however, the price difference between them remains large enough (between 1.11 euro and 1.76 euro over the last three years).

Overall, the share of illegal cigarette trade in the total volume of the cigarette market (legal and illegal cigarettes combined without tourist consumption) decreased in 2020, estimated at 8–10% (12–15% in 2019). The decline is due to an overall decline in the number of buyers of illicit cigarettes, a slight decline in volume of illicit cigarettes smoked, but also obstacles to cross-border illicit trade due to restrictions on movement. It is worth to mention the effective work of the Tax and Customs Board in controlling illegal trade as the number of smuggled cigarettes detected has grown rapidly in recent years (25.2 million cigarettes were seized at the border in 2020, which is 55% more than a year earlier). In 2020 due to the illegal trade in cigarettes the state budget has not received excise duty and VAT in amount of 37 million euro.

Health risks of tobacco use

According to the World Health Organization (WHO), tobacco use is linked to at least 25 diseases and is considered to be the leading cause of death in the world. The carcinogenic effects of tobacco cause cancer in at least 12 different areas of the body, such as the lungs, oral cavity, nasal cavity, paranasal sinuses, pharynx, throat, esophagus, pancreas, stomach, liver, kidney pelvis, bladder. Tobacco use causes 40% of cardiovascular diseases (heart attack, stroke), 80% of chronic obstructive pulmonary disease and 90% of lung cancer¹⁴. Tobacco-related tumours are most often associated with the digestive system (nearly 2052 primary cases in 2019) and in the trachea, bronchi and lungs (nearly 774 primary cases). Preventive tobacco-related deaths are most commonly caused by ischemic heart disease, and many deaths are from malignancies of the trachea, bronchi and lungs. Because men smoke more than women, the proportion of sickness and mortality attributable to tobacco-related diseases is significantly higher among men than women with more than four times higher number of deaths per year. At the same time, when comparing the number of deaths related to tobacco-related diseases per 100,000 inhabitants, it can be seen that the mortality rate for women has been on the rise in recent years, but for men it has decline. Thus, in 2011 80 women per 100,000 women died of tobacco-related diseases, compared to 93 women in 2019 (286 and 251 men died respectively)¹⁵. According to the Institute for Metrics and Evaluation, more than half of all deaths with a diagnosis of laryngeal cancer, lung cancer, other pharyngeal cancer and chronic obstructive pulmonary disease are due to tobacco use (in Estonia, throat cancer deaths due to tobacco use accounted for 73.7% of all throat cancer deaths in 2019, and lung cancer deaths accounted for 72.8%, respectively)¹⁶. According to the Institute for Metrics and Evaluation, tobacco-related deaths accounted for 14.6% of all deaths in Estonia in 2019, but have been on a declining trend in the long run (in 2011, tobacco-related deaths accounted for 16.2%).

¹⁴ <https://www.tubakainfo.ee/>

¹⁵ Institute for Metrics and Evaluation

¹⁶ <https://vizhub.healthdata.org/gbd-compare/>

Statistics on tobacco consumption in European countries and comparison with Estonia

The price levels of tobacco products in European countries can vary greatly. For example, in Ireland in 2020, tobacco products were almost 8 times more expensive than in northern Macedonia. In comparison with European countries, the price level of Estonian tobacco products is close to average – there are countries where it is 2–3 times higher (e.g. Ireland, the United Kingdom, Norway, France, Iceland) and there are countries where the price level is twice lower than Estonia (e.g. Northern Macedonia and Turkey). The price level of tobacco products sold in Estonia is lower than the average price level in the European Union, accounting for 77% of the latter in 2020. An example of the comparative price levels of cigarettes in the countries of the European Union according to the WHO: a pack of the cheapest cigarettes in 2020 cost 11.53 euros in Ireland, 3.89 euros in Estonia and 2.60 euros in Bulgaria; premium cigarettes had prices of € 14.13 in Ireland, € 5.40 in Estonia and € 3.02 in Bulgaria. Thus, the cheapest cigarettes sold in Estonia were 50% more expensive than in Bulgaria and premium cigarettes as much as 79% more expensive. At the same time, the cheapest cigarettes sold in Estonia were 66% cheaper than in Ireland and premium cigarettes were 61% cheaper. According to the Eurobarometer (European Commission), on average 23% of the population of the European Union smoked in 2020 and 18% in Estonia¹⁷. Compared to 2017, smoking in Estonia has decreased faster than the EU average (in 2017, 26% of the EU population and 23% of the Estonian population smoked). Looking at Estonia's closest neighbors, the share of smokers was lower in Finland and Sweden (15% and 7%, respectively), but higher in Lithuania and Latvia (28% and 32%, respectively). Among EU countries, the share of smokers was highest in Greece (42%) and lowest in Sweden (7%). According to the 2020 survey 78% of smokers in the European Union prefer cigarettes over other tobacco products. In comparison with neighboring countries, the share of cigarette smokers in Estonia is lower than in Latvia and Lithuania (92% and 88%, respectively) and at about the same level as in Finland (85% in Estonia and 84% in Finland). In many European countries, RYO (roll-your-own) cigarettes are common in addition to packaged cigarettes, with 42% of smokers of this type of tobacco product in Belgium, 40% in Cyprus and 39% in Ireland. The biggest share of cigar users was in the Netherlands (7% of smokers) and the biggest share of pipe users in Europe was in Denmark, Austria and Luxembourg (5% of smokers respectively). According to the European Commission statistics, in the European Union countries an average user smoked 14.2 cigarettes per day (13.7 in 2017), in Estonia 12.5 cigarettes per day (the same as in 2017).

Alternative tobacco products, such as snus, chewing tobacco and snuff, are most commonly used in Sweden, where, according to a 2020 Eurobarometer survey, 46% of respondents had tried them at least once (at the same time Sweden has the lowest proportion of smokers in Europe). According to the same survey, Estonia was in the third place among the European Union countries in the consumption of alternative tobacco products with 19% per capita aged 15 and older compared to the European Union average at 7%. Use of the snus, chewing tobacco and snuff is mostly limited to trying or consumed very occasionally, with the exception of Sweden, where 18% of the population regularly used smokeless tobacco products (2% in Estonia). According to a survey of the health behavior of the Estonian adult population conducted by the Estonian National Institute for Health Development, 9.9%

¹⁷ The Eurobarometer used in observation here and hereafter population groups from the age of 15

of men and 2.9% of women used snus tobacco in 2020, 2.4% of men and 0.4% of women used gels with tobacco leaf extract, 2.4% of men and 0.4% of women used snuff and 0.7% of men used chewing tobacco (women didn't use at all)¹⁸.

According to Eurobarometer 2020, 13% of people aged 15 and over had been tried electronic cigarettes (e-cigarettes) at least once in their lifetime. Compared to 2017, the share of people who have tried e-cigarettes has decreased by 3 percentage points. According to Eurobarometer, 25% of the population in Estonia had ever tried e-cigarettes by 2020 (22% in 2017). It is the second highest share in the European Union after Ireland (29% of the population in Ireland had been tried e-cigarettes, compared with an average of 13% in the European Union). Most of them smoked just a few e-cigarettes during their lifetime (8% in EU countries and 18% in Estonia). Currently people who smoke e-cigarettes make up 2% of the EU population aged 15 and over. A survey of the health behavior of the Estonian adult population conducted by the National Institute for Health Development shows an increase in the consumption of e-cigarettes – according to the 2020 survey, 15.8% of men and 7.6% of women had used e-cigarettes in the last 12 months compared to 14.9% of men and 7.4% of women in 2018.

The proportion of people who have ever tried hookah (waterpipe) smoking has increased in European Union compared to 2017, and according to the 2020 Eurobarometer, 18% of people had tried hookah smoking in their lifetime (13% in 2017). In 2020, Estonia held the first place in this ranking with 46% share of people who ever tried hookah. Like e-cigarettes, most people have tried waterpipes only once or twice (12% of EU residents and 33% of Estonians), only 1% of hookah users in Estonia smoke it regularly and 2% on average in EU countries. According to a survey of the health behavior of the Estonian adult population published by the Estonian Institute for Health Development, 16.9% of men and 12.8% of women had smoked hookah in the last 12 months in 2020 (17.6% of men and 11.3% of women in 2018).

According to Eurobarometer data, the smokers of the European Union countries started smoking regularly at an average age of 17.8 years, in Estonia the average age for starting to smoke was 18.8 years.

¹⁸ The survey of the health behavior of the Estonian adult population covers the population aged 16–64

1. Tubakatoodete turg

Tobacco market

1.1. Väliskaubandus

Foreign trade

Tabel 1. Tubaka ja tööstuslike tubakaasendajate ning tubakatoodete impordikäive 2009–2020
Import turnover of tobacco and manufactured tobacco substitutes and tobacco products 2009–2020
 mln € - million €

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad*	27,5	17,5	29,4	33,9	32,5	33,2	38,6	40,7	40,5	36,5	37,5	38,6	Tobacco and manufactured tobacco substitutes*
Sealhulgas:													Including:
Sigarid, sigarillod ja sigaretid **	25,4	14,9	27,2	31,5	29,0	30,4	35,0	35,6	35,3	31,8	31,6	29,3	Cigars, cigarillos and cigarettes**
Muu töödeldud tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad**	1,1	1,5	1,2	1,1	2,1	1,2	1,3	1,6	2,0	1,7	2,5	8,1	Other manufactured tobacco and manufactured tobacco substitutes: homogenised or reconstituted**

* kaubagrupi (KN 24) järgi - *by commodity chapter (CN 24)*

** kaubakoodide 2402, 2403 järgi - *by commodity codes 2402, 2403*

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 2. Tubakatoodete mahuline import 2009–2020*
*Imports of tobacco products in volume terms 2009–2020**
 tonni (netokaal) - *tonns (net weight)*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Sigarid, sigarillod ja sigaretid	2 350	1 277	1 882	1 877	1 777	1 792	1 917	1 972	1 867	1 677	1 701	1 534	Cigars, cigarillos and cigarettes
Muu töödeldud tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	92	127	82	73	94	80	74	84	102	89	92	172	Other manufactured tobacco and manufactured tobacco substitutes: homogenised or reconstituted

* kaubakoodide 2402, 2403 järgi - *by commodity codes 2402, 2403*

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 3. Sigarite, sigarillode ja sigarettide import saatjariikide järgi 2020
Imports of cigars, cigarillos and cigarettes by country of consignment 2020

Riik - Country	€	kg	Country
Riigid kokku	29 304 991	1 534 022	Total countries
Poola	14 816 025	506 979	Poland
Läti	8 798 724	828 397	Latvia
Saksamaa	2 539 348	139 450	Germany
Soome	2 076 870	33 985	Finland
Holland	563 292	7 605	Netherlands
Rumeenia	329 043	16 653	Romania
Rootsi	75 291	169	Sweden
Dominikaani Vabariik	30 167	237	Dominican Republic
Costa Rica	29 264	215	Costa Rica
Ameerika Ühendriigid	17 338	110	United States
Honduras	7 026	42	Honduras
Itaalia	6 950	79	Italy
Nicaragua	6 415	51	Nicaragua
Slovakkia	5 815	29	Slovakia
Leedu	2 993	18	Lithuania
Austria	431	2	Austria

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Tabel 4. Tubaka ja tööstuslike tubakaasendajate ning tubakatoodete ekspordikäive 2009–2020
Export turnover of tobacco and manufactured tobacco substitutes and tobacco products 2009–2020
 mln € - million €

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad*	7,3	7,5	9,9	11,6	7,2	2,5	4,2	4,8	9,9	9,9	10,0	9,8	Tobacco and manufactured tobacco substitutes*
Sealhulgas													Including
Sigarid, sigarillod ja sigaretid**	7,1	7,3	9,6	10,5	5,6	2,3	3,1	3,5	3,4	3,4	3,8	3,3	Cigars, cigarillos and cigarettes**
Muu töödeldud tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad**	0,0	0,0	0,0	0,7	1,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	2,5	Other manufactured tobacco and manufactured tobacco substitutes: homogenised or reconstituted**

* kaubagrupi (KN 24) järgi - by commodity chapter (CN 2-digit code)

** kaubakoodide 2402, 2403 järgi - by commodity codes 2402, 2403

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 5. Tubakatoodete koguseline eksport 2009–2020*
*Exports of tobacco products in volume terms 2009–2020**
 tonni (netokaal) - *tonns (net weight)*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Sigarid, sigarillod ja sigaretid	98	175	224	250	117	25	45	43	38	36	38	47	<i>Cigars, cigarillos and cigarettes</i>
Muu töödeldud tubakas ja tööstuslikud tubakaasendajad	0	3	0	13	17	0	0	0	0	0	1	2	<i>Other manufactured tobacco and manufactured tobacco substitutes: homogenised or reconstituted</i>

* kaubakoodide 2402, 2403 järgi
 by commodity codes 2402, 2403

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 6. Sigarettide impordi- ja ekspordikogused 2009–2020*
*Export and import of cigarettes 2009–2020, in quantities**
 miljon sigaretti - *million cigarettes*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Põhiimport	2 441	1 355	2 020	1 960	1 900	1 879	1 889	1 913	1 814	1 651	1 646	1 516	Main imports
Põhieksport	78	137	165	189	90	88	30	40	36	34	36	45	Main exports
Netoimport	2 363	1 218	1 855	1 771	1 811	1 791	1 859	1 873	1 778	1 617	1 610	1 471	Net imports

* CN8 koodi 24022090 järgi
 by commodity code CN8 24022090

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 7. Sigarite ja sigarillode impordi- ja ekspordikogused 2009–2020*
*Export and import of cigars and cigarillos 2009–2020, in quantities**
 miljon tükki - *million pieces*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Põhiimport	6,39	3,77	6,38	5,99	5,26	4,91	6,15	6,24	8,54	7,85	8,48	9,62	Main imports
Põhieksport	1,30	1,14	0,65	1,11	0,42	0,59	0,04	0,21	0,20	0,08	0,28	0,28	Main exports
Netoimport	5,09	2,63	5,73	4,88	4,84	4,32	6,11	6,03	8,34	7,77	8,20	9,34	Net imports

* CN8 koodi 24021000 järgi
 by commodity code CN8 24021000

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 8. Suitsetamistubaka impordi- ja ekspordikogused 2009–2020*
*Export and import of smoking tobacco 2009–2020, in quantities**
 tuhat kg - thousand kg

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Põhiimport	-	-	-	60	73	69	67	81	96	82	79	79	Main imports
Põhieksport	-	-	-	-	-	5	0	60	0	0	4	2	Main exports
Netoimport	-	-	-	60	73	64	67	21	96	82	75	77	Net imports

* CN8 koodi 24031910 järgi
 by commodity code CN8 24031910

Allikas: Eurostat
 Source: Eurostat

Tabel 9. Tubakatoodete turumaht elaniku kohta 2009–2020
Market volume of tobacco products per inhabitants 2009–2020, in quantities

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Sigaretid (tk)	1 769	914	1 395	1 336	1 372	1 361	1 416	1 423	1 351	1 226	1 215	1 107	Cigarettes (pcs)
Sigarid ja sigarillod (tk)	3,8	2,0	4,3	3,7	3,7	3,3	4,7	4,6	6,3	5,9	6,2	7,0	Cigars and cigarillos (pcs)
Suitsetamis-tubakas (gramm)	-	-	-	45	55	49	51	16	73	62	57	58	Smoking tobacco (gram)

Allikas: Eurostat, EKI arvutused
 Source: Eurostat, calculations of EKI

Tabel 10. Sigarite, manilla sigarite, sigarillode ja sigarettide eksport saajariikide järgi 2020
Exports of cigars, cheroots, cigarillos and cigarettes by country of destination 2020

Riik	€	kg	Country
Riigid kokku	3 345 794	47 468	Total countries
Soome	2 173 481	19 490	Finland
Peruu	315 350	9 451	Peru
Rootsi	288 458	5 424	Sweden
Norra	69 956	1 720	Norway
Hispaania	596	20	Spain
Läti	194	1	Latvia
Määramata	497 758	11 364	Indefinite

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

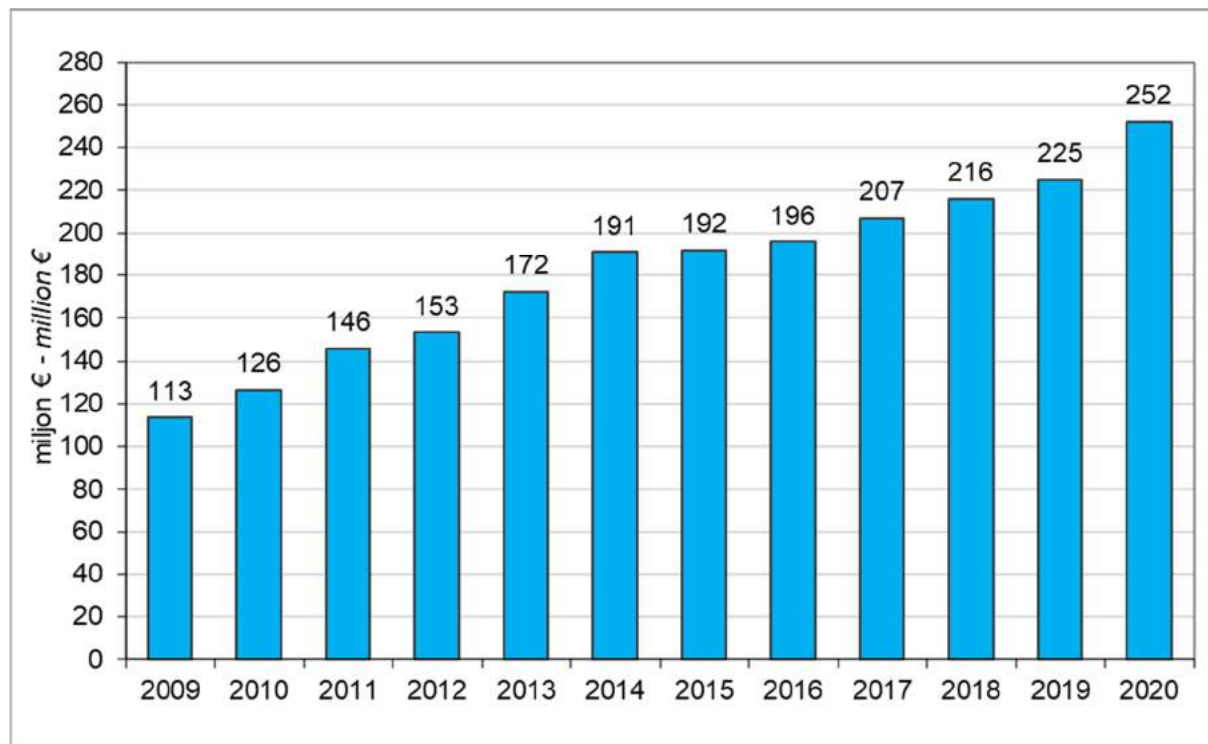
1.2. Müük siseturul

Sales in domestic market

Joonis 1. **Tubakatoodete jaekäive 2009–2020***

Retail sales of tobacco products 2009–2020

miljon € - million €

* EKI hinnangul on tubakatoodete jaekäibe maht alahinnatud

Estonian Institute of Economic Research estimates that the volume of retail sales of tobacco products has been underestimated

Allikas: Statistikaamet

Source: Statistics Estonia

Tabel 11. **Arvestuslik sigarettide siseriiklik kogumüük 2009–2020***

Estimated domestic cigarette sales 2009–2020

miljon sigaretti - million cigarettes

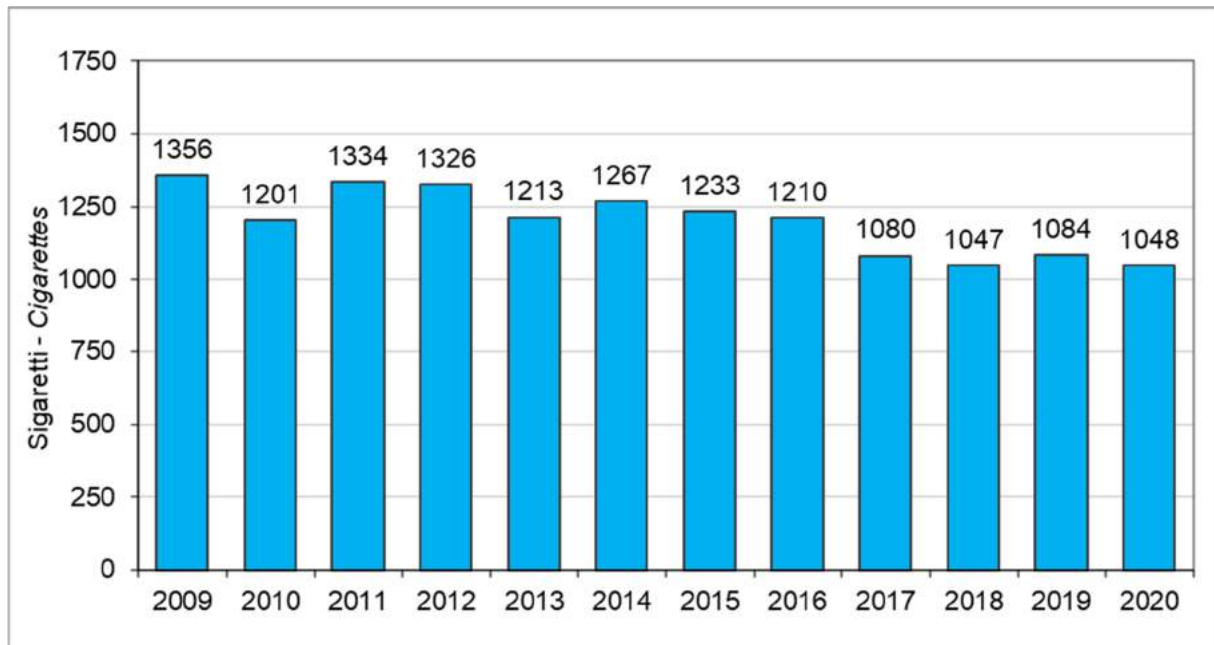
2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2 012,9	1 779,5	1 971,4	1 952,9	1 819,2	1 894,2	1 801,7	1 768,9	1 605,0	1 548,0	1 591,0	1 490,6

* arvesse on võetud hinnangulised laovarud
includes estimated stock reserve

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 2. Arvestuslik sigarettide müük Eesti elaniku kohta 2009–2020*
 Estimated retail sales of cigarettes per capita of Estonia 2009–2020*

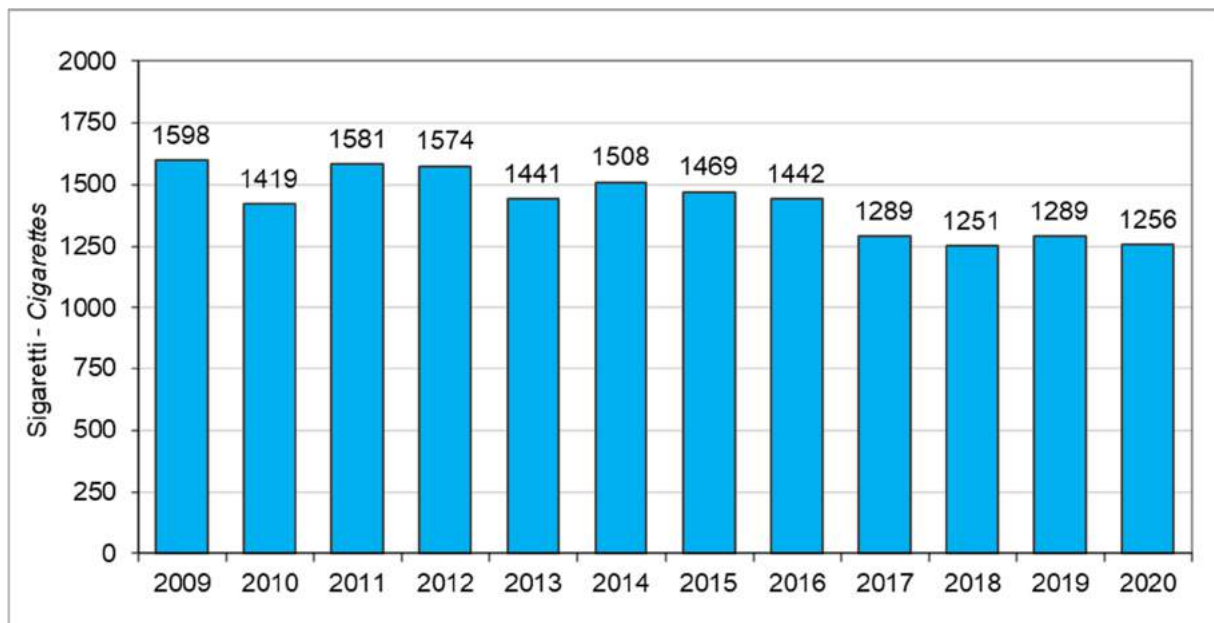

* EKI hinnang ilma välituristideta, arvesse on võetud hinnangulised laovarud
 estimation of EKI without foreign tourists, includes estimated stock reserve

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 3. Arvestuslik sigarettide müük Eesti täiskasvanud (15+) elaniku kohta 2009–2020*
 Estimated retail sales of cigarettes per capita of Estonia aged 15 and over 2009–2020*

* EKI hinnang, arvesse on võetud hinnangulised laovarud
 estimation of EKI, includes estimated stock reserve

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut

Source: Estonian Institute of Economic Research

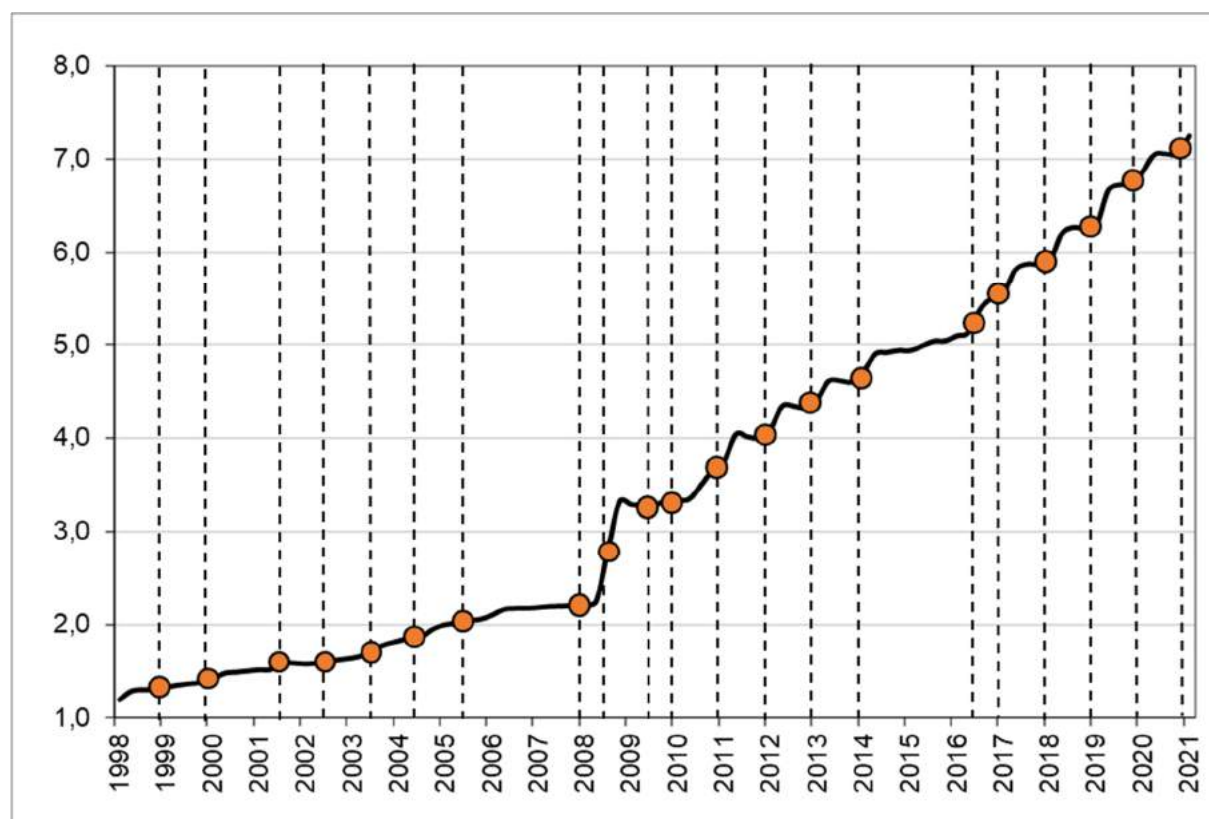
1.3. Jaehinnad Retail prices

Tabel 12. Sigaretipaki keskmine jaehind 2009–2020
Average retail price of cigarette pack 2009–2020
€

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2.04	2.22	2.43	2.65	2.82	3.00	3.07	3.23	3.53	3.79	4.08	4.27

Allikas: Rahandusministeerium
Source: Ministry of Finance

Joonis 4. Tubakatoodete tarbijahinnaindeks ja aktsiisitõusud 1998–2020 (1997 = 1)
Consumer price index and excise increases of tobacco products 1998–2020 (1997 = 1)

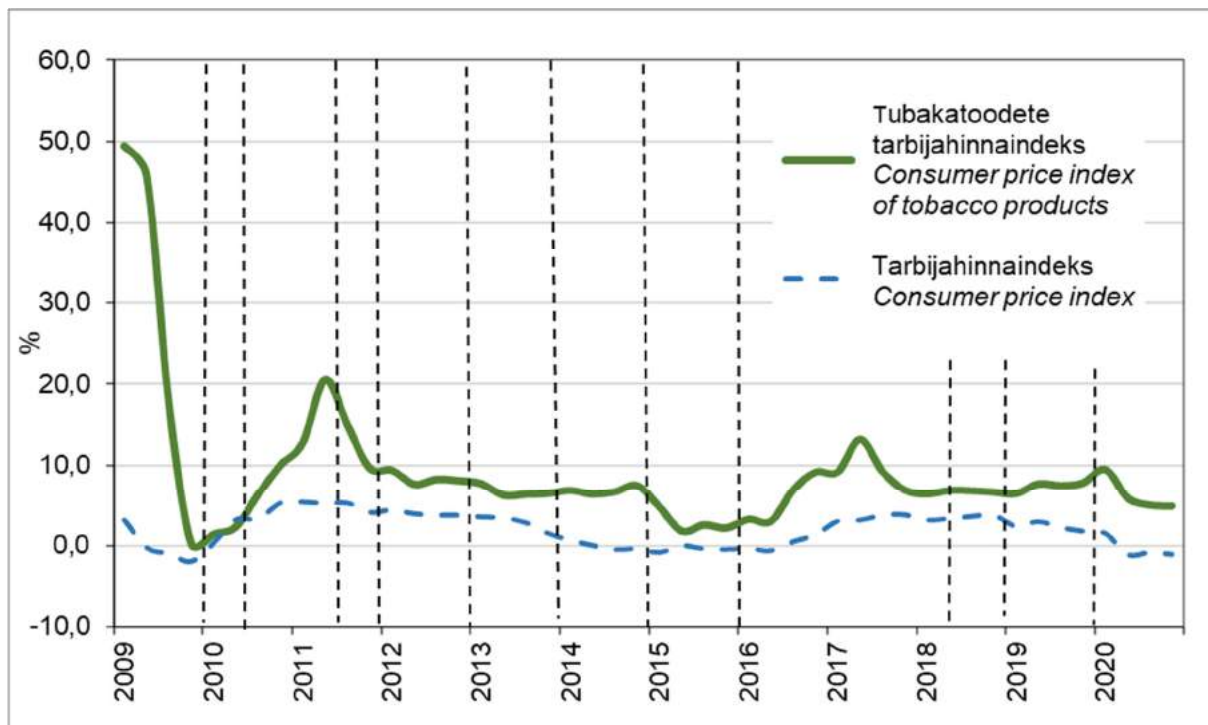
--- jooned tähistavad aktsiisimuutusi, aktsiisimäärade kohta vaata tabelist 13
lines refer to changes in excise duties, for the rates see table 13

Allikas: Statistikaamet
Source: Statistics Estonia

Joonis 5. **Tubakatoodete tarbijahinnaindeksi aastakasv 2009–2020**

Annual growth of consumer price index of tobacco products 2009–2020

kasv võrreldes eelmise aasta sama kuuga, %
growth compared to the same period of the previous year, %

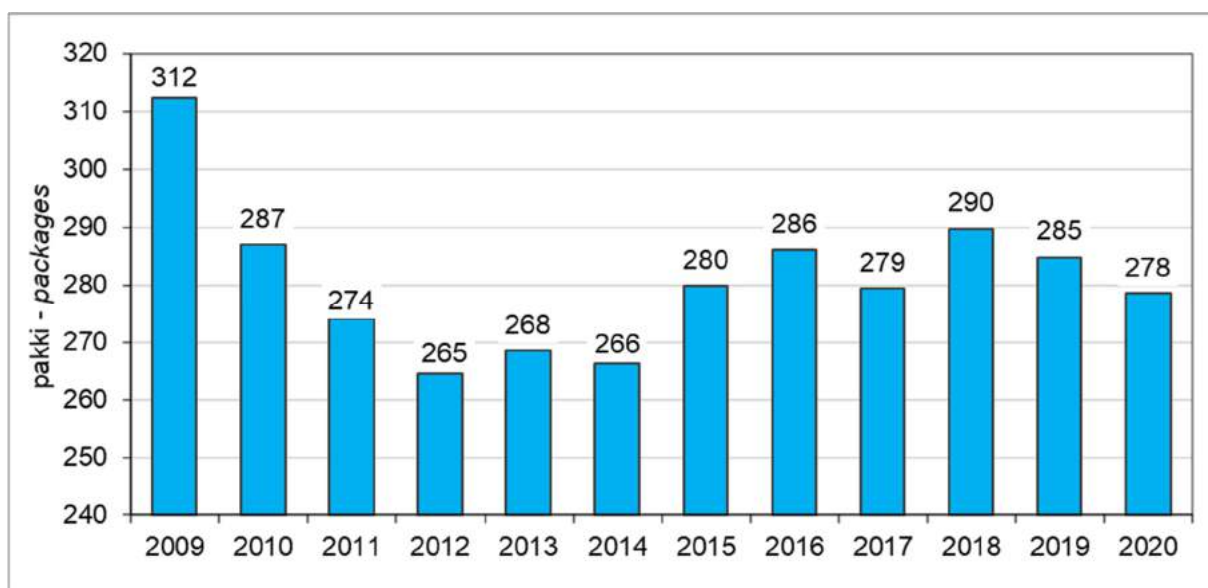

--- jooned tähistavad aktsiisimuutusi, aktsiisimäärade kohta vaata tabelist 13
lines refer to changes in excise duties, for the rates see table 13

Allikas: Statistikaamet
 Source: Statistics Estonia

Joonis 6. **Sigaretipakkide kogused, mida saaks tinglikult osta keskmise netokuupalga eest 2009–2020**

Quantities of cigarette packs one can possibly buy for average net monthly wage 2009–2020

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut, Statistikaamet
 Source: Estonian Institute of Economic Research, Statistics Estonia

2. Riiklik tubakaturu korraldus

National tobacco market organisation

Tabel 13. Tubakatoodete aktsiisimäärad Eestis ja EL aktsiisi alammäärad
Excise duty rates of tobacco products in Estonia and EU minimum excise levels

	Ühik Unit	Eesti aktsiisimäärad ja nende jõustumine* Excise duty rates in Estonia and their coming into force*							EL aktsiisi alammäär EU minimum rate of excise duty
		01.06. 2016	01.01. 2017	01.01. 2018	01.01. 2019	01.01. 2020	01.01. 2021	01.01. 2022	
Sigaretid Cigarettes	fikseeritud määr 1000 sigareti kohta, € specific excise per 1000 cigarettes, €	58.00	63.50	69.50	77.50	81.95	86.50	91.30	90 € 1000 sigareti kohta, kuid mitte vähem kui 60% sigarettide kaalutud keskmisest hinnast; 90 € per 1000 cigarettes but not less than 60% of the weighted average retail selling price of cigarettes
	proportsionaalne määr maksimaalsest jaehinnast, % ad valorem excise of the retail price, %	30	30	30	30	30	30	30	
	miinimum aktsiis 1000 sigareti kohta, € minimum excise duty per 1000 cigarettes, €	97.20	104.98	113.38	124.72	138.65	145.60	152.85	
Sigarillod, sigarid Cigars, cigarillos	€ 1000 sigarillo või sigari kohta € per 1000 cigars or cigarillos	211.00	211.00	151.00	151.00	151.00	151.00	151.00	12 € 1000 sigarillo/sigari või kilogrammi kohta või 5% jaehinnast 12 € per 1000 cigarillos/cigars or 5% of the retail selling price
	proportsionaalne määr maksimaalsest jaehinnast, % ad valorem excise of the retail price, %	-	-	10	10	10	10	10	
Suitsetamis- tubakas, närimistubakas Smoking tobacco, chewing tobacco	€ 1 kg kohta € per 1 kg	65.88	71.15	76.84	82.99	89.63	97.10	101.90	60 € kilogrammi kohta või 48% kaalutud keskmisest jaehinnast 60 € per kilogramm or 48% of the weighted average selling price
Tubakavedelik/ muu alternatiivne tubakatoode Tobacco e-liquid/ other alternative tobacco product	€ 1 grammi või milliliitri kohta € per 1 gram or millilitre	-	-	0.20	0.20	0.20	0.20	0.20	

Allikas: Rahandusministeerium; Euroopa Komisjon
Source: Ministry of Finance; European Commission

Tabel 14. Riigieelarvesse laekunud tubakaaktsiis 2009–2020
Tobacco excise revenues received by the state budget 2009–2020
 miljon € - million €

	Maksud kokku	Aktsiisid	Tubakaaktsiis	Tubakaaktsiisi osakaal aktsiisilaekumises, %	Tubakaaktsiisi osakaal kogu maksulaekumises, %	Tubakaaktsiisi osakaal riigi tuludes, %	Tubakaaktsiisi laekumine elaniku kohta, €
	<i>Total tax revenue</i>	<i>Excise revenue</i>	<i>Tobacco excise revenue</i>	<i>Share of tobacco excise in excise revenue, %</i>	<i>Share of tobacco excise in total tax revenue, %</i>	<i>Share of tobacco excise in total state revenue, %</i>	<i>Tobacco excise revenue per capita, €</i>
2009	4 076,28	627,48	133,44	21,3	3,3	2,4	99.55
2010	4 045,61	666,28	114,67	17,2	2,8	2,0	85.57
2011	4 342,12	716,97	144,52	20,2	3,3	2,5	111.00
2012	5 787,47	776,24	158,25	20,4	2,7	2,1	122.30
2013	6 140,42	792,77	166,62	21,0	2,7	2,2	126.23
2014	6 644,63	836,02	178,17	21,3	2,7	2,3	135.38
2015	7 127,77	872,96	183,47	21,0	2,6	2,3	139.73
2016	7 531,90	970,51	190,36	19,6	2,5	2,2	144.65
2017	8 068,72	1 005,26	197,04	19,6	2,4	2,1	149.72
2018	8 713,78	1 012,01	198,82	19,6	2,3	2,0	150.74
2019	9 528,96	1 128,39	230,55	20,4	2,4	2,1	174.00
2020	9 398,02	897,24	230,55	25,7	2,5	2,1	173.48

* alates 2012. aastast on riigi maksutulude arvestuse meetodika muutunud
from 2012 onwards, the accounting method of stat income tax has changed

Allikas: Rahandusministeerium
 Source: Ministry of Finance

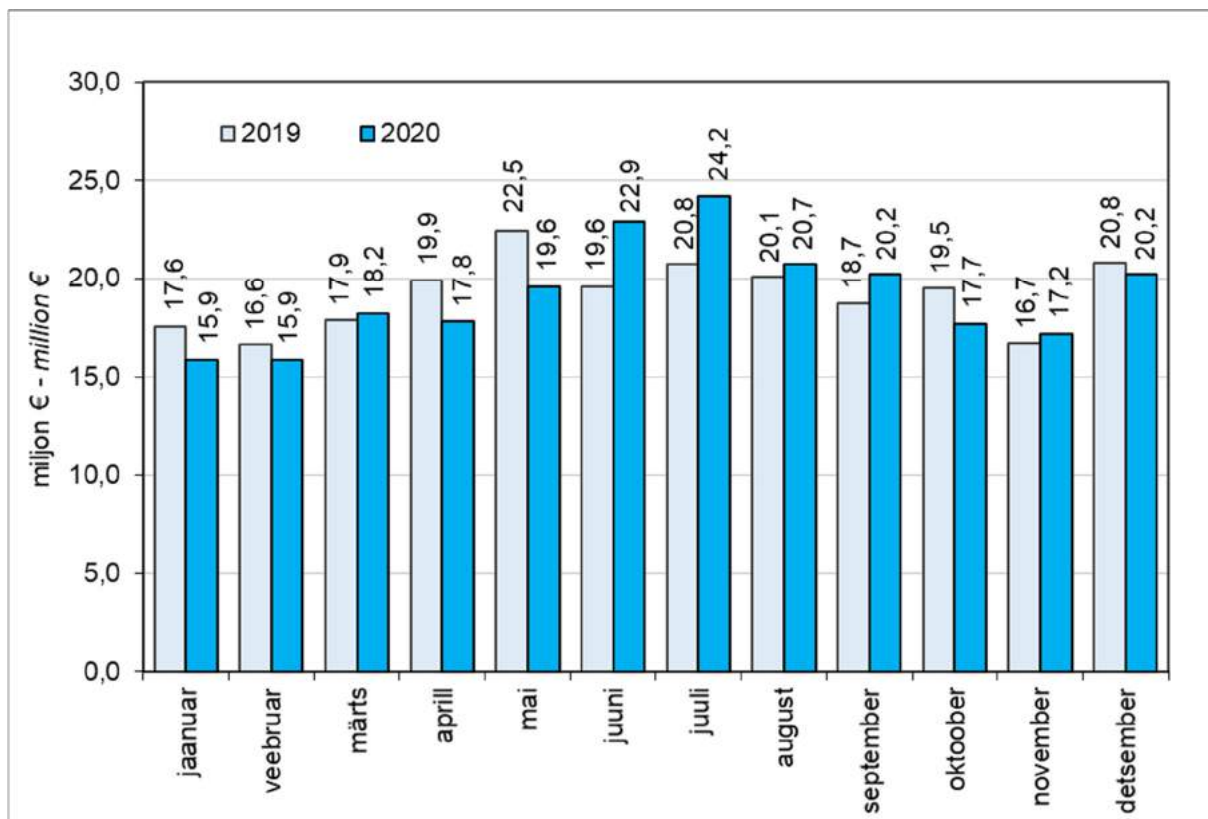
Tabel 15. Tubakaaktsiisi laekumine tootegruppide järgi 2020*
*Tobacco excise revenues by the product group 2020**

Tootegrupp	Aktsiisi laekumine, € <i>Excise revenue, €</i>	Osakaal tubakaaktsiisi kogulaekumisest, % <i>Share of total tobacco excise revenue, %</i>	<i>Product group</i>
Sigaretid	216 000 212	93,6	<i>Cigarettes</i>
Suitsetamistubakas	7 135 395	3,1	<i>Smoking tobacco</i>
Alternatiivne tubaka tahke aseaine	3 416 446	1,5	<i>Solid tobacco substitute</i>
Sigarillod	2 470 286	1,1	<i>Cigarillos</i>
Tubakavedelikud	1 332 298	0,6	<i>Tobacco liquid</i>
Sigarid	195 474	0,1	<i>Cigars</i>
Kokku	230 550 111	100,0	<i>Total</i>

* deklareerimise järgi
according to the declaration

Allikas: Rahandusministeerium
 Source: Ministry of Finance

Joonis 7. Tubakaaktsiisi laekmine kuude lõikes 2019 ja 2020
Tobacco excise receipts by month in 2019 ja 2020

Allikas: Rahandusministeerium
Source: Ministry of Finance

Tabel 16. Tubakatoodete müügikohtade arv kohalikes omavalitsustes*
*Number of tobacco sales points by local municipalities**

	Müügikohti kokku		Jaemüüjaid		Hulgimüüjaid		Toitlustusasutused		
	<i>Total number of sales points</i>		<i>Retail</i>		<i>Wholesale</i>		<i>Restaurants, pubs, cafés etc.</i>		
	2019	2021	2019	2021	2019	2021	2019	2021	
Harju maakond	2 179	2213	823	802	140	164	1 216	1247	<i>Harju county</i>
Tallinn	1 686	1700	562	547	102	119	1 022	1034	<i>Tallinn</i>
Hiiu maakond	78	76	25	23	8	7	45	46	<i>Hiiu county</i>
Ida-Viru maakond	473	494	278	300	13	14	182	180	<i>Ida-Viru county</i>
Narva	169	188	100	115	5	6	64	67	<i>Narva</i>
Kohtla-Järve	92	94	63	66	3	4	26	24	<i>Kohtla-Järve</i>
Jõgeva maakond	141	140	87	87	2	3	52	50	<i>Jõgeva county</i>
Järva maakond	131	131	81	80	3	3	47	48	<i>Järva county</i>
Lääne maakond	120	132	55	59	1	5	64	68	<i>Lääne county</i>
Lääne-Viru maakond	274	291	137	141	10	12	127	138	<i>Lääne-Viru county</i>
Põlva maakond	105	104	64	63	3	2	38	39	<i>Põlva county</i>
Pärnu maakond	505	512	235	237	15	13	255	262	<i>Pärnu county</i>
Pärnu	323	330	130	131	15	13	178	186	<i>Pärnu</i>
Rapla maakond	131	131	88	85	2	3	41	43	<i>Rapla county</i>
Saare maakond	235	231	111	110	9	9	115	112	<i>Saare county</i>
Tartu maakond	483	463	236	232	16	16	231	215	<i>Tartu county</i>
Tartu	316	301	125	126	14	14	177	161	<i>Tartu</i>
Valga maakond	156	153	86	86	3	3	67	64	<i>Valga county</i>
Viljandi maakond	196	195	117	114	5	5	74	76	<i>Viljandi county</i>
Viljandi	86	88	41	41	4	3	41	44	<i>Viljand</i>
Võru maakond	186	191	116	115	5	6	65	70	<i>Võru county</i>
Kokku	5 393	5 457	2 539	2 534	235	265	2 619	2 658	<i>Total</i>

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud seisuga 30.09.2019 ja 9.12.2021
registrations related to tobacco sales as of 30.09.2019 and 9.12.2021

** lisaks on välja antud kaubanduse korraldamise lubasid
additionally issued trade organising licences

Allikas: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register
Source: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities

Tabel 17. Tubakatoodete müügikohtade arv 1000 elaniku kohta*
*Number of tobacco sales points per 1000 inhabitants**

	Rahvaarv <i>Population</i>	Jaemüügikohad <i>Retail sales points</i>	Toitlustusasutused <i>Restaurants, pubs, cafés etc</i>	Kokku** <i>Total**</i>	
Harju maakond	609 515	1,3	2,0	3,6	<i>Harju county</i>
Tallinn	438 341	1,2	2,4	3,9	<i>Tallinn</i>
Hiiu maakond	9 381	2,5	4,9	8,1	<i>Hiiu county</i>
Ida-Viru maakond	131 913	2,3	1,4	3,7	<i>Ida-Viru county</i>
Narva	53 424	2,2	1,3	3,5	<i>Narva</i>
Kohtla-Järve	32 577	2,0	0,7	2,9	<i>Kohtla-Järve</i>
Jõgeva maakond	28 082	3,1	1,8	5,0	<i>Jõgeva county</i>
Järva maakond	29 817	2,7	1,6	4,4	<i>Järva county</i>
Lääne maakond	20 285	2,9	3,4	6,5	<i>Lääne county</i>
Lääne-Viru maakond	58 402	2,4	2,4	5,0	<i>Lääne-Viru county</i>
Põlva maakond	24 473	2,6	1,6	4,2	<i>Põlva county</i>
Pärnu maakond	85 760	2,8	3,1	6,0	<i>Pärnu county</i>
Pärnu	50 639	2,6	3,7	6,5	<i>Pärnu</i>
Rapla maakond	33 116	2,6	1,3	4,0	<i>Rapla county</i>
Saare maakond	33 032	3,3	3,4	7,0	<i>Saare county</i>
Tartu maakond	153 912	1,5	1,4	3,0	<i>Tartu county</i>
Tartu	95 430	1,3	1,7	3,2	<i>Tartu</i>
Valga maakond	27 962	3,1	2,3	5,5	<i>Valga county</i>
Viljandi maakond	45 877	2,5	1,7	4,3	<i>Viljandi county</i>
Viljandi	16 875	2,4	2,6	5,2	<i>Viljandi</i>
Võru maakond	34 898	3,3	2,0	5,5	<i>Võru county</i>
Kokku	1 330 068	1,9	2,0	4,1	<i>Total</i>

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud seisuga 9.12.2021
registrations related to tobacco sales as of 9.12.2021

** sisaldab ka hulgimüügikohti
includes wholesale points

Allikad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register. Statistikaamet
Sources: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities. Statistics Estonia

Tabel 18. Tubakatoodete müügikohtade arv 10 km² kohta*
*Number of tobacco sales points per 10 km² **

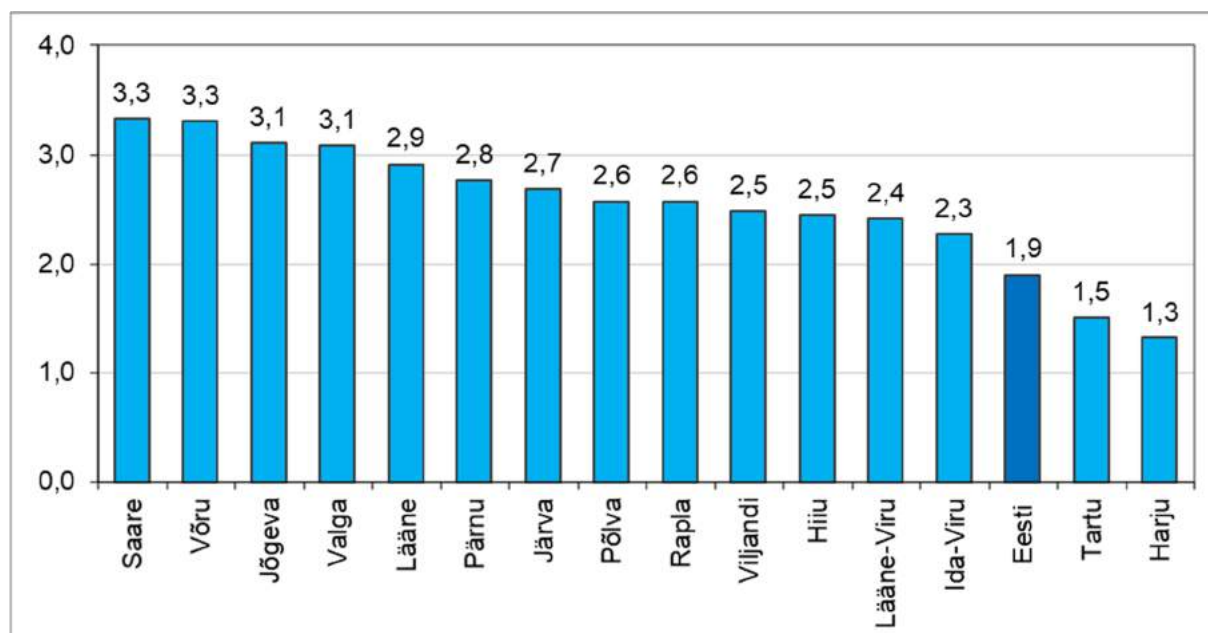
	Pindala, km ² <i>Area in km²</i>	Jaemüügikohad <i>Retail sales points</i>	Toitlustusasutused <i>Restaurants, pubs, cafés etc</i>	Kokku** <i>Total**</i>	
Harju maakond	4 327	1,9	2,9	5,1	<i>Harju county</i>
Tallinn	159	34,3	64,9	106,7	<i>Tallinn</i>
Hiiu maakond	1 032	0,2	0,4	0,7	<i>Hiiu county</i>
Ida-Viru maakond	2 972	1,0	0,6	1,7	<i>Ida-Viru county</i>
Narva	69	16,7	9,7	27,4	<i>Narva</i>
Kohtla-Järve	39	16,8	6,1	23,9	<i>Kohtla-Järve</i>
Jõgeva maakond	2 545	0,3	0,2	0,6	<i>Jõgeva county</i>
Järva maakond	2 674	0,3	0,2	0,5	<i>Järva county</i>
Lääne maakond	1 816	0,3	0,4	0,7	<i>Lääne county</i>
Lääne-Viru maakond	3 696	0,4	0,4	0,8	<i>Lääne-Viru county</i>
Põlva maakond	1 823	0,3	0,2	0,6	<i>Põlva county</i>
Pärnu maakond	5 419	0,4	0,5	0,9	<i>Pärnu county</i>
Pärnu	33	39,5	56,1	99,5	<i>Pärnu</i>
Rapla maakond	2 765	0,3	0,2	0,5	<i>Rapla county</i>
Saare maakond	2 938	0,4	0,4	0,8	<i>Saare county</i>
Tartu maakond	3 349	0,7	0,6	1,4	<i>Tartu county</i>
Tartu	39	32,5	41,5	77,6	<i>Tartu</i>
Valga maakond	1 917	0,4	0,3	0,8	<i>Valga county</i>
Viljandi maakond	3 420	0,3	0,2	0,6	<i>Viljandi county</i>
Viljandi	15	27,9	30,0	60,0	<i>Viljandi</i>
Võru maakond	2 773	0,4	0,3	0,7	<i>Võru county</i>
Kokku	43 465	0,6	0,6	1,3	<i>Total</i>

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud seisuga 9.12.2021
registrations related to tobacco sales as of 9.12.2021

** sisaldab ka hulgimüügikohti
includes wholesale points

Allikad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register. Statistikaamet
Sources: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities. Statistics Estonia

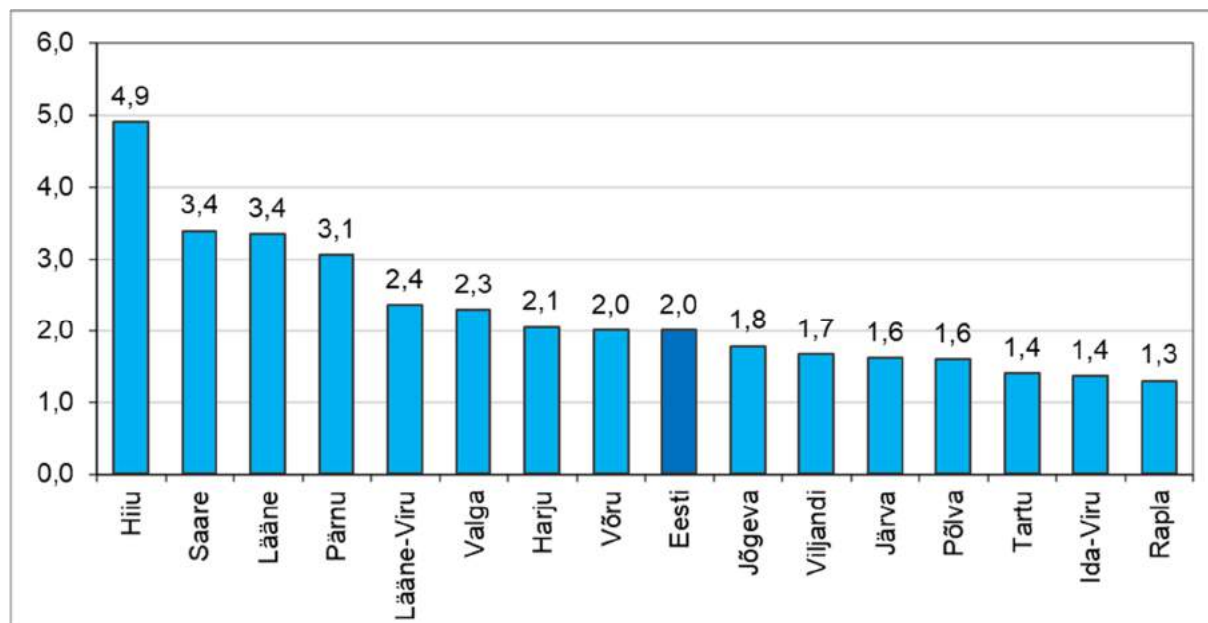
Joonis 8. Tubakatoodete jaemüügikohtade arv maakondades 1000 elaniku kohta*
 Number of tobacco products retail sales points in counties per 1000 inhabitants*

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud seisuga 9.12.2021
 registrations related to tobacco sales as of 9.12.2021

Allikad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register; Statistikaamet
 Sources: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities; Statistics Estonia

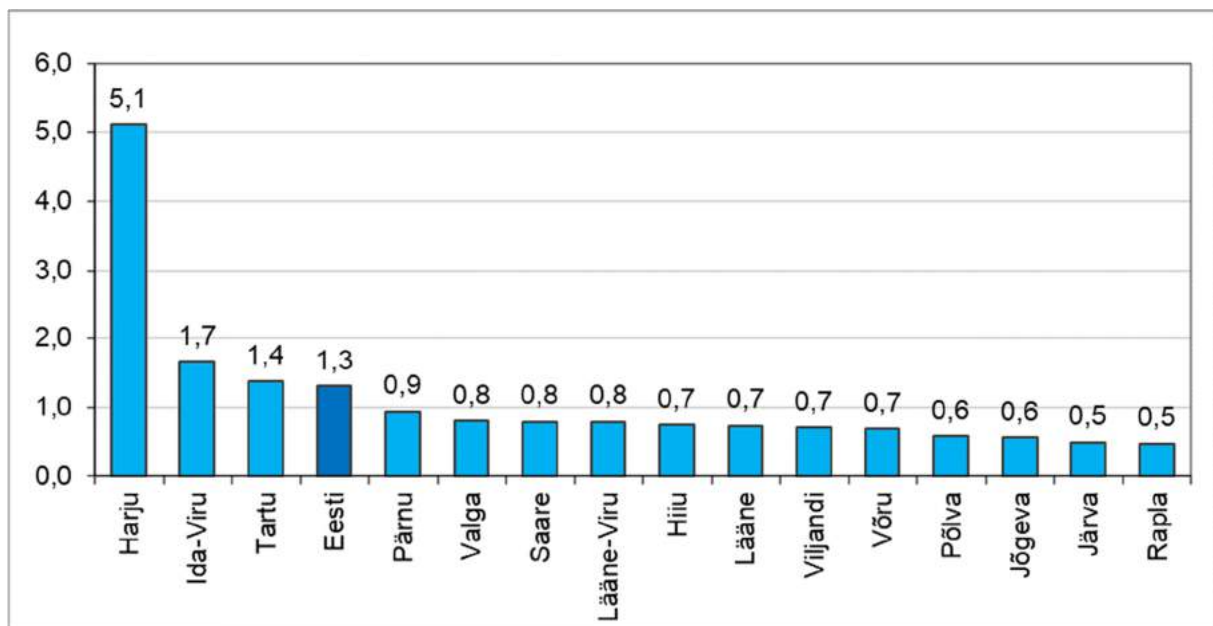
Joonis 9. Tubakatooteid müüvate tootlustusasutuste arv maakondades 1000 elaniku kohta*
 Number of restaurants, pubs, cafe's etc selling tobacco products in counties per 1000 inhabitants*

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud seisuga 9.12.2021
 registrations related to tobacco sales as of 9.12.2021

Allikad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register. Statistikaamet
 Sources: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities. Statistics Estonia

Joonis 10. Tubakatoodete müügikohtade arv maakondades 10 km² kohta*
Number of tobacco products sales points in counties per 10 km²*

* tubakatoodete müügiga seotud registreeringud kokku seisuga 9.12.2021
all registrations related to tobacco sales as of 9.12.2021

Allikad: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Majandustegevuse register. Statistikaamet
Sources: Ministry of Economic Affairs and Communications, Register of Economic Activities. Statistics Estonia

3. Tarbimine Consumption

3.1. Suitsetamise üldnäitajad General indicators of smoking

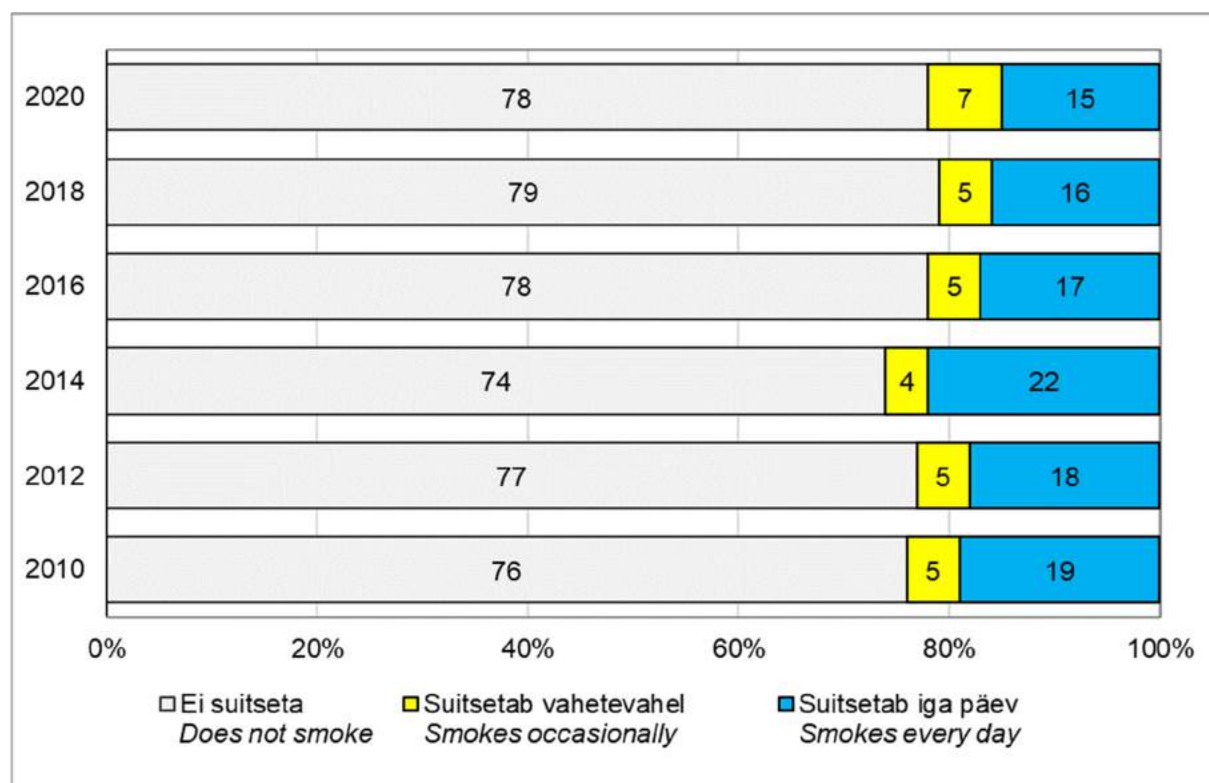
Tabel 19. **Suitsetavate meeste ja naiste osakaal 1979–2020 (küsitluste tulemused)***
Share of smoking men and women in 1979–2020 (survey results)*
% vastanutest - % of respondents

	1979	1989	1999	2010	2012	2014	2016	2018	2020	
Mehed	49	48	38	30	27	30	28	23	27	Men
Naised	18	19	20	20	18	20	17	18	17	Women
Elanikud kokku	34	34	29	24	23	26	22	21	22	Total inhabitants

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 11. **Suitsetamise levik Eesti elanike hulgas 2010–2020 (küsitluste tulemused)***
Smoking prevalence among Estonian inhabitants 2010–2020 (survey results)*
% vastanutest - % of respondents

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: Estonian Institute of Economic Research

Tabel 20. Hinnangud enda tubakatoodete tarbimisele erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes 2020 (küsitluse tulemused)
Assessments on consumption of tobacco products by different sociodemographic groups 2020 (survey results)
 % vastanutest - % of respondents

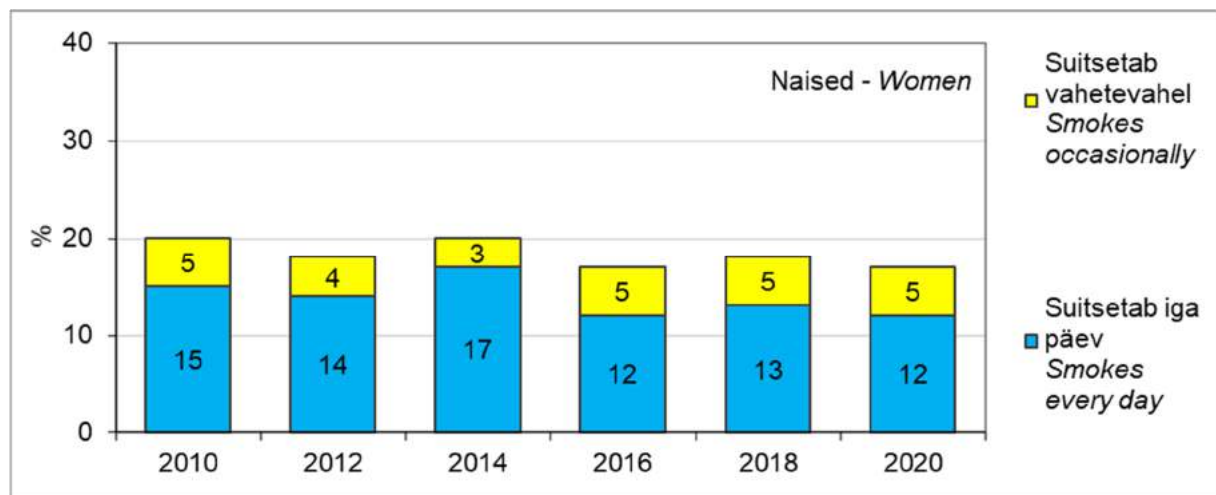
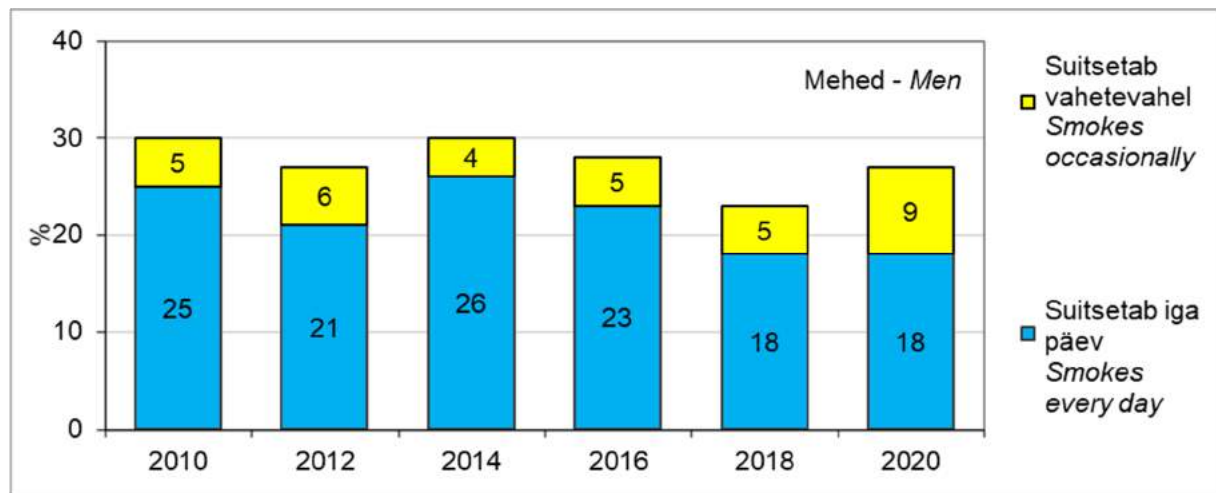
		Ei suitseta üldse <i>Does not smoke</i>	Loobus suitsetamisest <i>Quitted smoking</i>	Suitsetab vahetevahel <i>Smokes occasionally</i>	Suitsetab iga päev <i>Smokes every day</i>		
Kokku		72	6	7	15	Total	
Regioon	Põhja-Eesti	67	10	7	16	North Estonia	Region
	Kesk-Eesti	73	2	7	18	Central Estonia	
	Kirde-Eesti	77	4	2	17	North-East Estonia	
	Lääne-Eesti	79	4	4	13	West Estonia	
	Lõuna-Eesti	75	3	10	12	South Estonia	
Rahvus	eestlased	75	4	6	15	estonians	Nationality
	mitte-eestlased	67	10	9	14	other nationalities	
Vanus	18–29	55	18	16	11	18–29	Age
	30–49	72	3	7	18	30–49	
	50–64	75	4	4	17	50–64	
	65–74	72	1	0	7	65–74	
Sugu	naised	78	5	5	12	women	Gender
	mehed	66	7	9	18	men	
Haridus	I ja II taseme haridus	62	4	12	22	1 st and 2 nd level education	Education
	III taseme haridus	77	7	5	11	3 rd level education	
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus €	≤ 500	72	2	6	20	≤ 500	Monthly disposable income per household member €
	501–800	81	4	4	11	501–800	
	801–1200	71	3	10	16	801–1200	
	> 1200	62	17	7	14	> 1200	

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 12. Meeste ja naiste jaotus suitsetamise sageduse järgi 2010–2020
(küsitluste tulemused)*

*Distribution of men and women by smoking activity in 2010–2020 (survey results)**

% vastanutest - % of respondents

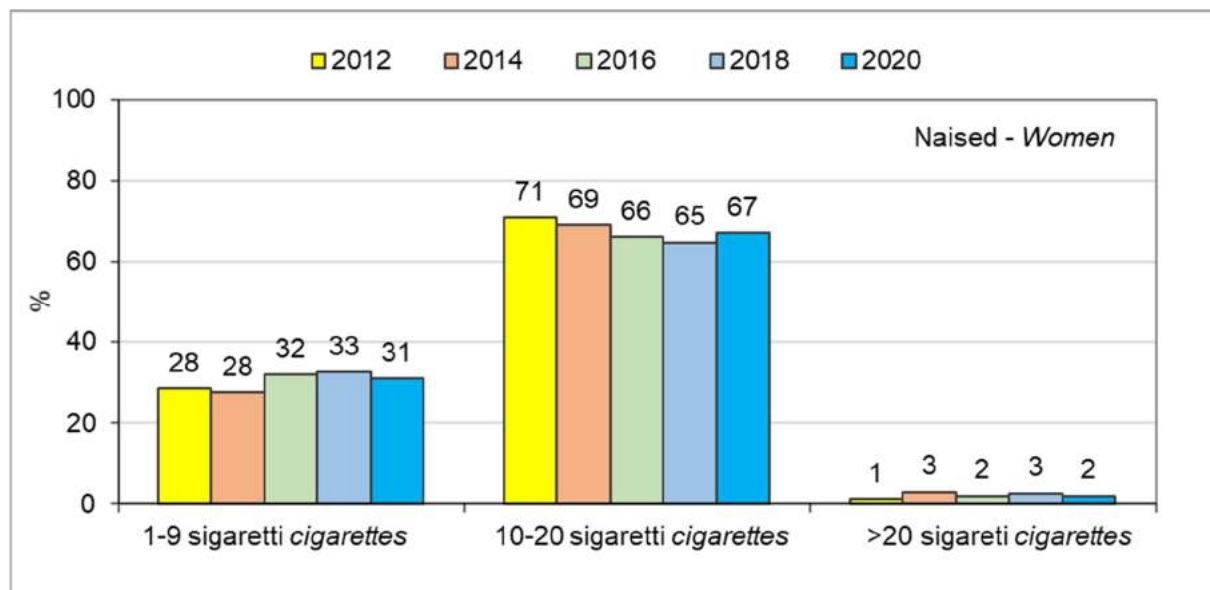
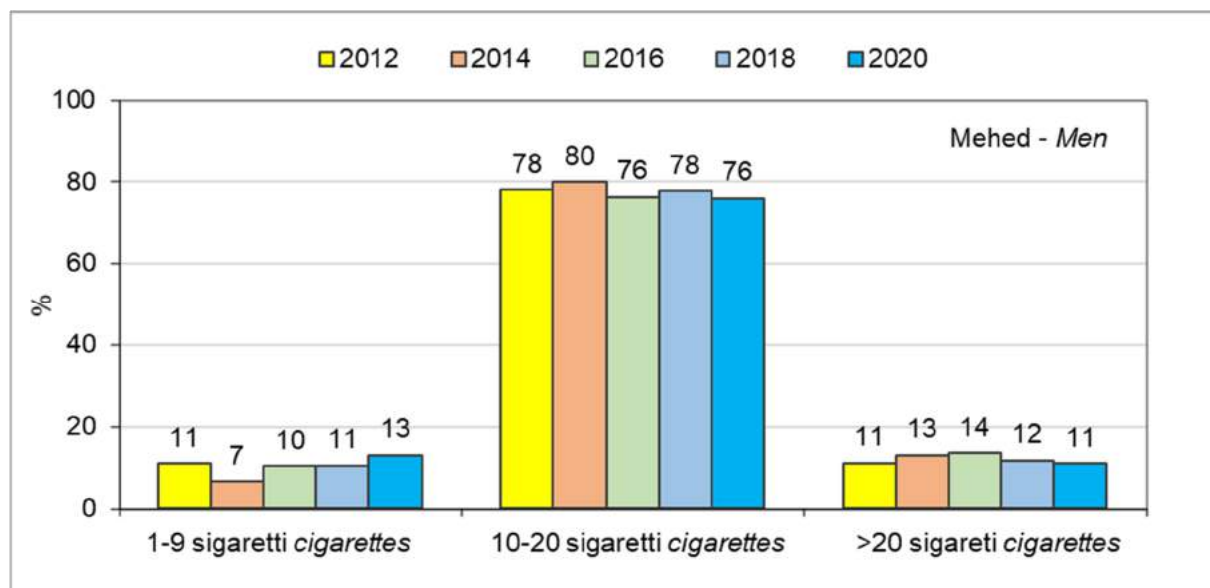
* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 13. Igapäevasuitsetajate jaotus päevas suitsetatud sigarettide/piibutäite arvu järgi 2012–2020 (küsitluste tulemused)*

*Distribution of daily smokers by number of smoked cigarettes/pipefuls 2012–2020 (survey results)**

% igapäevasuitsetajatest - % of daily smokers

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
16–64 years old inhabitants

Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringud 2012–2020, Tervise Arengu Instituut

Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2012–2020, National Institute for Health Development

Tabel 21. **Suitsetavate meeste ja naiste jaotus suitsetatud tooteliigi järgi 2010–2020 (küsitluste tulemused)****Distribution of smoking men and women by smoked product type in 2010–2020**(survey results)***% igapäevasuitsetajatest - % of daily smokers*

	2010	2012	2014	2016	2018	2020	
MEHED							MEN
Filtriga sigaretid	97	98	96	95	98	96	<i>Filtered cigarettes</i>
Filtrita sigaretid	5	4	4	3	3	3	<i>Non-filtered cigarettes</i>
Käsitsi keeratud sigaretid	8	4	6	8	6	8	<i>Self-rolled cigarettes</i>
Paberossid	1	1	1	2	3	1	<i>Russian cigarettes</i>
Sigarid	2	1	2	2	3	3	<i>Cigars</i>
Piibutäis	3	0	1	4	2	4	<i>Pipe</i>
NAISED							WOMEN
Filtriga sigaretid	98	98	100	98	98	98	<i>Filtered cigarettes</i>
Filtrita sigaretid	1	0	1	1	1	1	<i>Non-filtered cigarettes</i>
Käsitsi keeratud sigaretid	2	4	3	3	2	2	<i>Self-rolled cigarettes</i>
Paberossid	0	0	0	0	1	0	<i>Russian cigarettes</i>
Sigarid	2	0	0	0	2	1	<i>Cigars</i>
Piibutäis	0	0	0	0	0	0	<i>Pipe</i>
MEHED JA NAISED KOKKU							TOTAL MEN AND WOMEN
Filtriga sigaretid	97	98	98	97	98	97	<i>Filtered cigarettes</i>
Filtrita sigaretid	3	2	3	2	2	2	<i>Non-filtered cigarettes</i>
Käsitsi keeratud sigaretid	6	4	5	6	4	5	<i>Self-rolled cigarettes</i>
Paberossid	1	1	0	1	2	1	<i>Russian cigarettes</i>
Sigarid	2	1	1	1	3	2	<i>Cigars</i>
Piibutäis	2	0	0	3	1	2	<i>Pipe</i>

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
16–64 year old inhabitants

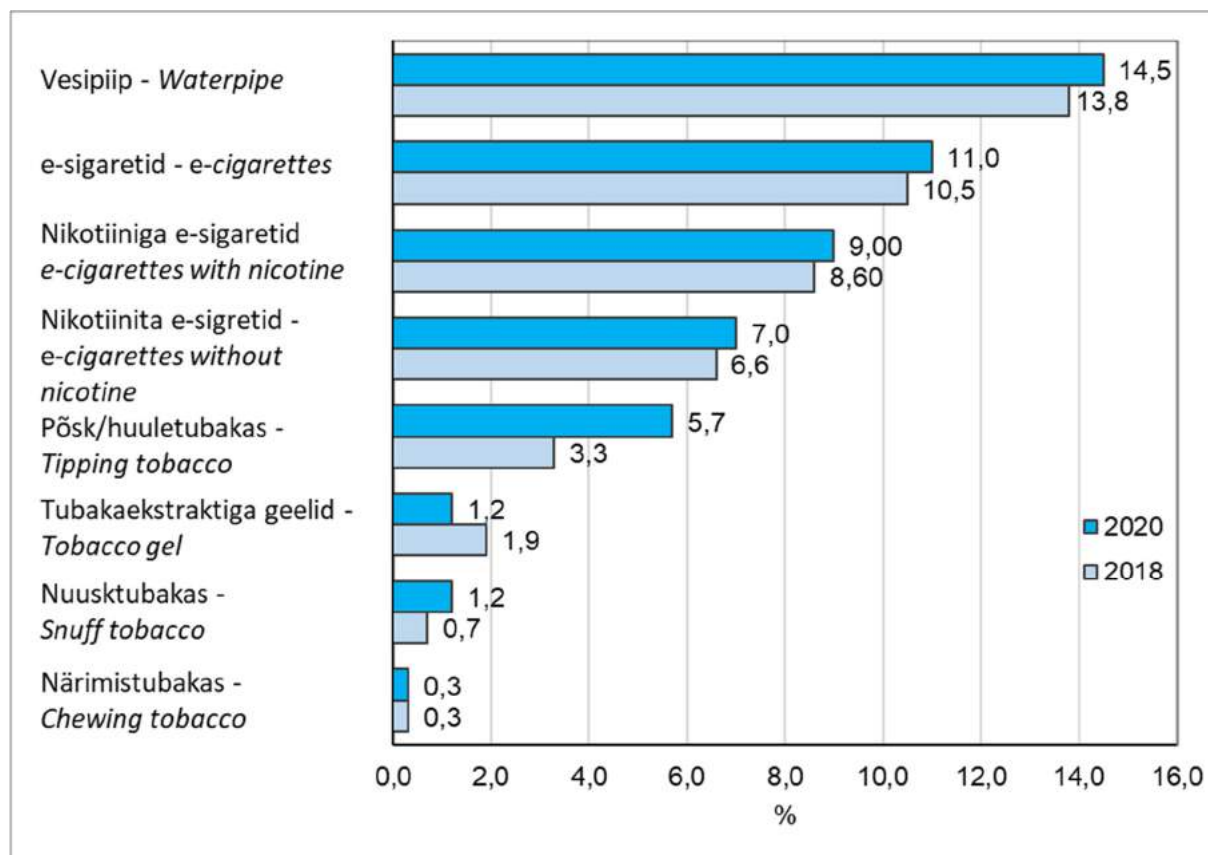
Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2020, Tervise Arengu Instituut

Source: *Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2020, National Institute for Health Development*

Joonis 14. Viimase 12 kuu jooksul alternatiivseid tubakatooteid ja e-sigarette suitsetanute osakaal 2018 ja 2020 (küsitluse tulemused)*

Share of respondents smoking/consuming other tobacco products and e-cigarettes in the last 12 months 2018 and 2020 (survey results)*

% vastanutest - % of respondents

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
16–64 years old inhabitants

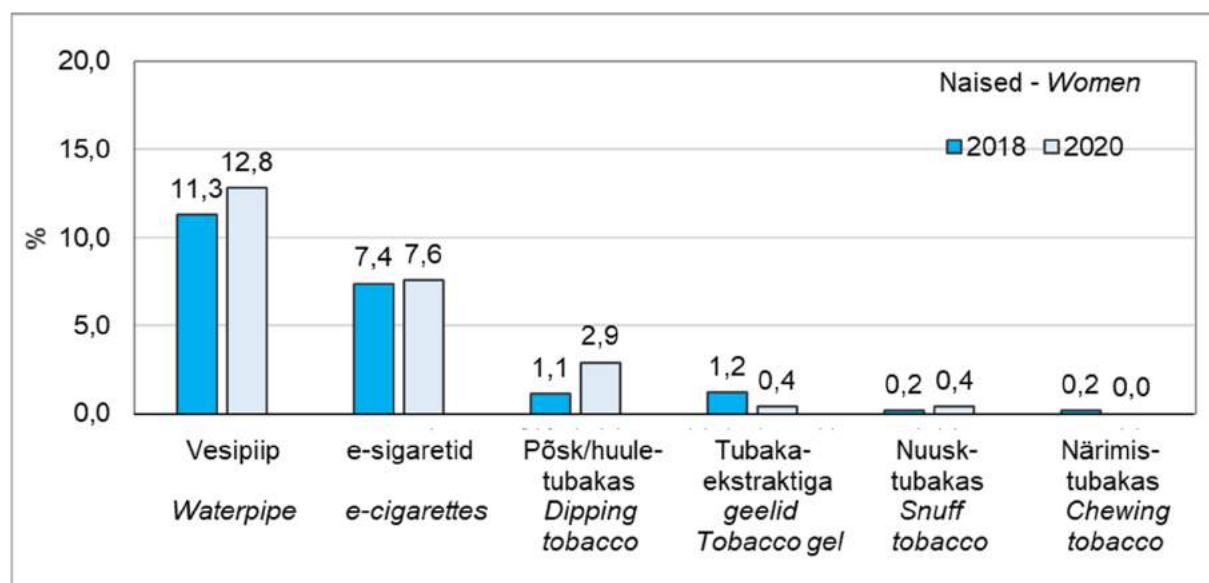
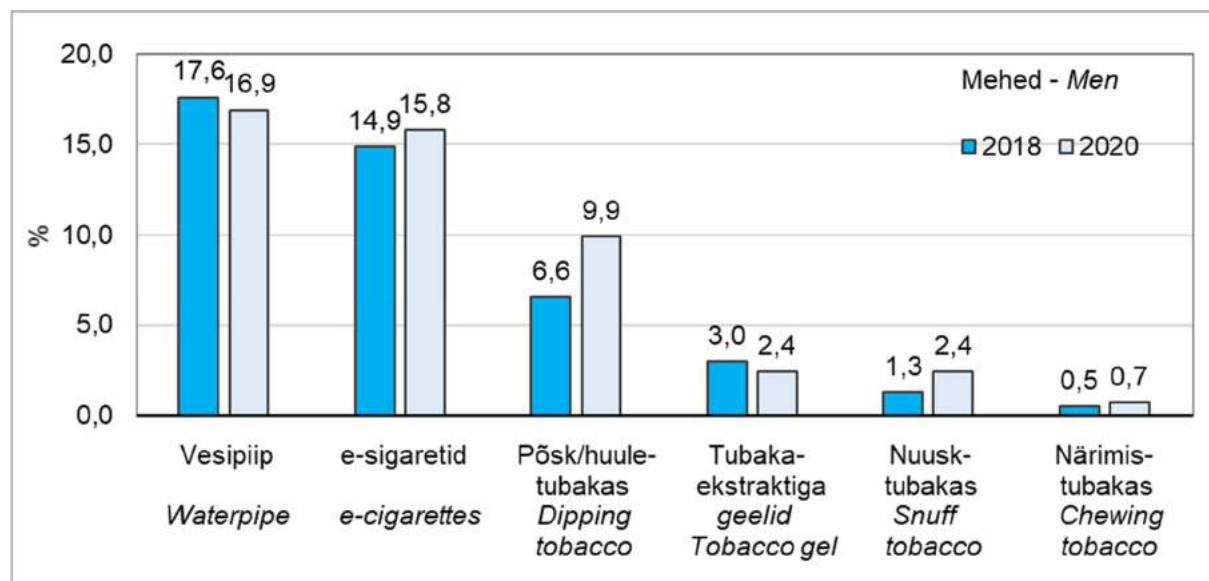
Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2018, 2020, Tervise Arengu Instituut

Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2018, 2020, National Institute for Health Development

Joonis 15. Viimase 12 kuu jooksul alternatiivseid tubakatooteid ja e-sigarette tarbinud meeste ja naiste osakaal 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)*

Share of men and women consuming other tobacco products and e-cigarettes in the last 12 months 2018 and 2020 (survey results)*

% vastanutest - % of respondents

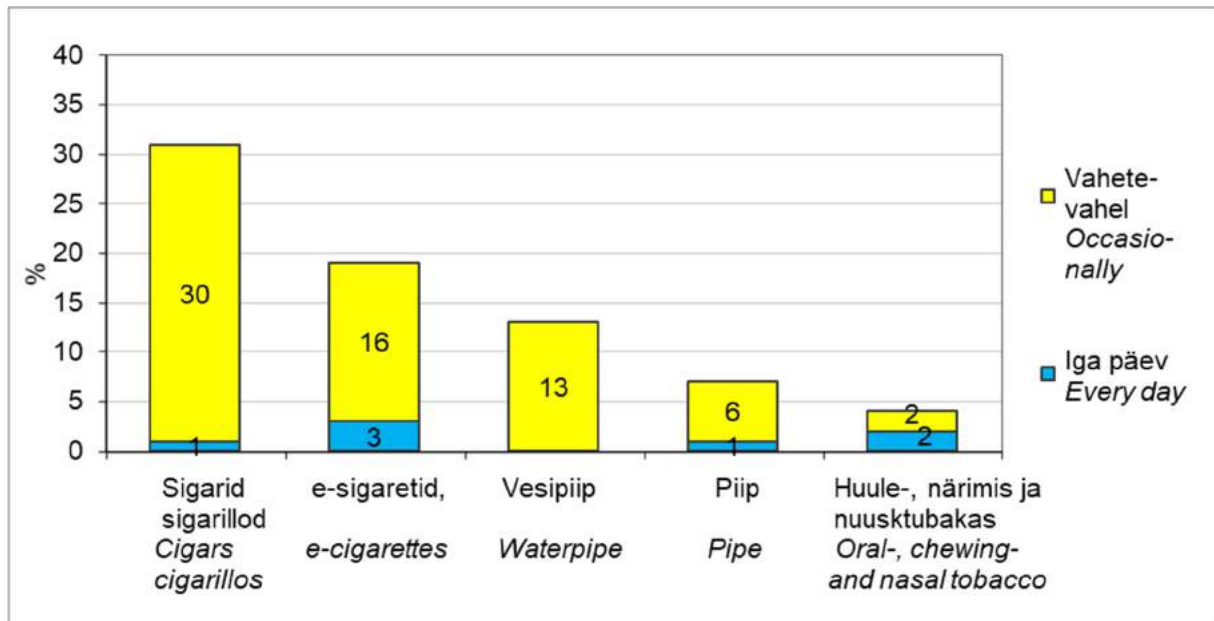
* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
16–64 years old inhabitants

Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2018, 2020, Tervise Arengu Instituut
Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2018, 2020, National Institute for Health Development

Joonis 16. Alternatiivsete tubakatoodete, e-sigarettide ja vesipiibu tarbimise sagedus 2020 (küsitluse tulemused)*

Frequency of consumption of other tobacco products, e-cigarettes and waterpipe 2020 (survey results)*

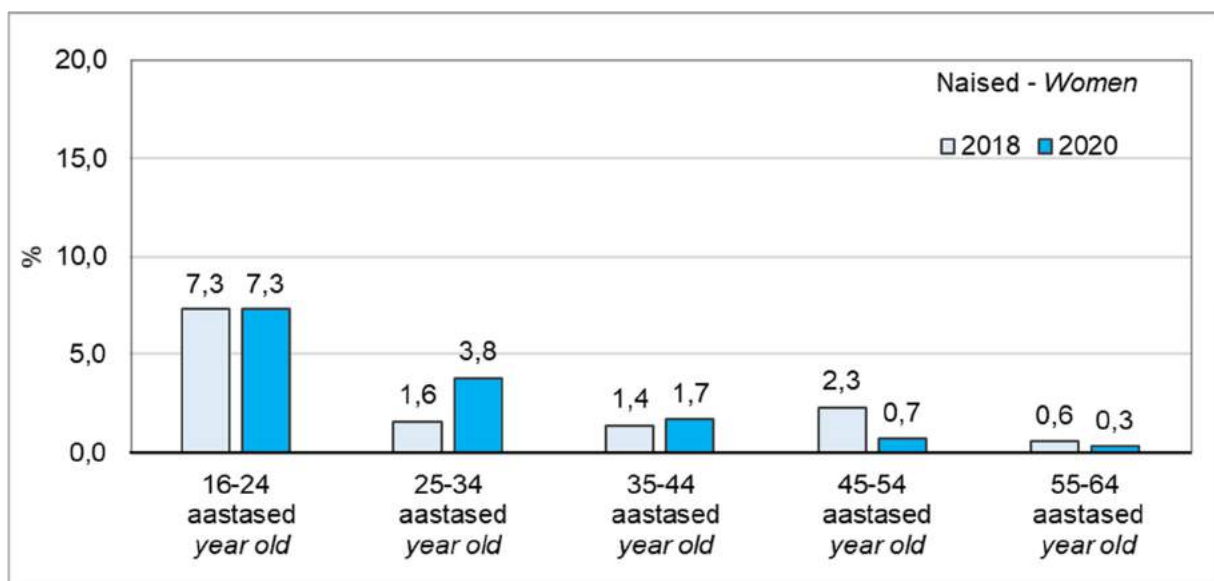
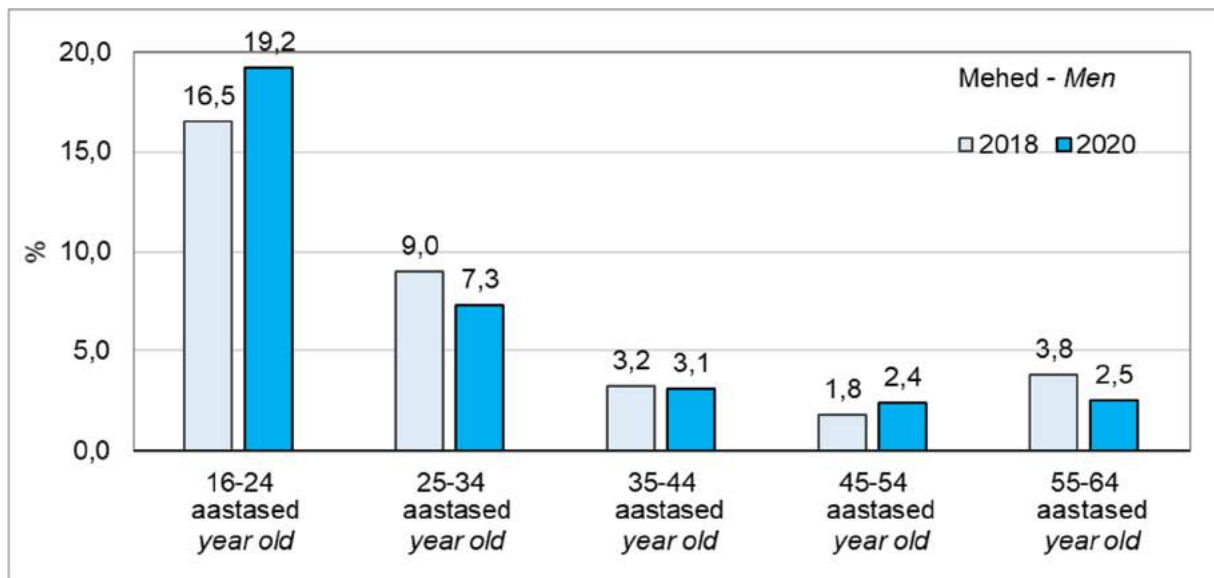
% suitsetajatest - % of smokers

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: Estonian Institute of Economic Research

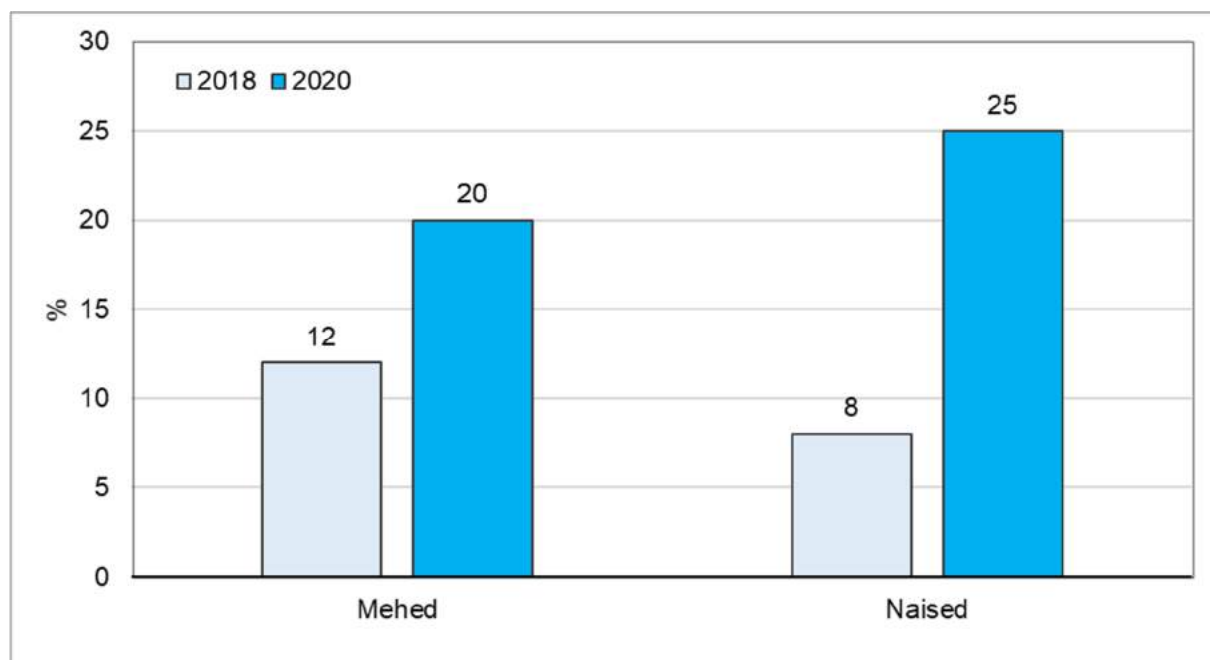
Joonis 17. **Vähemalt mõni kord kuus e-sigaretti tarbinud meeste ja naiste osakaal vanuse järgi 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)***
*Share of men and woman by age consuming e-cigarettes at least once a month in 2018 and 2020 (survey results)**
 % vastanutest - % of respondents

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
 16–64 years old inhabitants

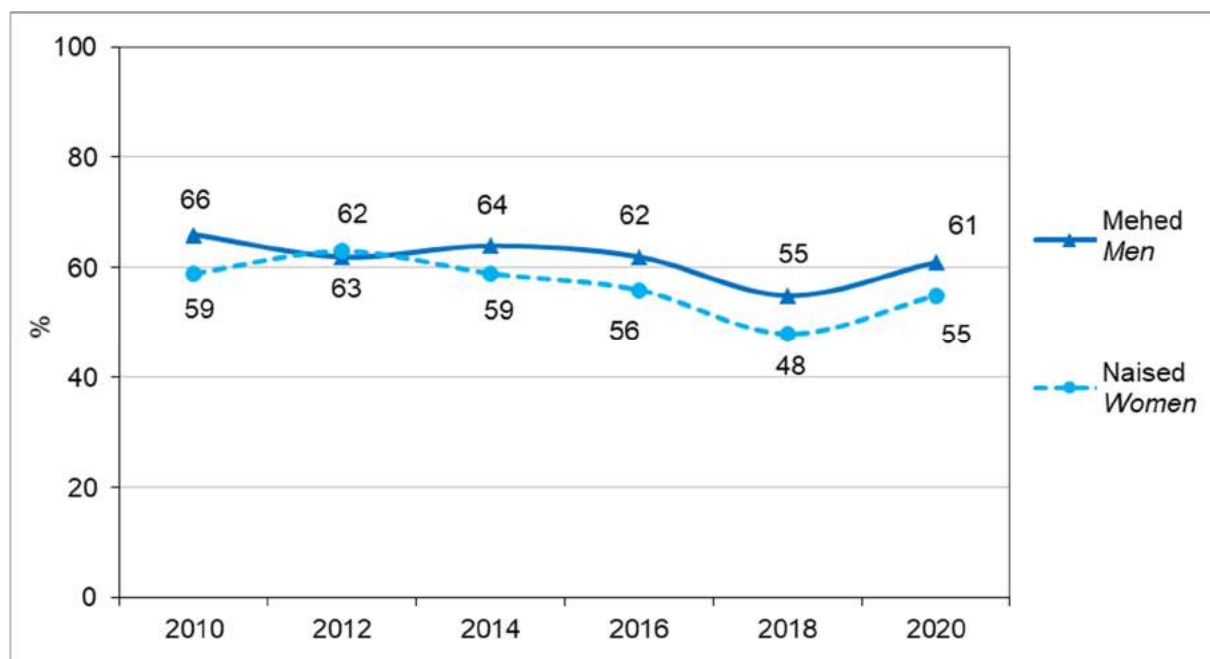
Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuring 2020, Tervise Arengu Instituut
 Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2020, National Institute for Health Development

Joonis 18. **Suitsetamisest loobunute osakaal meeste ja naiste hulgas 2018 ja 2020 (küsitluste tulemused)***
 Share of men and women who quit smoking in 2018 and 2020 (survey results)*
 % suitsetanutest - % of smokers

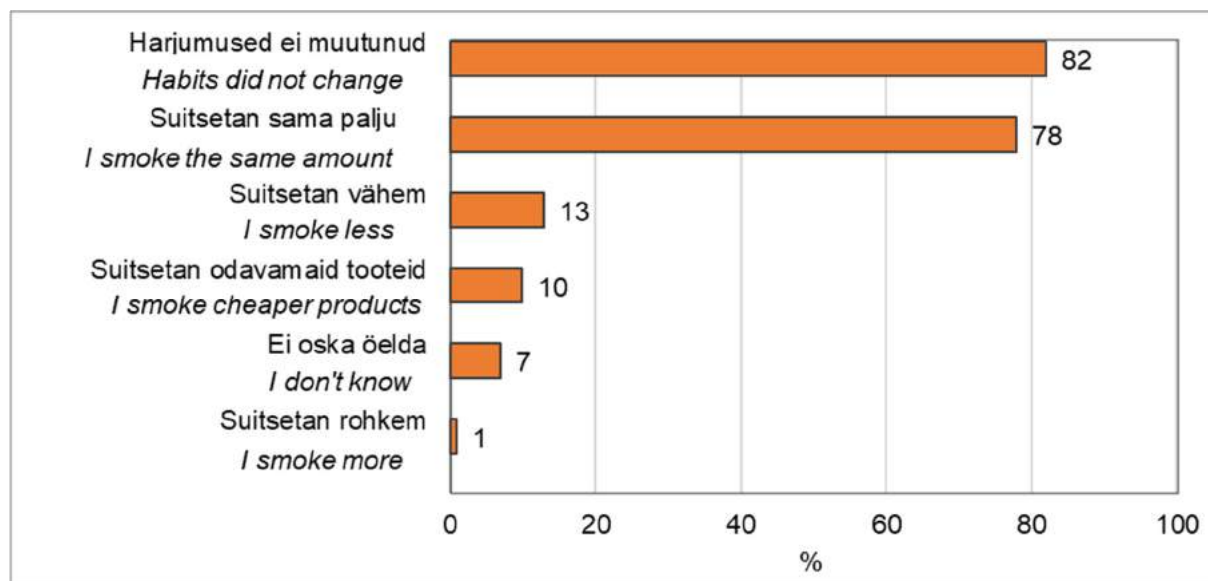
* elanikud vanuses 18–74 eluaastat - 18–74 years old inhabitants
 Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 19. **Suitsetamisest loobuda tahtnud igapäevasuitsetajate osakaal 2010–2020 (küsitluste tulemused)***
 Share of daily smokers who wanted to quit smoking in 2010–2020 (survey results)*
 % igapäevasuitsetajatest - % of daily smokers

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat - 16–64 years old inhabitants
 Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringud 2010–2020, Tervise Arengu Instituut
 Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2010–2020, National Institute for Health Development

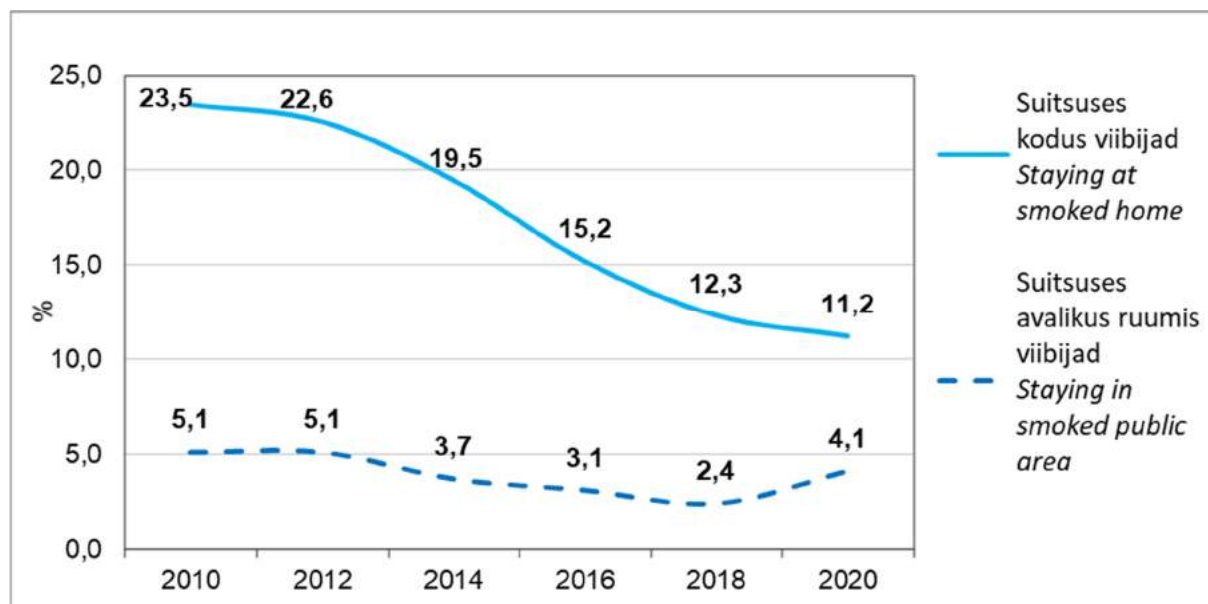
Tabel 20. **Jaauanaris tõusnud tubakaaktsiisi mõju suitsetamisharjumustele 2020 (küsitluse tulemused)***
*Impact of increased tobacco excise duty in January on smoking habits in 2020 (survey results)**
 % suitsetajatest - % of smokers

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
 18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 21. **Vähemalt tund aega päevas suitsustes avalikes ruumides viibinute osakaal ja kodustes ruumides suitsetamine (ise või pereliige) 2010–2020 (küsitluste tulemused)***
*Share of respondents staying in smoky public places for at least one hour a day and smoking at home (by yourself or a family member) 2010–2020 (survey results)**
 % vastanutest - % of respondents

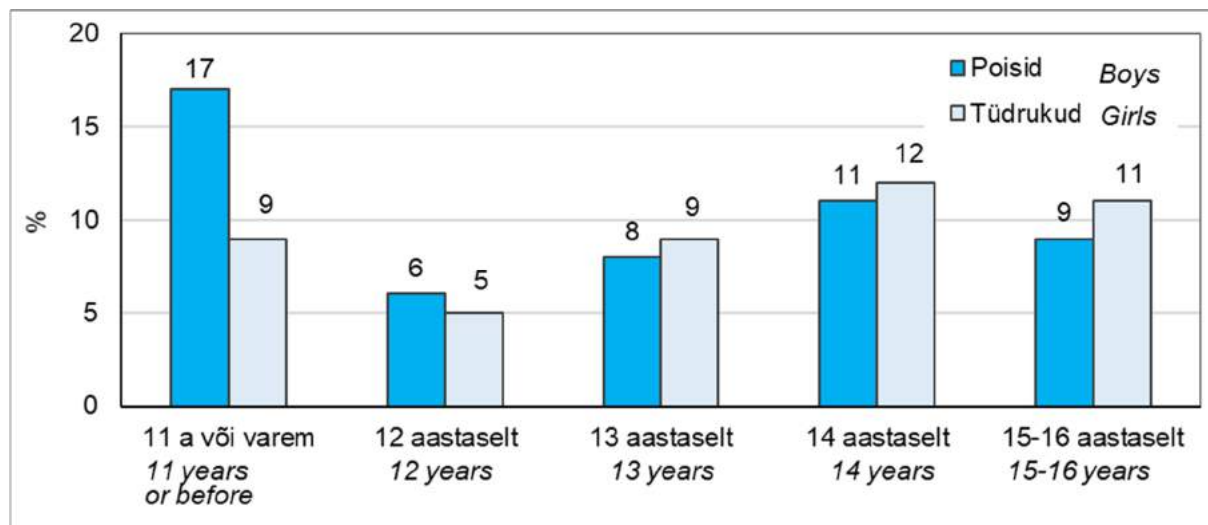

* elanikud vanuses 16–64 eluaastat
 16–64 years old inhabitants

Allikas: Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringud 2010–2018, Tervise Arengu Instituut
 Source: Health Behaviour Among Estonian Adult Population 2010–2018, National Institute for Health Development

Joonis 22. Poiste ja tüdrukute osakaal vanuse järgi esmakordse sigareti suitsetamise ajal 2019 (küsitluse tulemused)

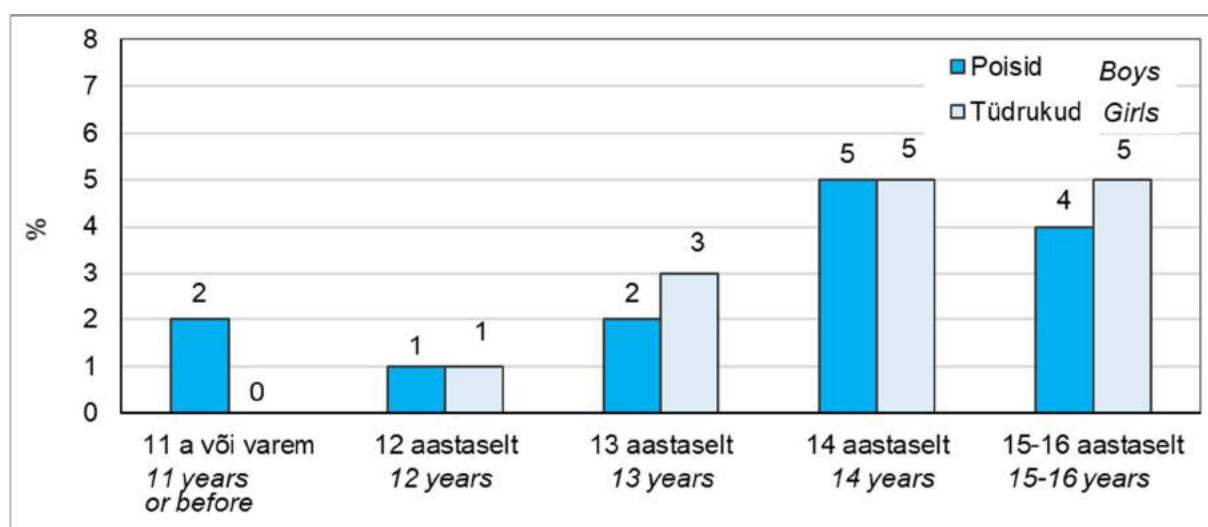
Share of boys and girls smoking their first cigarette by age in 2019 (survey results)
% 15–16-aastastest vastanutest - % of 15–16 years old respondents

Allikas: Uimastite tarvitamine koolinorte seas; Tervise Arengu Instituut 2020
Source: Drug use among school children; National Institute for Health Development 2020

Joonis 23. Poiste ja tüdrukute osakaal vanuse järgi igapäevaselt suitsetamise alustamisel 2019 (küsitluse tulemused)

Share of boys and girls starting smoking every day by age in 2019 (survey results)
% 15–16-aastastest vastanutest - % of 15–16 years old respondents

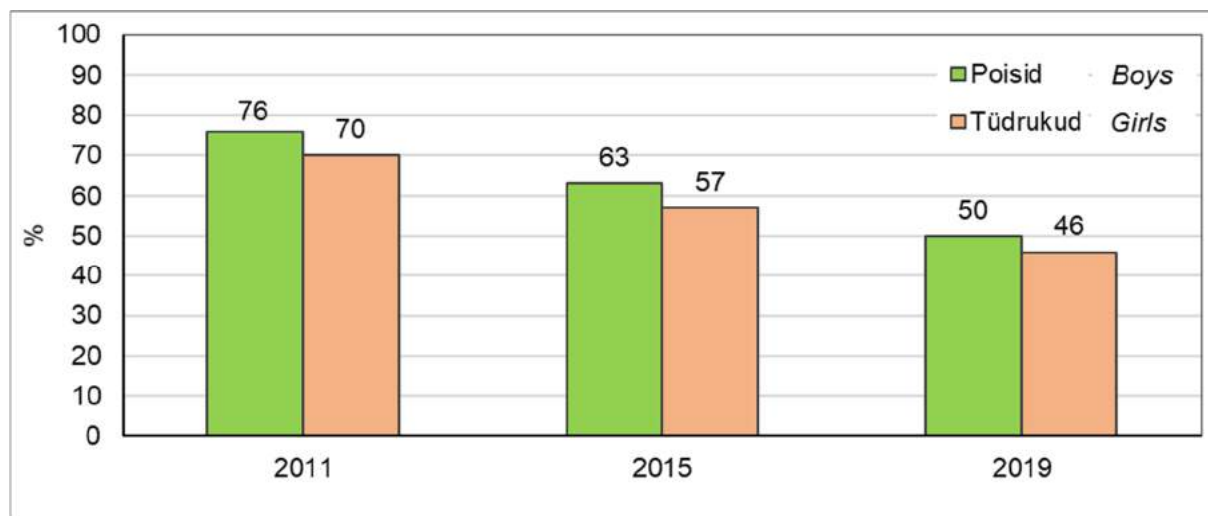

Allikas: Uimastite tarvitamine koolinorte seas; Tervise Arengu Instituut 2020
Source: Drug use among school children; National Institute for Health Development 2020

Joonis 24. **Vähemalt korra elus suitsetanud poiste ja tüdrukute osakaal 2011–2019**
(küsitluste tulemused)

Share of boys and girls who smoked at least once in their lifetime in the period 2011–2019
(survey results)

% 15–16-aastastest vastanutest - % of 15–16 years old respondents

Allikas: Uimastite tarvitamine koolinorte seas; Tervise Arengu Instituut 2020

Source: Drug use among school children; National Institute for Health Development 2020

Tabel 22. **Suitsetamise sagedus poiste ja tüdrukute hulgas 2011–2019** (küsitluste tulemused)

Frequency of smoking among boys and girls 2011–2019 (survey results)

% 15–16-aastastest vastanutest - % of 15–16 years old respondents

	2011	2015	2019	
On suitsetanud 1–5 korda elu jooksul				
				Has smoked 1–5 times in lifetime
Poisid	28	27	23	Boys
Tüdrukud	28	26	18	Girls
On suitsetanud 6–39 korda elu jooksul				
				Has smoked 6–39 times in lifetime
Poisid	16	16	11	Boys
Tüdrukud	17	15	14	Girls
On suitsetanud 40 ja enam korda elu jooksul				
				Has smoked 40 or more times in lifetime
Poisid	32	20	16	Boys
Tüdrukud	25	16	14	Girls
On suitsetanud vähemalt ühe sigareti päevas viimase 30 päeva jooksul				
				Has smoked at least one cigarette per day during last 30 days
Poisid	29	22	19	Boys
Tüdrukud	29	21	21	Girls

Allikas: Uimastite tarvitamine koolinorte seas; Tervise Arengu Instituut 2012–2020

Source: Drug use among school children; National Institute for Health Development 2012–2020

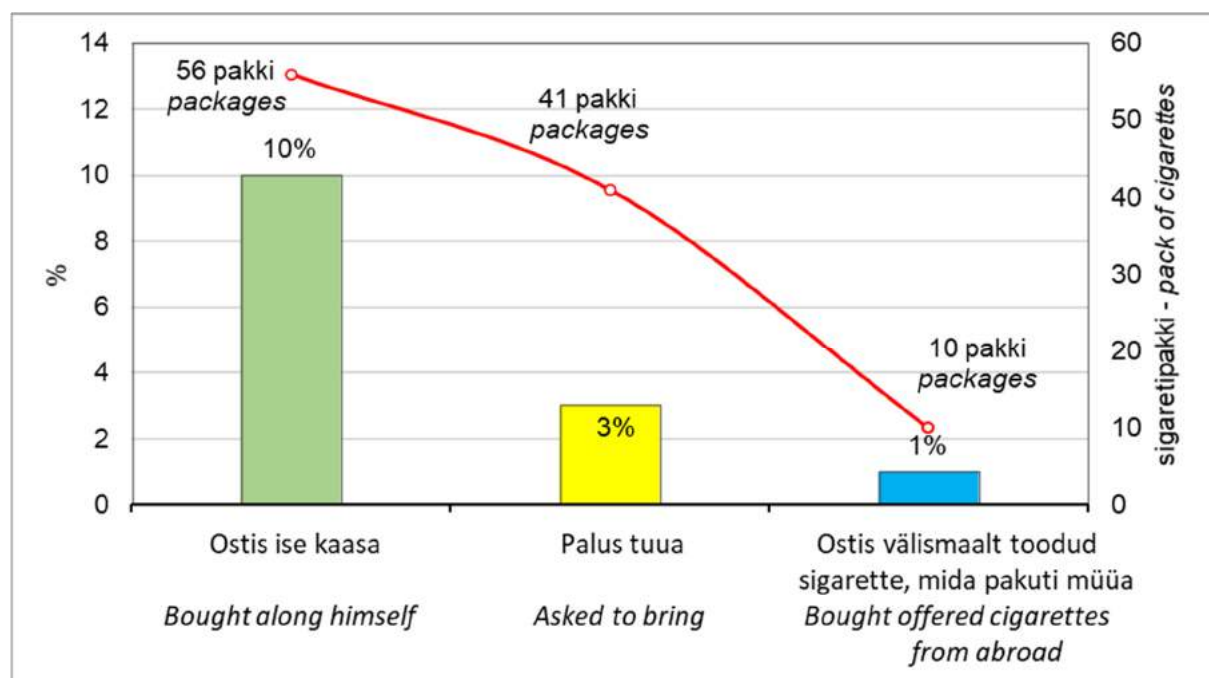
3.2. Sigarettide ostmine välismaalt *Buying cigarettes from abroad*

Tabel 23. **Sigarettide ostmine välismaalt 2010–2020** (küsitluste tulemused)
Buying cigarettes from abroad 2010–2020 (survey results)
% suitsetajatest - % of smokers

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Ostis ise sigarette	20	23	16	9	13	17	27	43	33	37	10	<i>Bought cigarettes itself</i>
Ostis teiste toodud sigarette	31	33	31	9	12	14	17	13	20	22	4	<i>Bought cigarettes delivered by others</i>

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: *Estonian Institute of Economic Research*

Joonis 25. **Sigarettide ostmine välismaalt ja aastased ostukogused 2020** (küsitluse tulemused)
*Buying cigarettes from abroad and sales volumes per year 2020 (survey results)**
% suitsetajatest - % of smokers

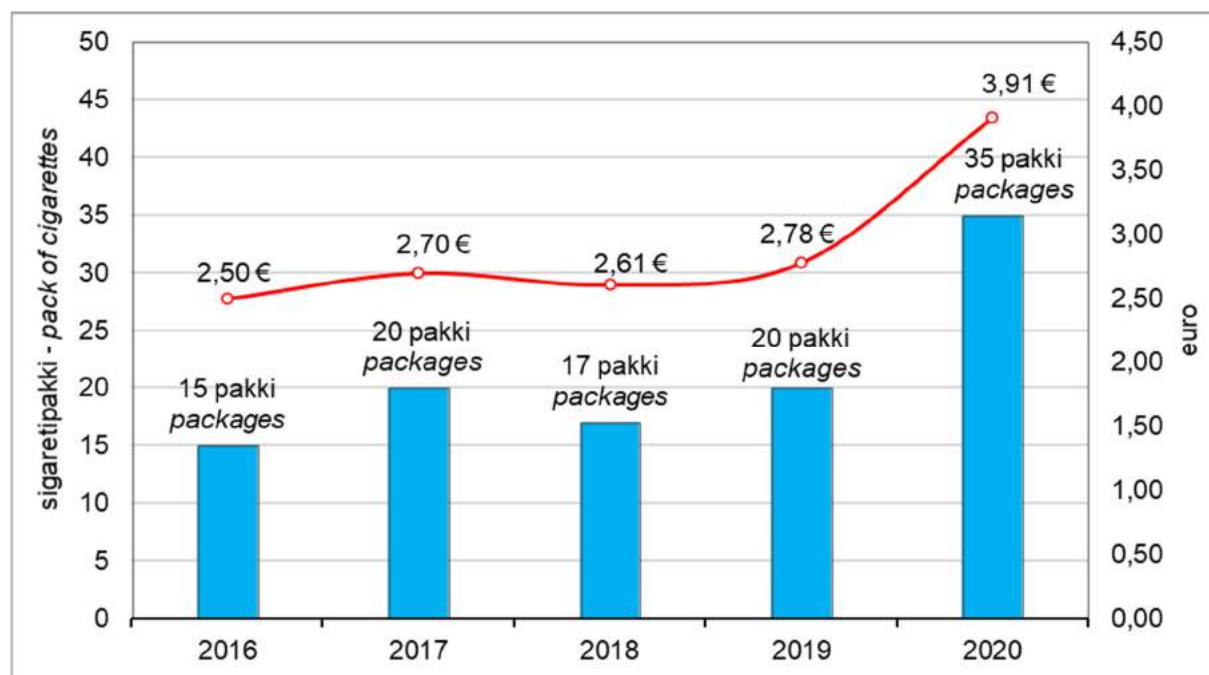

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
Source: *Estonian Institute of Economic Research*

Joonis 26. **Suitsetajate poolt ise või teiste kaudu ühes kuus välismaalt ostetud sigaretipakkide keskmine kogus ja hind 2016–2020 (küsitluste tulemused)***

*Average amount and price of cigarette packages bought from abroad by smokers himself or by others during a month 2016–2020 (survey results)**

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat. 2016. ja 2017. aastal küsiti konkreetselt novembrikuu kohta, aastatel 2018–2020 küsiti ühe kuu kohta keskmiselt viimase poolaasta sees
 18–74 years old inhabitants. 2016 and 2017 questions were asked about November only, 2018–2020 questions were asked about one month on average during the last half year

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

3.3. Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine Consumption of legal and illegal cigarettes

Tabel 24. **Legaalsete ja illegaalsete sigarettide tarbimine 2009–2020***
*Consumption of legal and illegal cigarettes 2009–2020**
 sigaretti elaniku kohta - cigarettes per capita

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Legaalsed sigaretid	1356	1201	1334	1326	1213	1267	1233	1210	1079	1044	1080	1049	Legal cigarettes
Illegaalsed sigaretid	513	491	476	491	350	330	292	289	271	228	166	96	Illegal cigarettes
Kokku	1870	1692	1810	1817	1563	1597	1525	1499	1350	1272	1246	1145	Total

* legaalsete sigarettide puhul on arvesse võetud laovarud, samuti on maha lahutatud turistide orienteeruv tarbimine (10%)
 as to legal cigarettes, warehouse stock is taken into account and tourists estimated consumption is deducted (10%)

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

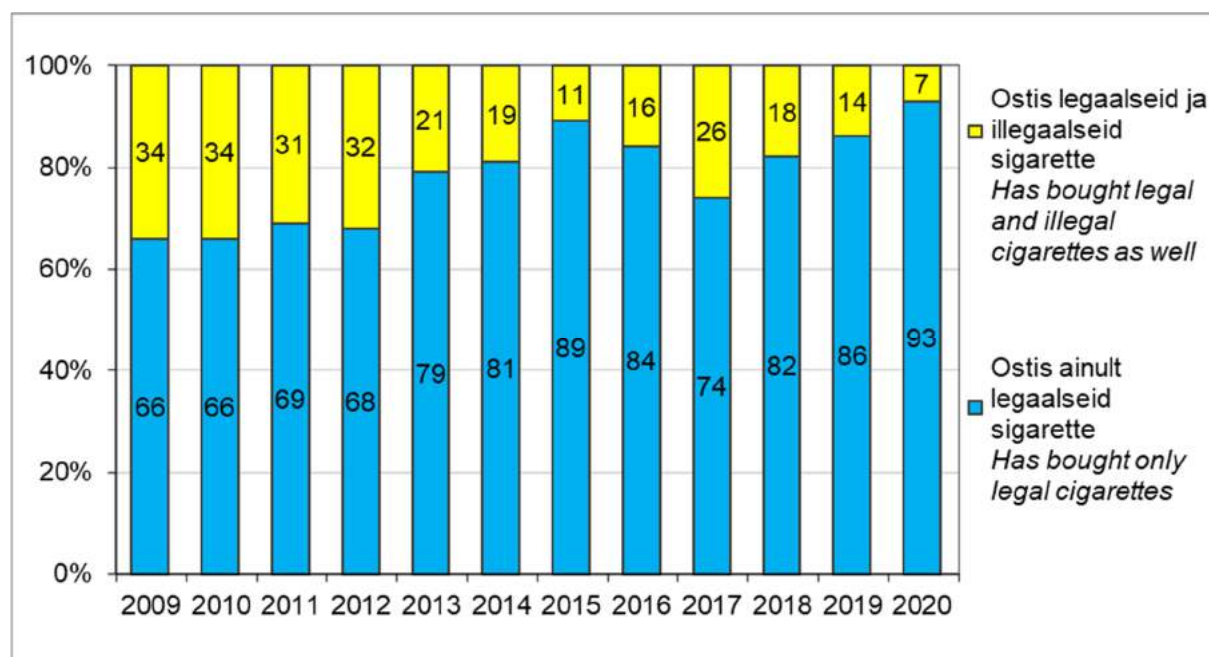
Tabel 25. Legaalse ja illegaalse sigaretti tarbimine 2009–2020*
*Consumption of legal and illegal cigarettes 2009–2020**
 sigaretti täiskasvanud (15+) elaniku kohta - *cigarettes per capita aged 15 and over*

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Legaalsed sigaretid	1598	1419	1581	1574	1441	1508	1469	1443	1288	1249	1292	1256	<i>Legal cigarettes</i>
Illegaalsed sigaretid	606	580	564	582	416	389	348	345	324	272	198	115	<i>Illegal cigarettes</i>
Kokku	2204	1999	2145	2156	1857	1897	1817	1788	1612	1521	1490	1371	<i>Total</i>

* legaalse sigaretti puhul on arvesse võetud laovarud, samuti on maha lahutatud turistide orienteeruv tarbimine (10%)
as to legal cigarettes, warehouse stock is taken into account and tourists estimated consumption is deducted (10%)

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 27. Legaalse ja illegaalse sigaretti ostmine 2009–2020 (küsitluste tulemused)*
*Purchases of legal and illegal cigarettes 2009–2020 (survey results)**
 % suitsetajatest - *% of smokers*

* elanikud vanuses 18–74 eluaastat
18–74 years old inhabitants

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

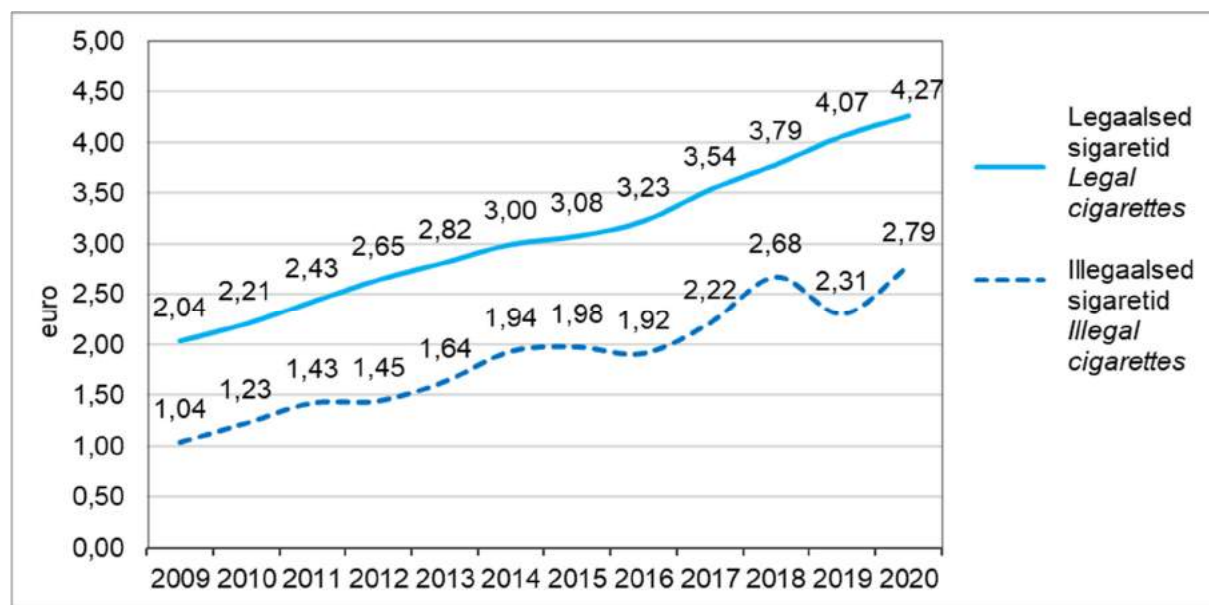
Tabel 26. **Illegaalsete sigarettide ostupõhjused 2009–2020** (küsitluste tulemused)
Reasons to purchase illegal cigarettes 2009–2020 (survey results)

% illegaalsete sigarettide ostjatest, kes pidasid antud põhjuseid kas väga oluliseks või mõnevõrra oluliseks
 % of illegal cigarettes buyers who considered these reasons either very important or somewhat important

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
On odavam	99	100	97	100	99	100	85	98	99	100	100	100	<i>Is cheaper</i>
On kergesti kättesaadavad	61	53	48	72	62	60	75	61	18	48	41	55	<i>Is easily accessible</i>
Sigareti mark ei ole legaalselt saadaval	36	44	51	33	32	28	18	25	16	9	29	15	<i>This brand is not legally available</i>

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Joonis 28. **Legaalsete ja illegaalsete sigarettide paki keskmine hind 2009–2020**
 (küsitluste tulemused)
Average price of legal and illegal cigarette pack 2009–2020 (survey results)
 €

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Tabel 27. Illegalsete sigarettide ostmise sagedus 2009–2020 (küsitluste tulemused)
Frequency of buying illegal cigarettes 2009–2020 (survey results)
 % suitsetajatest - % of smokers

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Ostis pidevalt	10	9	8	13	5	3	3	3	4	6	3	1	Bought often
Ostis vahetevahel	9	19	13	12	5	8	3	10	13	10	4	1	Bought sometimes
Ostis väga harva	15	6	10	7	11	8	5	3	9	2	7	5	Bought very rarely

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Tabel 28. Illegalsete sigarettide kaubanduse maht ja arvestuslik maksukaotus 2009–2020
Volume of illegal cigarettes trade and calculated loss of tax revenues 2009–2020

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020		
Salasigarettide turg	mln € million €		36	40	45	47	38	42	38	37	44	40	25	18	Market of illegal cigarettes
Laekumata aktsiis ja käibemaks	mln € million €		52	57	61	69	58	59	53	54	58	54	42	26	Outstanding excise and VAT
Salasigarettide kogused	mln sigaretti million cigarettes		690	660	640	650	460	430	380	380	400	300	220	130	Quantity of illegal cigarettes

Allikas: Eesti Konjunktuuriinstituut
 Source: Estonian Institute of Economic Research

Tabel 29. Tolli poolt kinni peetud illegaalsed sigarettid 2009–2020
Illegal cigarettes seized by customs 2009–2020
 miljon sigaretti - million cigarettes

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Kinni peetud sigarettid	13,1	6,4	13,9	17,4	11,3	20,6	14,5	11,5	15,3	11,6	16,3	25,2	Seized cigarettes

Allikas: Maksu- ja Tolliamet
 Source: Estonian Tax and Customs Board

4. Tubakatoodete tarbimisega seonduvad tervisekahjud

Health hazards associated with tobacco consumption

Tabel 30. **Esmashaigestumine pahaloomulistes kasvajatesses, mille riskifaktoriteks on ka tubakatarvitamine paikmete kaupa 2011–2019**

New cases of malignant neoplasms, which risk factors include tobacco consumption 2011–2019

haigestunute arv – number of diseased

Kasvaja asukoht	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Location of tumor
Kõik paikmed (C00-C97)	8266	8323	8526	8681	8887	8908	8885	8966	8907	All organs (C00-C97)
Seedeelundid (C15-C26)	1781	1795	1897	1931	1882	1943	1999	2011	2052	Digestive organs (C15-C26)
Hingetoru, bronh, kops (C33-C34)	774	817	865	831	814	880	834	888	774	Trachea, bronchus, lung (C33-C34)
Neer, neeruvaagen (C64-C65)	354	338	340	354	313	328	366	333	348	Kidney, renal pelvis (C64-C65)
Kusepõis (C67)	254	228	218	188	229	212	227	200	214	Bladder (C67)
Leukeemia (C91-C95)	203	222	221	194	228	224	220	202	215	Leukemia (C91-C95)
Huul, suuõõs, neel (C00-C14)	160	153	173	180	202	190	182	210	202	Lip, oral cavity, pharynx (C00-C14)
Kõri (C32)	70	59	74	56	67	70	61	71	58	Larynx (C32)

Allikas: Tervise Arengu Instituut

Source: National Institute for Health Development

Tabel 31. Haiglast väljakirjutatute arv tubakatarvitamisega seotud ravipõhjuste järgi 2011–2020*
*Number of hospital discharges by treatment reasons related to tobacco consumption in 2011–2020**

inimeste arv – number of people

Ravi põhjus	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Reason for treatment
Peaaju veresoontehaigused (I60–I69)	8171	8736	9095	8507	8178	8304	8419	7922	7243	6679	Cerebrovascular diseases (I60–I69)
Südame isheemiatõbi (I20–I25)	9895	9066	8400	8019	7714	6856	6885	6698	6658	5894	Ischemic heart diseases (I20–I25)
Hüpertooniatõbi (I10–I13)	7396	7543	7456	7163	6525	6188	5766	5348	5328	4682	Hypertensive diseases (I10–I13)
Jäsemete arterite ateroskleroos (I70.2)	1959	2044	1948	2060	1980	1980	1974	1925	1980	1848	Atherosclerosis of arteries of the extremities (I70.2)
Muu krooniline obstruktiivne kopsuhaigus (J44)	1286	1453	1515	1392	1361	1236	1253	1169	1167	803	Chronic obstructive pulmonary disease (J44)
Mao- ja kaksteist-sõrmikuhaavand (K25–K27)	1151	1131	1192	1136	1021	981	999	940	848	763	Gastric and Duodena ulcer (K25–K27)
Astma, astmaatiline seisund (J45–J46)	1143	1211	1100	1017	954	915	692	627	583	373	Asthma, status asthmaticus (J45–J46)
Tuberkuloos (A15–A19)	484	436	408	389	321	270	212	199	211	153	Tuberculosis (A15–A19)
Täpsustamata äge või krooniline bronhiit (J40)	197	100	52	45	62	158	195	115	21	43	Bronchitis, not specified as acute or chronic (J40)
Krooniline bronhiit (J41–J42)	106	95	83	81	48	44	37	41	21	10	Chronic bronchitis (J41–J42)

* kalendriaasta jooksul haigla- või päevaravilt väljakirjutatud patsientide arv. Arvestatud ei ole teise haiglasse üleviiduid, surnuid ega terveks osutunuid
number of patients discharged from hospital or day care during the calendar year. Those transferred to another hospital, the deceased and those who have recovered are not counted

Allikas: Tervise Arengu Instituut
 Source: National Institute for Health Development

Tabel 32. Tubakatarvitamisega seotud ennetatavad surmad põhjuse ja soo järgi 2016–2020*
*Tobacco use related preventable deaths by cause and gender 2016–2020**
 surmade arv – number of deaths

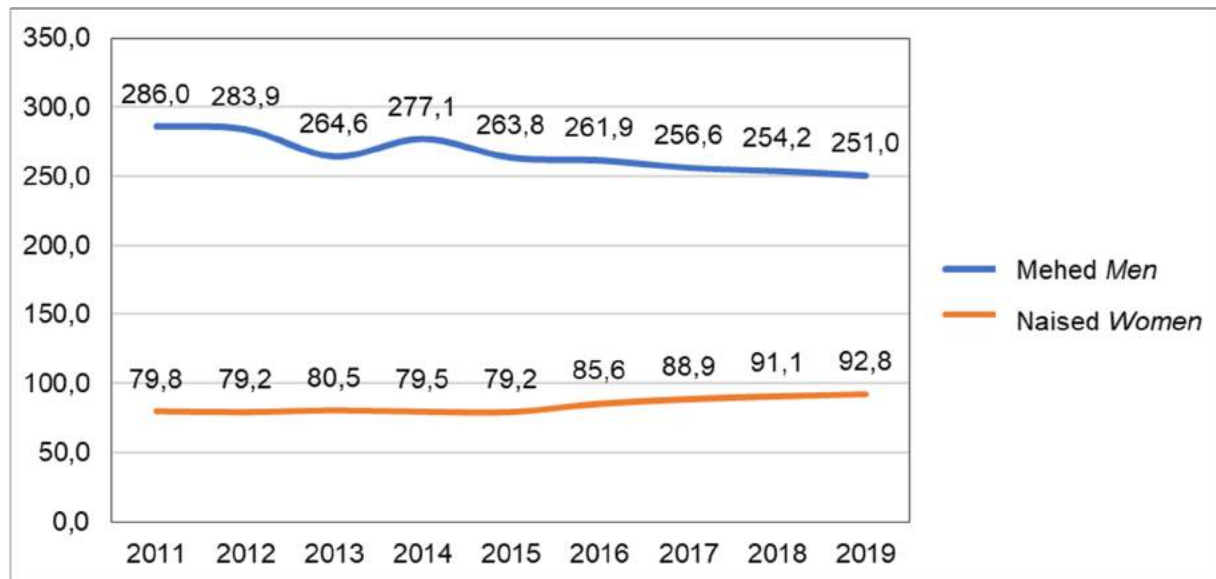
	2016	2017	2018	2019	2020	
MEHED						MEN
Südame isheemiatõved (I20–I25)	627	568	597	482	472	<i>Ischemic heart Diseases (I20–I25)</i>
Hingetoru, bronhi ja kopsu pahaloomuline kasvaja (C33–C34)	290	298	323	294	309	<i>Malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung (C33–C34)</i>
Huule, suuõõne, neelu pahaloomuline kasvaja (C00–C14)	64	61	77	63	73	<i>Malignant neoplasm of lip, oral cavity and pharynx (C00–C14)</i>
Alumiste hingamisteede kroonilised haigused (J40–J47)	63	56	55	45	50	<i>Lower respiratory diseases (J40–J47)</i>
Aordineurüsm (I71)	26	23	27	22	29	<i>Aortic aneurysm (I71)</i>
Loetletud põhjused kokku	1070	1006	1079	906	933	Total of listed reasons
NAISED						WOMEN
Südame isheemiatõved (I20–I25)	190	200	179	137	139	<i>Ischemic heart diseases (I20–I25)</i>
Hingetoru, bronhi ja kopsu pahaloomuline kasvaja (C33–C34)	100	84	83	91	66	<i>Malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung (C33–C34)</i>
Huule, suuõõne, neelu pahaloomuline kasvaja (C00–C14)	10	12	11	15	10	<i>Malignant neoplasm of lip, oral cavity and pharynx (C00–C14)</i>
Alumiste hingamisteede kroonilised haigused (J40–J47)	24	18	11	15	19	<i>Lower respiratory diseases (J40–J47)</i>
Aordineurüsm (I71)	6	8	6	10	11	<i>Aortic aneurysm (I71)</i>
Loetletud põhjused kokku	330	322	290	268	245	Total of listed reasons

* ennetatavad e. välditavad surmapõhjused on need, mis vajavad peamiselt laiemaid tervisepoliitilisi meetmeid ja ravi ei ole nende puhul peamiseks sekkumiseks.
preventable and avoidable causes of death require rather broader health policies than treatment options.

Allikas: Tervise Arengu Instituut
 Source: National Institute for Health Development

Joonis 29. Tubakatarvitamisest tulenevatest haigustest põhjustatud surmajuhtude arv 100 000 elaniku kohta aastas 2011–2019

Annual number of deaths from tobacco-related diseases per 100 000 inhabitants in the period 2011–2019

Allikas: Institute for Health Metrics and Evaluation
 Source: Institute for Health Metrics and Evaluation

Tabel 33. Tubakatarvitamise hinnanguline osakaal surmade põhjustajana Eestis 2011–2019

The estimated role of tobacco use as a cause of death diagnoses in Estonia 2011–2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Tubakast põhjustatud surmade osakaal kõigist surmadest (%)	16,2	16,0	15,5	15,7	15,4	15,1	14,9	14,8	14,6	Percentage of tobacco related deaths in total deaths (%)

Allikas: Institute for Health Metrics and Evaluation, EKI arvutused
 Source: Institute for Health Metrics and Evaluation, calculations of EKI

Tabel 34. Tubakatarvitamisega seotud surmajuhtumite hinnanguline osakaal olulisemate diagnooside lõikes Eestis 2011 ja 2019

The estimated percentage of deaths related to tobacco use across most important diagnoses in 2011 and 2019 in Estonia

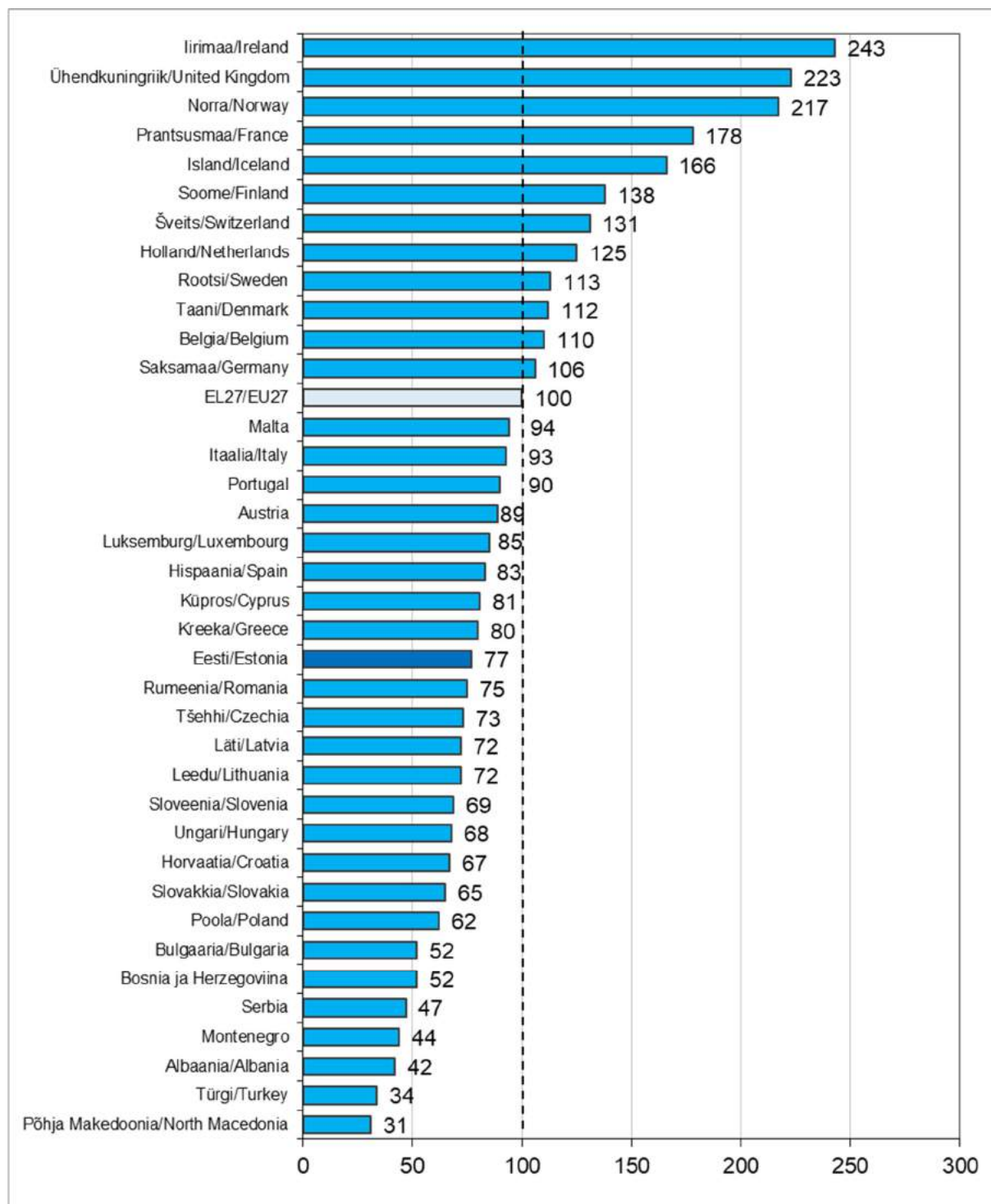
	Tubakatarvitamisest põhjustatud surmade osakaal kõigist vastava haiguse surmadest (%)		
	Percentage of tobacco related deaths in total deaths from relevant diseases (%)		
	2011	2019	
Kõrivähk	77,0	73,7	<i>Larynx cancer</i>
Kopsuvähk	73,3	72,8	<i>Lung cancer</i>
Muu neeluvähk	65,7	65,5	<i>Other pharynx cancer</i>
Krooniline obstruktiivne kopsuhaigus	58,8	56,5	<i>Chronic obstructive pulmonary disease</i>
Huule ja suuvähk	45,8	44,6	<i>Lip and oral cavity cancer</i>
Söögitoru vähk	47,7	44,3	<i>Esophageal cancer</i>
Aordi anüerism	45,9	43,1	<i>Aortic aneurysm</i>
Ninaneelu vähk	33,2	33,8	<i>Nasopharynx cancer</i>
Tuberkuloos	36,7	32,1	<i>Tuberculosis</i>
Alumiste hingamisteede nakkushaigused	31,8	29,3	<i>Lower respiratory tract infections</i>
Pöievähk	33,8	29,2	<i>Bladder cancer</i>
Leukeemia	26,5	27,3	<i>Leukemia</i>
Perifeersetes arterites haigus	29,7	27,2	<i>Peripheral arterial diseases</i>
Ülemise seedesüsteemi haigused	28,1	26,1	<i>Upper digestive system diseases</i>
Pankrease vähk	23,5	24,3	<i>Pancreatic cancer</i>
Emakakaela vähk	25,3	23,2	<i>Cervical cancer</i>
Neeruvähk	20,6	20,3	<i>Kidney cancer</i>
Maksavähk	19,3	20,2	<i>Liver cancer</i>
Maovähk	19,1	19,1	<i>Stomach cancer</i>
Isheemiline südametõbi	20,6	17,5	<i>Ischemic heart diseases</i>
Astma	18,2	16,9	<i>Asthma</i>
Sclerosis multiplex	19,2	16,9	<i>Multiple sclerosis</i>
Insult	16,2	14,5	<i>Stroke</i>
Käär- ja pärasoole vähk	13,6	13,9	<i>Colon and rectum cancer</i>
Diabeet	14,7	13,8	<i>Diabetes mellitus</i>
Alzheimeri tõbi	12,6	11,8	<i>Alzheimer's disease</i>
Eesnäärme vähk	8,2	7,5	<i>Prostate cancer</i>
Loetletud diagnooside keskmine	32,0	30,6	<i>Average of listed diagnoses</i>

Allikas/Source: Institute for Health Metrics and Evaluation

5. Tubakatooted ja nende tarbimine Euroopa riikides

Tobacco products and consumption in European countries

Joonis 30. Tubakatoodete hinnatase Euroopa riikides 2020 (EL27 = 100)
 Price level of tobacco products in European countries 2020 (EU27 = 100)

Allikas: Eurostat
 Source:

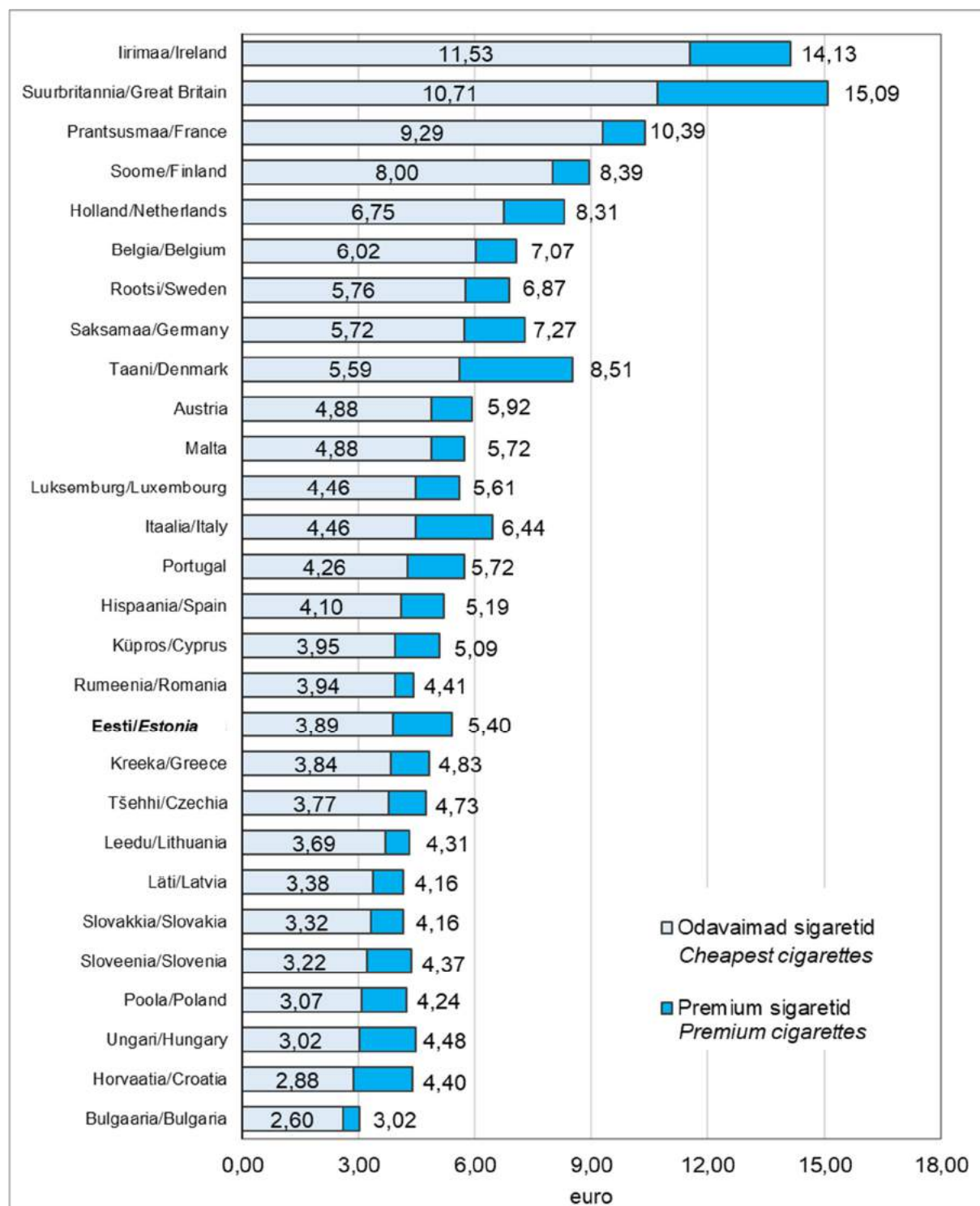
Tabel 35. Sigarettide aktsiisi- ja käibemaks Euroopa Liidu riikides*
*Excise duties and value added tax (VAT) of cigarettes in the EU countries**

	Fikseeritud määr 1000 sigareti kohta	Proportsionaalne määr sigareti jaehinnast	Miinumaktsiis 1000 sigareti kohta	Käibemaks	
	<i>Specific excise per 1000 cigarettes</i>	<i>Ad valorem as of retail selling price</i>	<i>Minimum excise duty per 1000 cigarettes</i>	VAT	
	€	%	€	%	
EL miinimum aktsiisimäär	-	-	90.00	-	<i>EU's minimum level</i>
Austria	68.00	34,50	153.63	20	<i>Austria</i>
Belgia	66.47	40,04	220.00	21	<i>Belgium</i>
Bulgaaria	55.73	25,00	90.50	20	<i>Bulgaria</i>
Eesti	86.50	30,00	145.60	20	<i>Estonia</i>
Hispaania	24.70	51,00	131.50	21	<i>Spain</i>
Horvaatia	52.89	34,00	117.41	25	<i>Croatia</i>
Iirimaa	356.39	10,06	414.24	23	<i>Ireland</i>
Itaalia	22.09	51,24	-	22	<i>Italy</i>
Kreeka	82.50	26,00	117.50	24	<i>Greece</i>
Küpros	55.00	34,00	121.50	19	<i>Cyprus</i>
Leedu	69.40	25,00	115.50	21	<i>Lithuania</i>
Luksemburg	19.14	46,65	118.30	17	<i>Luxemburg</i>
Läti	92.50	15,00	121.40	21	<i>Latvia</i>
Madalmaad	223.82	5,00	243.25	21	<i>The Netherlands</i>
Malta	107.00	23,40	165.00	18	<i>Malta</i>
Poola	50.76	32,05	104.09	23	<i>Poland</i>
Portugal	101.00	14,00	136.72	23	<i>Portugal</i>
Prantsusmaa	63.50	55,00	336.00	20	<i>France</i>
Rootsi	154.50	1,00	-	25	<i>Sweden</i>
Rumeenia	87.94	14,00	112.24	19	<i>Romania</i>
Saksamaa	98.20	21,69	165.22	16	<i>Germany</i>
Slovakkia	74.60	23,00	116.50	20	<i>Slovakia</i>
Sloveenia	76.95	22,90	120.00	22	<i>Slovenia</i>
Soome	79.50	52,00	312.00	24	<i>Finland</i>
Taani	233.52	1,00	-	25	<i>Denmark</i>
Tšehhi	66.50	30,00	118.88	21	<i>Czech Republic</i>
Ungari	72.24	23,00	109.20	27	<i>Hungary</i>

* seisuga 01.07.2021
as of 01.07.2021

Allikas: European Commission.
Source:

Joonis 31. **Odavaimate ja premium sigarettide paki hinnad Euroopa Liidu riikides 2020**
Retail price of cheapest and premium cigarette pack in the EU countries in 2020
 euro

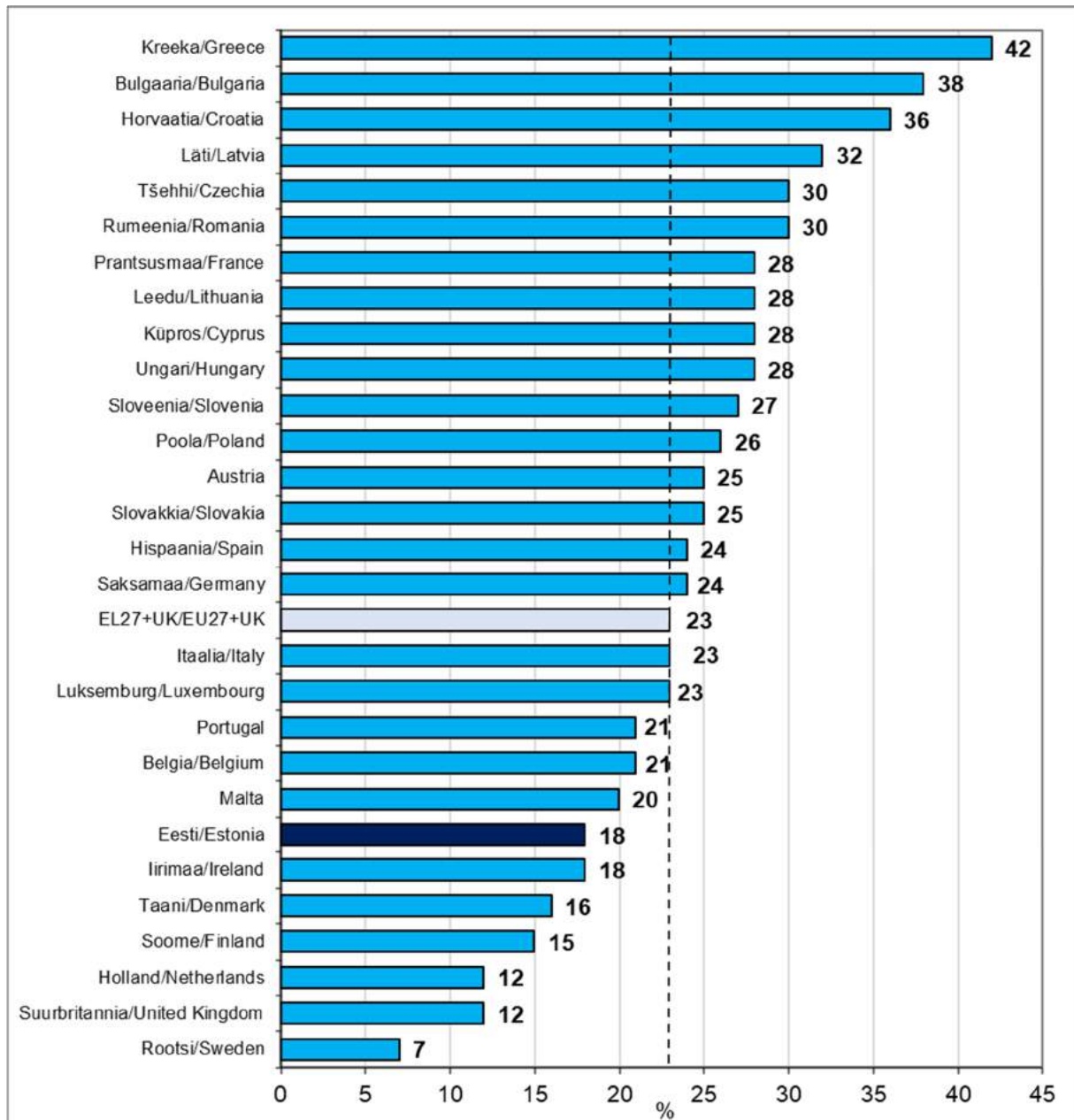

Allikas: WHO
 Source:

Joonis 32. **Suitsetajate osakaal Euroopa Liidu riikides 2020***

*Share of smokers in EU countries 2020**

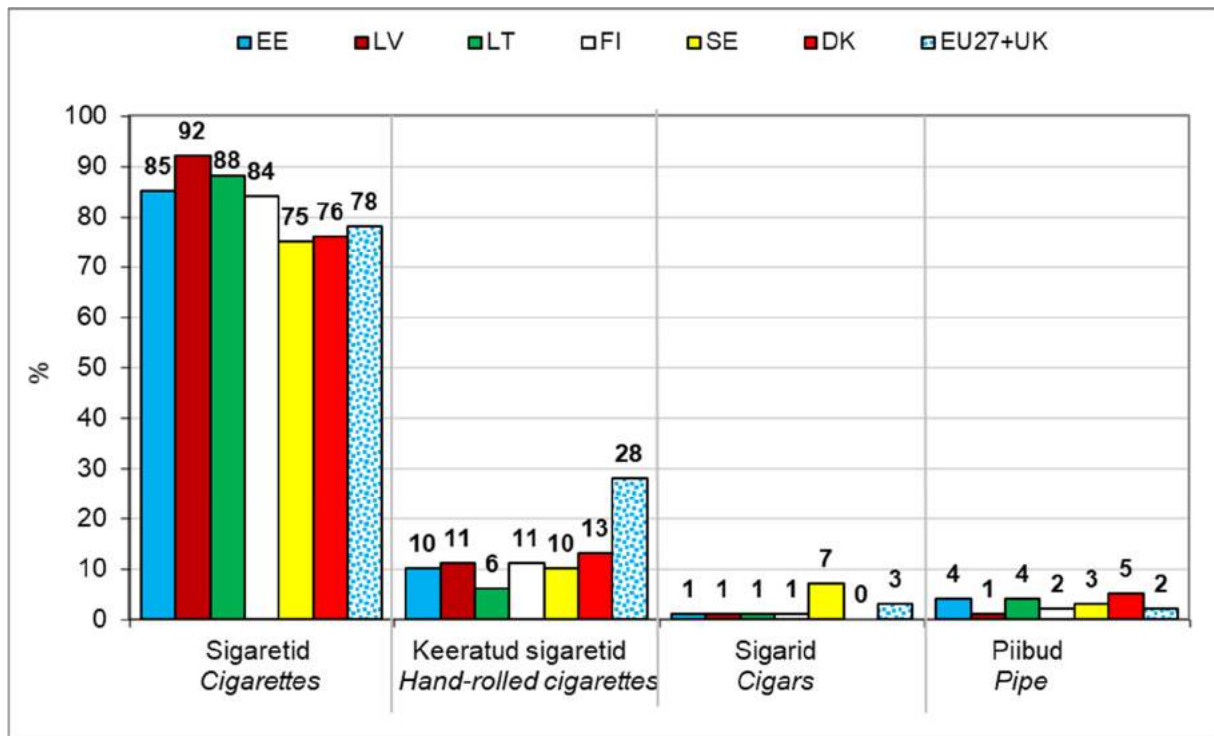
% vastanutest - % of respondents

* sigarette, sigareid, sigarillosid või piipu suitsetavad elanikud alates 15. eluaastast
inhabitants smoking cigarettes, cigars, cigarillos or pipes from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 33. **Erinevate tubakatoodete tarvitamine regulaarsete suitsetajate hulgas Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)***
*Average usage of various tobacco products by regular smokers in Estonia, neighboring countries and in EU 2020 (survey results)**
 % suitsetajatest - % of smokers

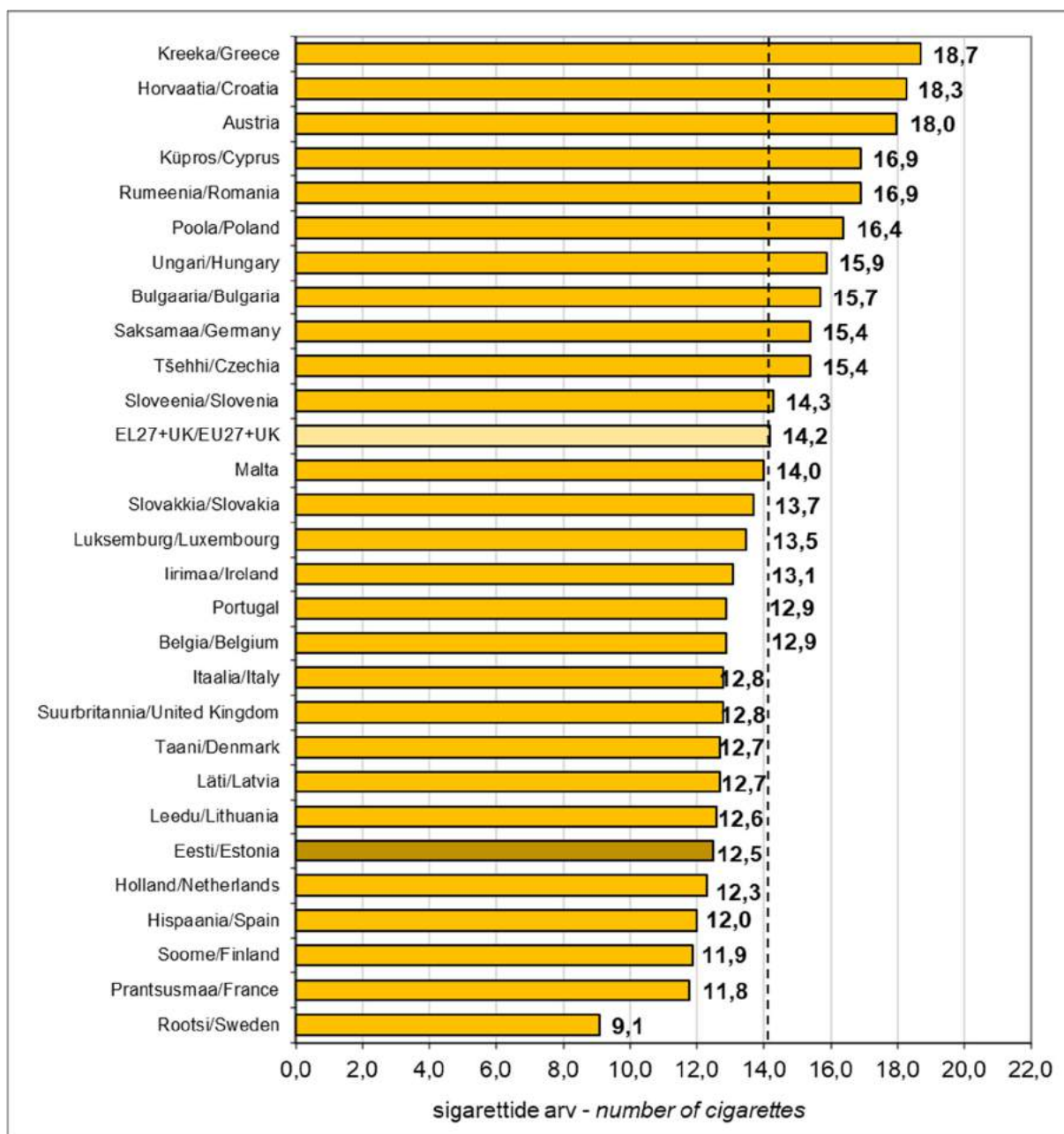

* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 34. Keskmine suitsetatud sigarettide arv päevas suitsetaja kohta Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)*

Average number of daily smoked cigarettes per smoker in EU countries 2020 (survey results)*

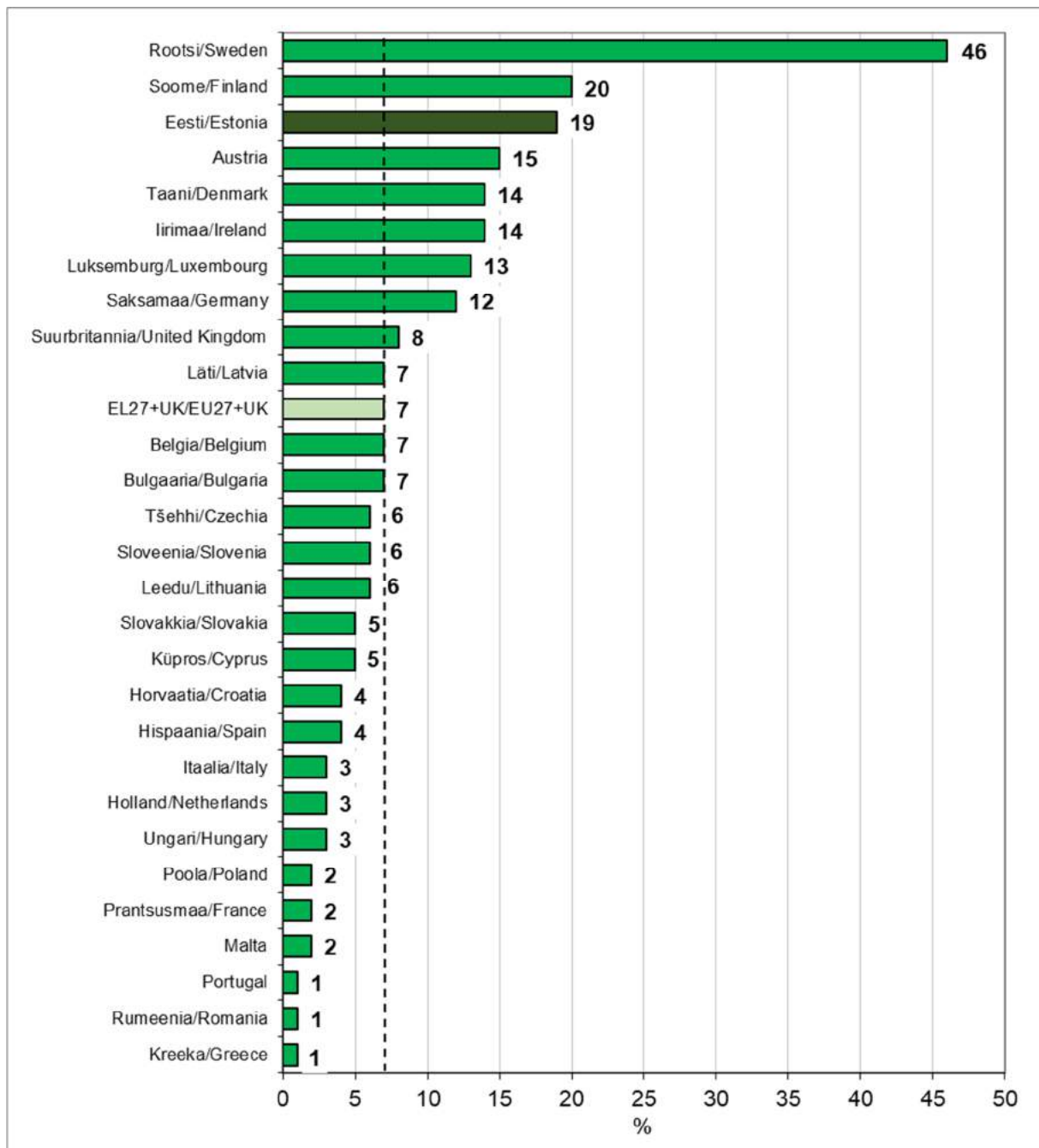
* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 35. **Huule-, närimis- ja nuusktubakat kunagi proovinute osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)***

*Share of people who have ever tried oral (snus)-, chewing- and nasal tobacco (snuff) in EU countries 2020 (survey results)**

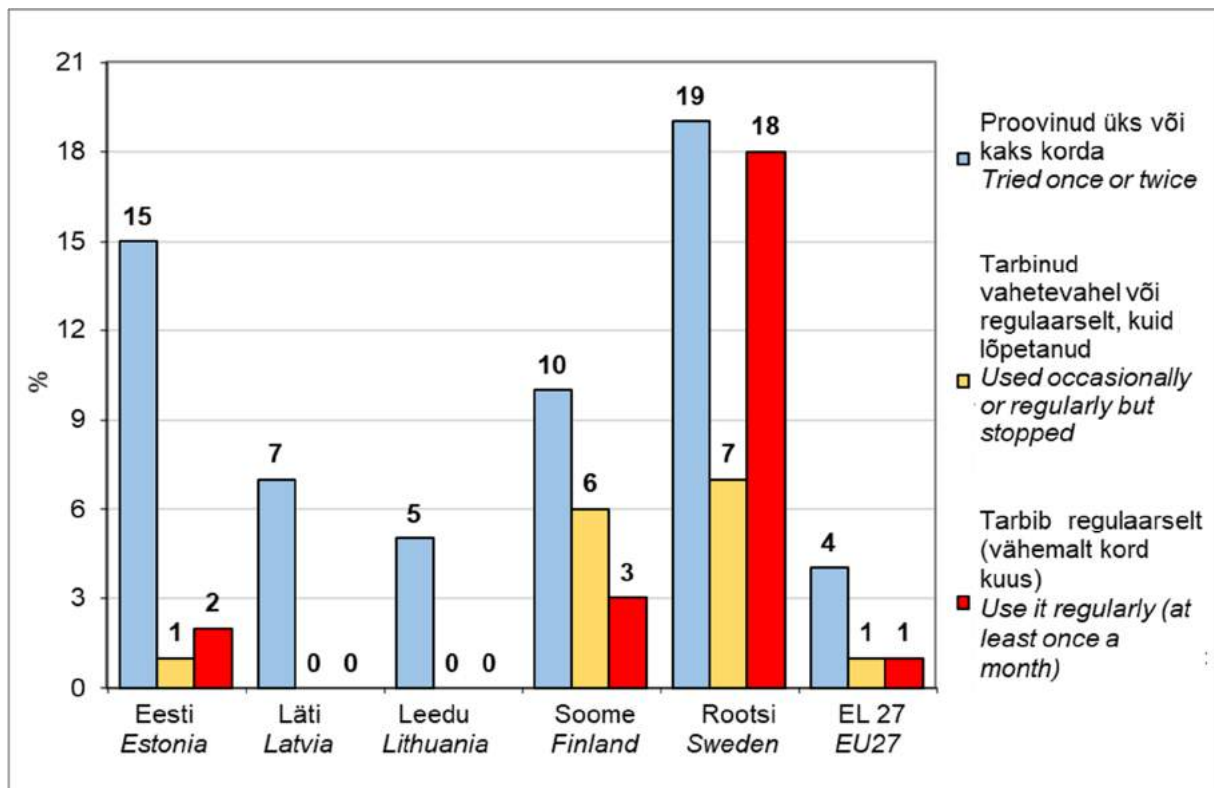
% vastanutest - % of respondents

* Elanikud alates 15. eluaastast - *inhabitants from the age of 15*

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

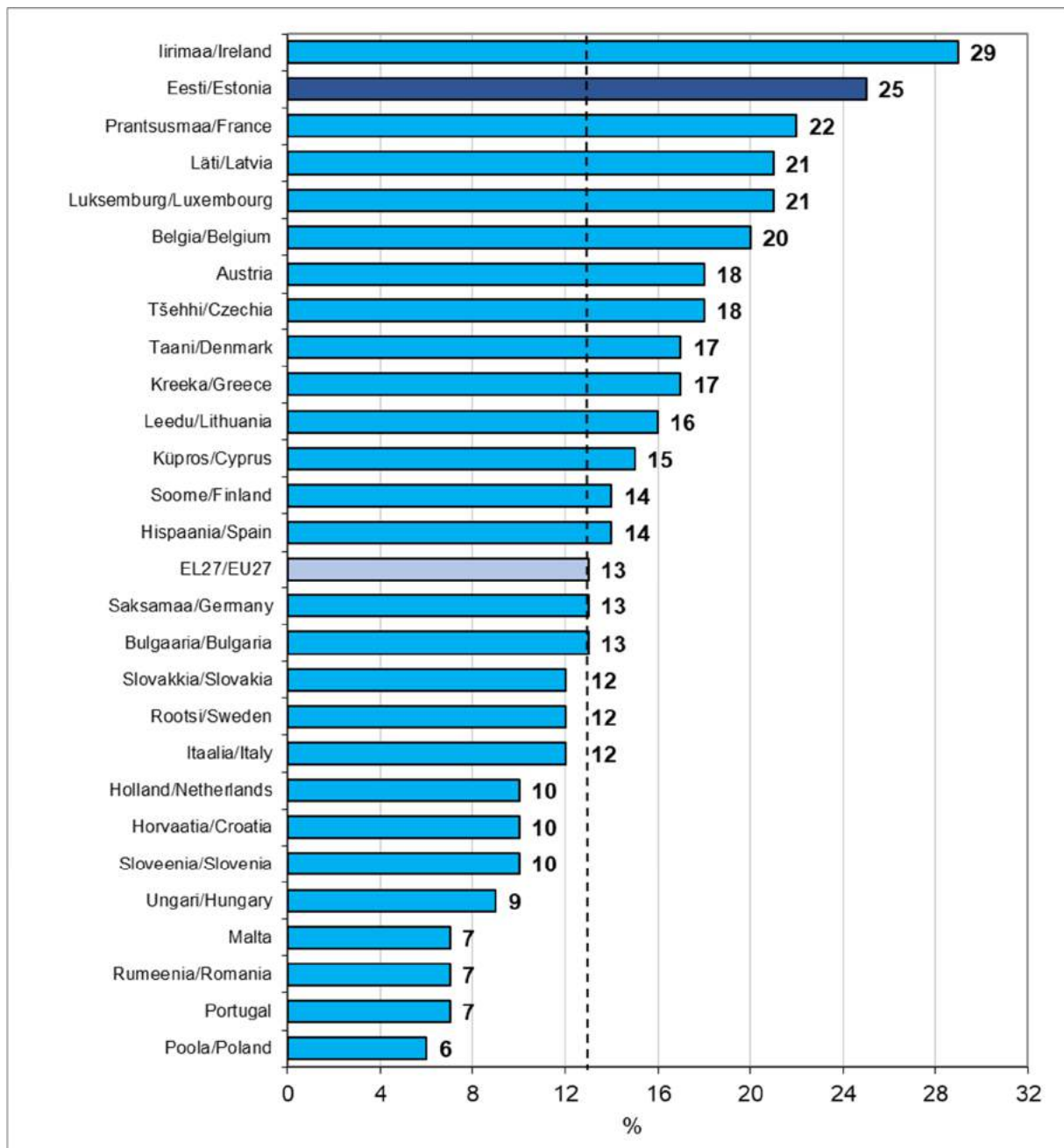
Joonis 36. **Huule-, närimis- ja nuusktubaka tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)***
*Consumption frequency of oral (snus), chewing- and nasal tobacco (snuff) in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)**
 % vastanutest - % of respondents

* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 37. E-sigarettide üldse kunagi tarvitajate osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)*
 Share of people in EU countries who have ever used e-cigarettes 2020 (results)*
 % vastanutest - % of respondents

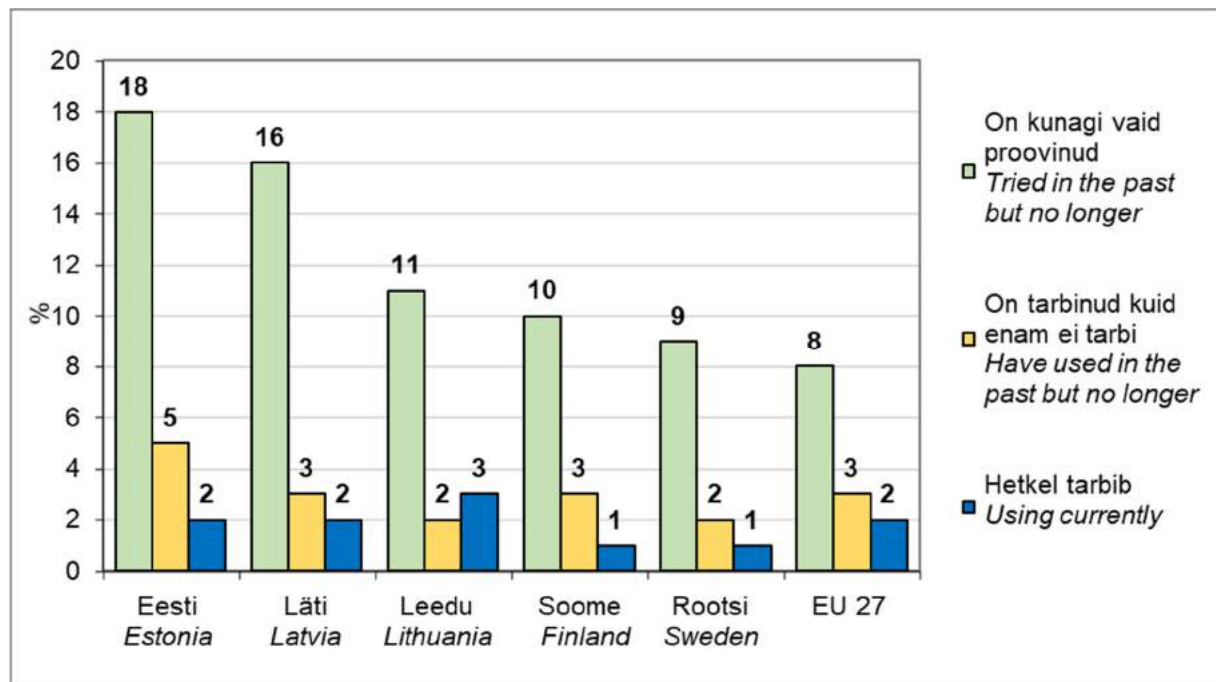
* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 38. **E-sigarettide tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)***

*Consumption frequency of e-cigarettes in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)**

% vastanutest - % of respondents

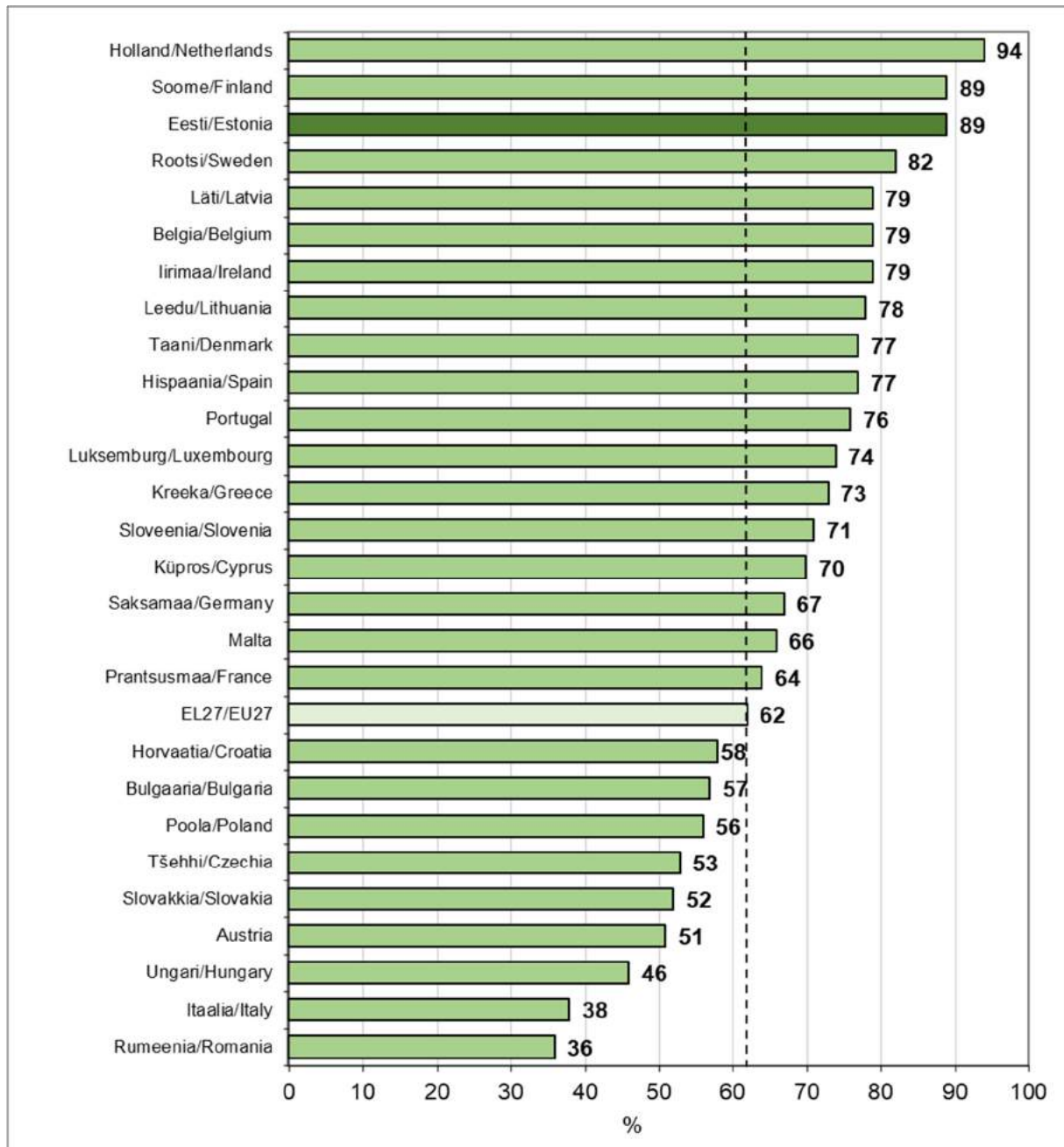
* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 39. **Elektronilisi sigarette nende kasutajate tervisele ohtlikuks pidavate elanike osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)***

*Share of people in EU countries who considered electronic cigarettes harmful to the health of those who use them 2020 (survey results)**

% vastanutest - % of respondents

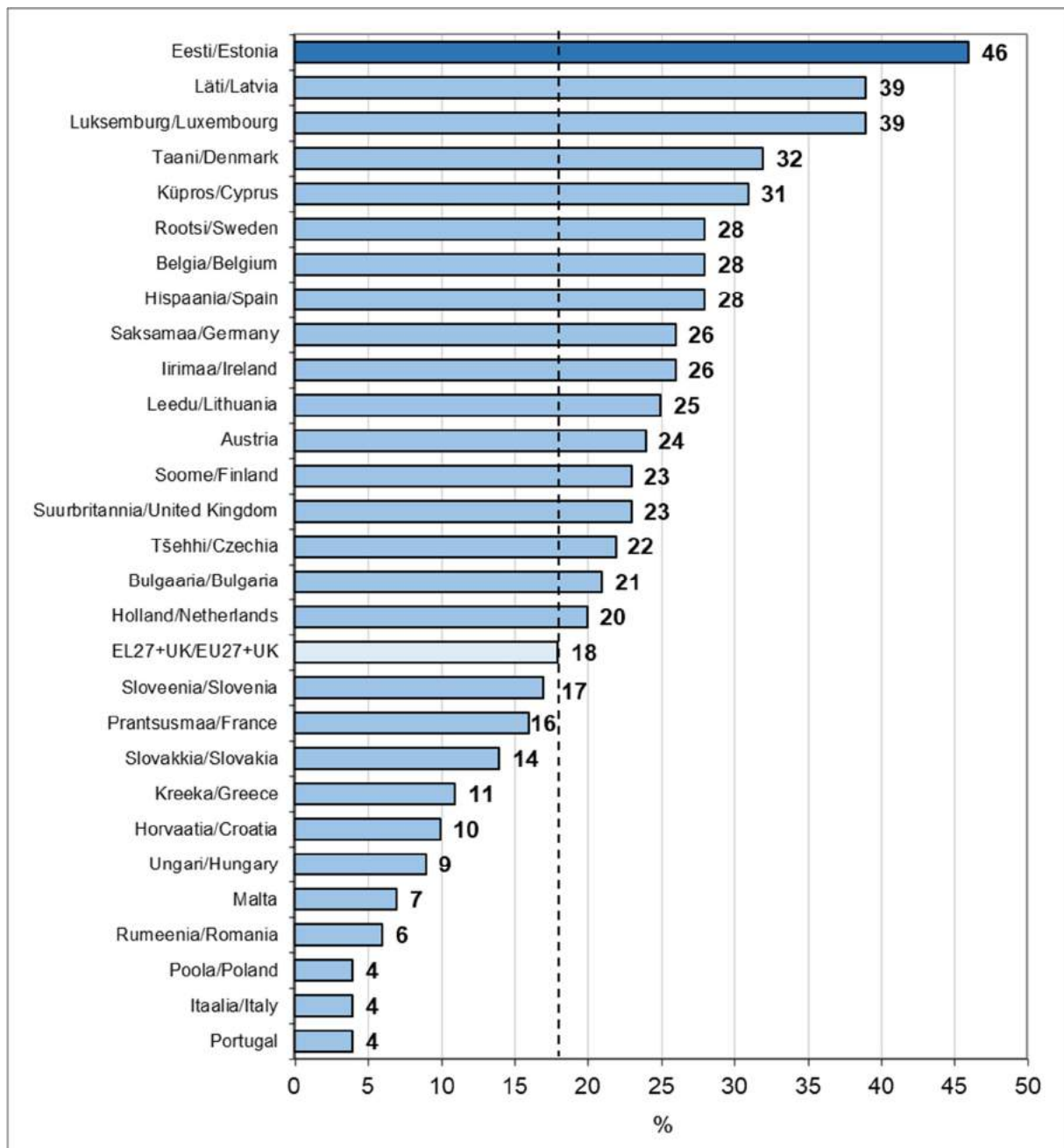
* Elanikud alates 15. eluaastast - *inhabitants from the age of 15*

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 40. **Vesipiipu üldse kunagi proovinute osakaal Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)***

*Share of people in EU countries who have ever tried water pipe 2020 (survey results)**

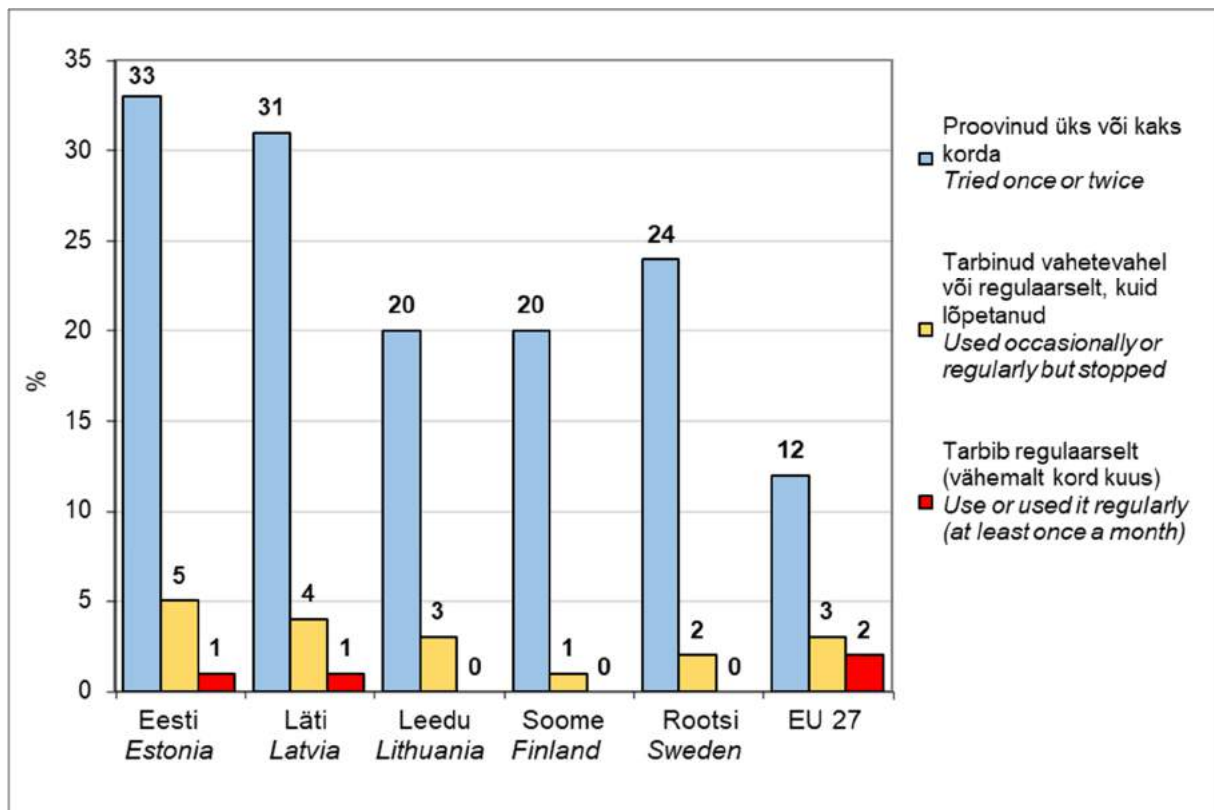
% vastanutest - % of respondents

* Elanikud alates 15. eluaastast - *inhabitants from the age of 15*

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 41. **Vesipiibu tarbimise sagedus Eestis, Eesti naaberriikides ja Euroopa Liidus keskmiselt 2020 (küsitluse tulemused)***
*Consumption frequency of water pipe in Estonia, neighboring countries and in EU on average 2020 (survey results)**
 % vastanutest - % of respondents

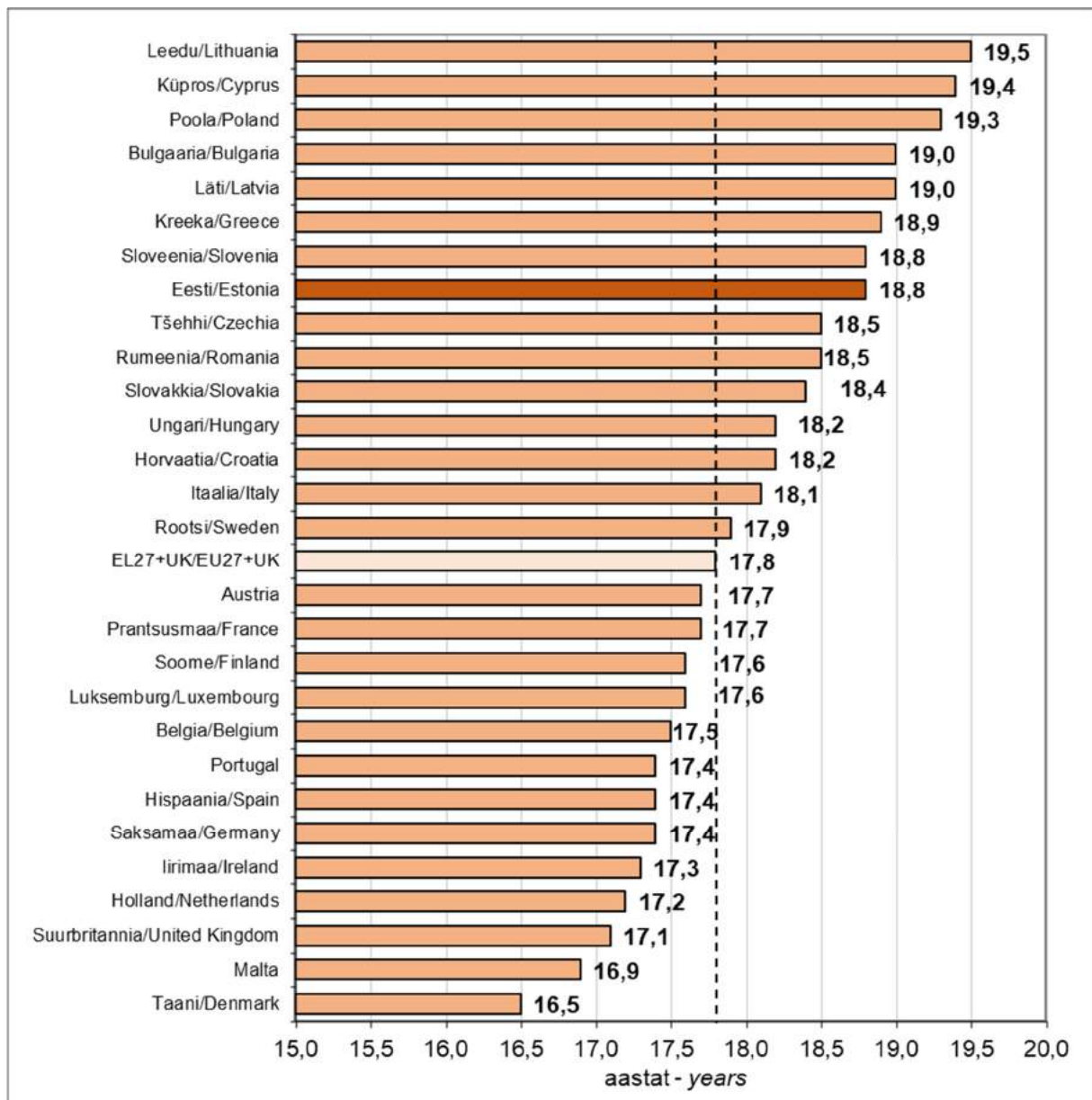

* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 42. **Keskmine vanus regulaarse suitsetamise alustamisel Euroopa Liidu riikides 2020 (küsitluse tulemused)***

*Average age of starting smoking on regular basis in EU countries 2020 (survey results)**

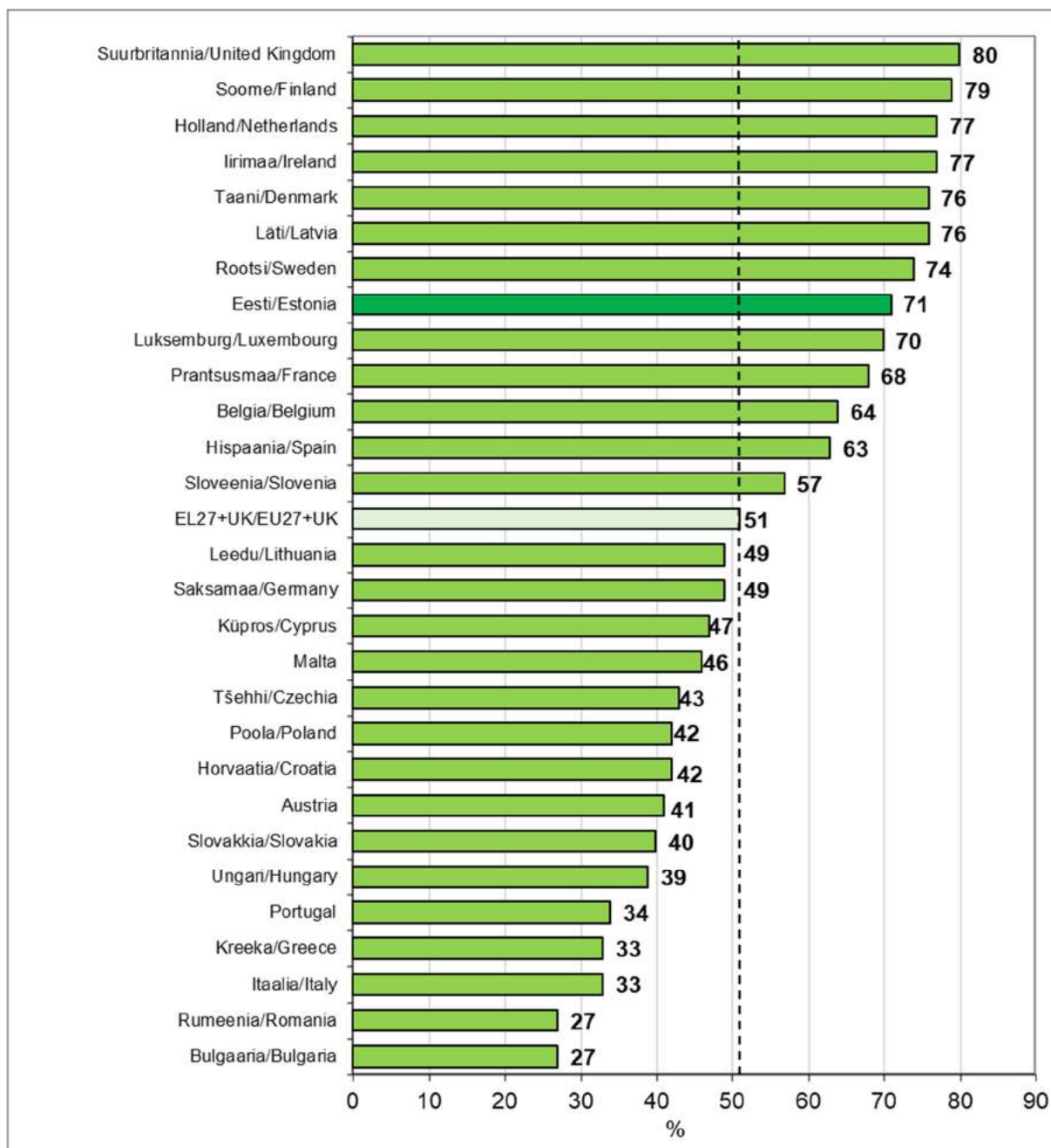
* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source:

Joonis 43. **Suitsetajate osakaal Euroopa Liidu riikides, kes on proovinud kunagi suitsetamisest loobuda 2020 (küsitluse tulemused)***

*Share of smokers in EU countries who have ever tried to quit smoking 2020 (survey results)**

% suitsetajatest - % of smokers

* Elanikud alates 15. eluaastast - inhabitants from the age of 15

Allikas: Attitudes of Europeans Towards Tobacco and Electronic Cigarettes, Special Eurobarometer 506, 2021
 Source: